

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1059 • Цена 90 динара; 2,5 КМ • 1. мај 2011. • Излази 1. и 15. у месецу

Патријарху Иринеју уручено признање „Капетан Миша Анастасијевић“

Његовој Светости Патријарху српском Г. Иринеју уручено је у уторак, 12. априла 2011. године, у свечаној дворани Матице српске у Новом Саду признање „Капетан Миша Анастасијевић“.

У групи од 24 лауреата, поред Његове Светости, признање у виду статује Капетан Миша Анастасијевић, рад академског вајара Љубише Манчића из Београда, примили су и Амбасадор Јапана у Србији Његова Екселенција Тошио Цунозаки, потпредседница Владе Републике Србије г-ђа Верица Калановић, Покрајински секретар за привреду г. Иштван Пастор и генерални директор Нафтне индустрије Србије г. Кирил Кравченко.

Овој свечаности присуствовали су Епископ новосадски и бачки Г. Иринеј, Епископ јегарски Г. Порфирије, као и много бројне угледне личности и јавни делатници.

Исте вечери, Патријарх Иринеј је посетио новосадски Саборни храм и беседом поздравио сабране на Великом повечерју.

Поводом долaska Његове Светости у наш град, у Владичанском двору у Новом Саду уприличен је пријем.

Извор: Епархија бачка

Сусрет Патријарха Иринеја и екипе емисије „Време је за бебе“

Поводом јубилеја телевизијске серије „Време је за бебе“, приказивања 150. епизоде, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је у среду, 13. априла ове године, у Српској Патријаршији у Београду екипу и актере ове серије и дао благослов за наставак њеног снимања.

Телевизијска серија „Време је за бебе“ приказује се од 1. октобра 2007. године на Првом каналу Радио телевизије Србије сваке недеље у 14 часова.

У четири претходне године, ова серија је допринела повећању наталитета и унапређењу највеће светиње живота – рађању деце у нашој земљи. После сталног демографског пада који је трајао више од две деценије, почетком 2007. године, аутори серије продуцент Небојша Гарић, режисери Ненад Огњеновић и Мирослав

Петковић, обратили су се брачним паровима који су свим срцем желели потомство и који су прихватили да јавно дочекају своје бебе и прикажу топлину родитељства и кренули да снимају серију.

У 147 епизода рођена је 161 беба и то: 83 девојчица и 78 дечака. Од 150 приказаних епизода осам је снимано у иностранству (Немачка два пута, Италија, Аустрија, Русија, Црна Гора и Република Српска два пута). Свака трећа епизода у серијалу је прича о младим родитељима који живе на селу док су у две трећине приче брачних парова из српских градова. Актери 87 градских прича су становници 40 српских градова. Од 57 активних српских породилишта епизоде су снимљене у 43 и у њима је рођено 153 беба. Мапа породилишта показује да је серија покрила читаву територију Србије. Од када се је почела да се приказује на Првом каналу РТС, серија „Време је за бебе“ увек међу десет најгледанијих емисија овог канала у дану одмора. Сваку премијерну епизоду, од прве до последње минуте гледа 402.000 особа а током емитовања се укључи још 460.000 гледалаца. Тако је сваку епизоду просечно гледало 862.000 гледалаца. Успеху серије допринела је и подршка коју се серији пружили јерарси Српске Православне Цркве и свештеници. Међу актерима серије су била и три свештеника СПЦ.

ПРАВОСЛАВЉЕ

ЛКТИВНОСТИ ПАТРИЈАРХА

Посебно драгоцен је била подршка Патријарха српског Г. Иринеја. Уз благослов Његове Светости, снимљено је крштење које је Патријарх обавио у крушевачкој Цркви Покрова Пресвете Богородице. То је први пут у историји Српске Православне Цркве да је српски Патријарх служио свету тајну крштења пред телевизијским камерама. Та емисија је емитована управо на дан када је Његова Светост утоличен за Патријарха српског у Пећкој Патријаршији. У серији је снимљено још десет крштења, која су обављена у земљи и дијаспори, при црквама, манастирима или у породичном дому. Снимљена су крштења која су обавили: отац Бојан Цветковић у Цркви Светог Петра и Павла у Беркасову, протонамесник Данило Радмиловић у Храму Светог Саве у Дизелдорфу, јеромонах Теодосије у Манастиру Рујан, свештеници Драган Јелић и Влада Крулажић у Манастиру Копорин, отац Далибор у Цркви Свете Тројице у Врању, парох Иван Цветковић у Хиландарском метоху у Нишу, парох Мирослав Ивановић у кући породице Митровић из Ваљева, протојереј Ставрофор Мирослав Вранић у кући породице Величковић из села Милићи крај Сjenице, и свештеници Милан Мијаиловић, Марко Марјановић, Немања Павловић и Александар Вучак код крштења у Храму Силаска Светог Духа у Обреновцу.

• **Драјослав Бошковић,**
консултант на серији *Време је за бебе*

Ћирилица – писмо српске историје, садашњости и будућности

Скуп посвећен теми „Ћирилица у информатичком друштву“ одржан је у четвртак, 14. априла у Парохијском дому Храма Светог Саве у присуству Његове Светости Патријарха Иринеја, Преосвећеног Епископа будимљанско-никшићког Г. Јоаникија и бројних званица из јавног и културног живота.

У организацији Удружења грађана „Кнез Мирослав“ овом приликом свечано је отворена изложба ћириличних фонто-табла „Ћирилица данас – проф. Стјепан Филеки“ захваљујући којој ће јавност до краја месеца имати прилику да се упозна са креативним решењима фонта ћириличног писма. Циљ покретања теме о ћирилици у информатичком друштву,

Патријарх Иринеј прославио своју крсну славу

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је 16. априла, на Лазареву суботу, Свету Архијерејску Литургију у београдском Саборном храму Светог Архангела Михаила. Лазарева субота је и крсна слава Патријарха Иринеја, па је литургијско сабрање било нарочито свечано.

Патријарху српском саслуживали су Његово Преосвештенство викарни Епископ хвостански Г. Атанасије,protoјереј-ставрофори Саво Јовић, Стојјадин Павловић, Владимира Вукашиновић, Петар Лукић, Радован Биговић, Драган Протић, Радич Радичевић, Бранко Топаловић; protoјереји Сретен Анђелић и Лука Новаковић; презвитери Небојша Тополић и Славиша Поповић; protoђакони Влада Микић, Радомир Перчевић, Стеван Рапајић и Ђакон Александар Секулић. Торжественост празника молитвеним појањем увеличала је Прво београдско певачко друштво.

Надахнутом беседом, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј подсећао је присутне вернике на необични значај данашњег празника. Светој тајни причешића приступио је велики број верних - међу њима највише је било деце која се посебно радују данашњој Врбици. Ломљењем славског колача данашњег славара, презвитера Славиша Поповића и његове прородице, завршено је литургијско славље у Саборној цркви.

После Свете Литургије, у Српској Патријаршији у присуству домаћина - Патријарха српског Г. Иринеја, и бројних гостију, Преосвећени Епископ шабачки Г. Лаврентије преломио је славски колач пожелевши Његовој Светости добро здравље и духовну снагу на кормилу наше Свете Цркве.

представља део деловања Удружења „Кнез Мирослав“ у оквиру неговања православних вредности, обнове светиња, заштите културног блага, као и писмености у Србији.

Богослужења и пријеми

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је 15. априла Свету Архијерејску Литургију Прећеосвећених Дарова у Цркви Светог апостола Петра и Павла у Котежу. Повод овог литургијског сабрања било је исповест свештенства Архијерејског намесништва врачарско-грочанског.

Патријарх Иринеј је освештао просторије новосаграђеног конака ове цркве, а по трпези љубави оби-

шао стару и нову цркву посвећену Светом Апостолу и Еванђелисти Луки у Крњачи.

Истога дана, Патријарх српски Г. Иринеј примио је у Српској Патријаршији у Београду г. Владимира Ивановића Јакуњина, председника Руских државних железница.

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је 22. априла вечерње богослужење у капели Светог Симеона Мироточивог у Патријаршијском двору, током којег је изнета плаштаница и заједно са Светим Јеванђељем положена на поклоњење верном народу.

Сутрадан, на Велику Суботу, Патријарх српски Г. Иринеј служио је Божанску Литургију у Цркви Св. Јеванђелиста Марка у Београду.

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј благословио је 23. априла, на Велику суботу, у Скупштини града Београда, акцију прикупљања помоћи за реконструкцију родитељске куће Докторова кула. Овој хуманој и племенитој акцији приклучили су се познати српски сликари са 50 посебно украшених и осликаних Вакершњих јаја која ће на аукцији бити понуђена свим људима добре воље жељним да помогну нашој деци и њиховим родитељима.

На дан Вакерсења Христовог, Патријарх Иринеј је служио Вакершњу Литургију у Саборној цркви у Београду.

Дана 28. априла, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је у Српској Патријаршији г. Милорада Додика, председника Републике Српске.

Пријему је присуствовао Високопреоубечени Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, члан Светог Архијерејског Синода СПЦ.

Највише одликовање Српске Цркве Новаку Ђоковићу

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј уручио је 28. априла 2011. године, у Српској Патријаршији у Београду орден Светог Саве првог степена г. Новаку Ђоковићу, истакнутом спортисти из Београда.

На предлог Његовог Пресветењства Епископа рашко-призренског Г. Теодосија, прослављеном српском тенисеру највише одликовање Српске Православне Цркве додељено је за његову делатну љубав према Мајци Цркви, нарочито показану свесрдним и истрајним помагањем српског народа и светиња наше Свете Цркве, посебно на Косову и Метохији. Овај млади Србин, најистакнутији спортиста и амбасадор Србије у свету, успео је да својом снагом, шармом и искреношћу на прави начин посведочи свету јеванђелску поруку мира и љубави међу људима и солидарности са пострадалима, не само у српским земљама, него и широм света.

Свечаном пријему, поред чланова фамилије Ђоковић, присуствовали су Господа Архијереји, чланови Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве: Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Епископи бачки Иринеј и далматински Фотије. Додељени ордени присуствовали су и Господа Епископи шабачки Лаврентије, рашко-призренски Теодосије, хвостански Атанасије и јегарски Порфирије, као и г. Млађан Ђорђевић, саветник Председника Републике Србије.

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

ГОДИНА 43 ■ БРОЈ 1059 ■ БЕОГРАД, 1. МАЈ 2011 ■ ЦЕНА 90 ДИН

Излазе са благословом Њеове Светоштатије Патријарха српског Иринеја.

Издаје Информативно-издавачка усаванова

Светоје Архијерејској Синоди Српске Православне Цркве.

Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Председник
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Президент мр Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Технички уредник, саветник
Марко Марковић

Секретар редакције
Снежана Крупникoviћ

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
президент мр Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за
јануар и август двоброј. Годишња претплата за нашу
земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни
примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може
се уплатити на благајни Српске патријаршије, Краља
Петра 5 или на текући рачун. Уплате не слати
поштанском упутницом!

Годишња претплата за иностранство:

Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR,
35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:

145-4721-71 Марфин банка

Далматинска 22 Београд

Текући рачун девизни број:

Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)

Account with inst: 935-9522-10

Marfin bank AD, Beograd (BIC LKIRSBG)

Beneficiary: RS35145007110000024015

Српска Православна Црква, Краља Петра 5, Београд

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 64 85-88-486

Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113

Факс: +381 11 3282 588

e-mail: pravoslavlje@spc.rs - редакција
preplata@spc.rs - претплата
marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови и
прилоги објављени у „Православљу“ представљају
савве аутора.

Штампа: „Политика“ А. д.

ЦИП - Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

Дистрибутор: „Polydor“ доо,

Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф/факс. 032/717-322, 011/2461-138

271.222 (497.11)

ИССН 0555-0114 = Православље

ЦОБИСС.СР-ИД 16399106

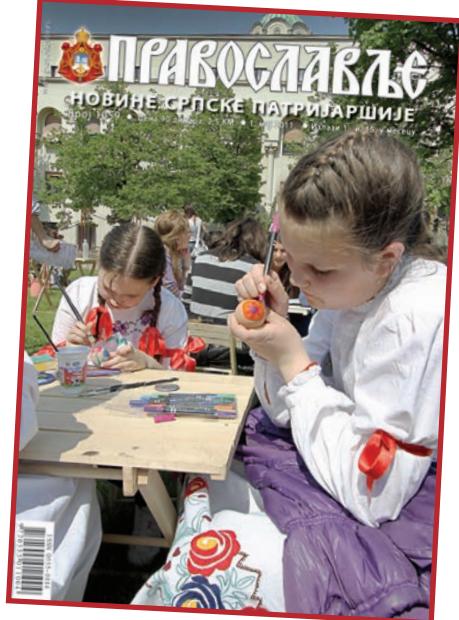
Православље се штампа уз помоћ
Министарства вера Републике Србије

НАСЛОВНА

Бојење васкршњих јаја исјеџед

Конака Кнегиње Милице

Фотографија: Ђакон Драган С. Танасијевић

ДОГАДЈАЈ

Други живо је древне сликарске технике

ЕНКАУСТИКА: СЛИКАЊЕ ВОСКОМ

6

РАЗГОВОР

Разговор са академиком Владејом Јерођићем

Ово је век зависности

8

ДОГАДЈАЈ

Изложба икона у Галерији САНУ

Икона - духовна слика

11

ПОВОДИ

Поводом 66. годишњице џробоја лојораша из

Јасеновца, и оглаживања Дијане Будисављевић

Сећање заувек

12

РАЗГОВОР

Звонар и власник чувене руске фабрике

„Никола Шувалов“ говори за Православље

Одјек руских звона

у Србији

14

БОГОСЛОВЉЕ

Ограничено свјорене природе

Болест и здравље са

хришћанског становишта

18

БОГОСЛОВЉЕ

Прођојејеј Томас Хойко

О доласку Господњем

јуче и данас

21

БИБЛИЈСКЕ ТЕМЕ

Енох: великан сајарозавеште вере

Вера као ходање са Богом

22

Из православне ризнице шумачења Светој Писма

Наслеђе апостола Јована

24

БОГОСЛОВЉЕ

Тајна Цркве – Светајна Христова

Свете тајне у богословљу

Православне Цркве

26

ИЗ ПОСЕБНОГ УГЛА

Тајна шамјана кроз векове

Мирис тамјана

28

ЦРКВА И УМЕТНОСТ

Лијупурјска есћешника

Злато као симбол небеског сјаја

30

ЦРКВА И ДРУШТВО

Онос Цркве и државе

Црква између јавног и

приватног друштвеног

сектора

32

Друї живош древне сликарске шехнике

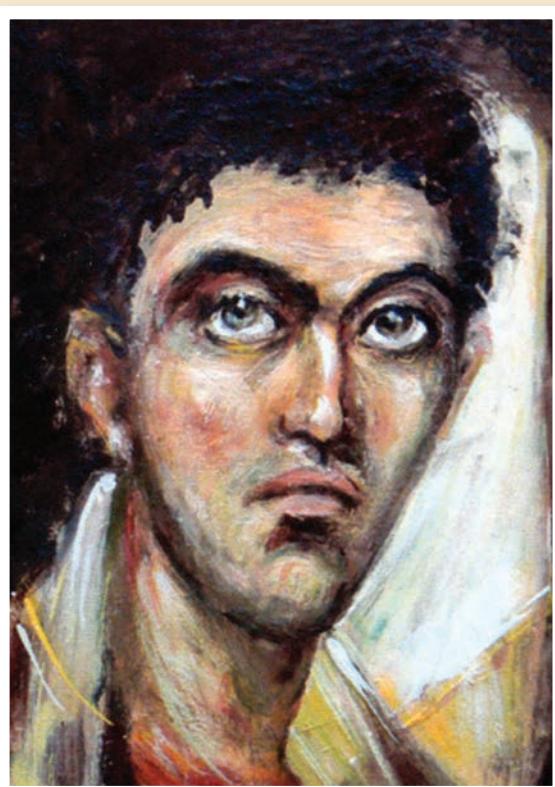
Енкаустика: сликање воском

Васкршња изложба у Кући Ђуре Јакшића

Уторак страсне седмице, у Кући Ђуре Јакшића у Београду, отворена је изложба радова студената Високе школе – Академије за уметност и консервацију Српске Православне Цркве. Поставку поводом васкршњих празника, отворио је Тодор Митровић, професор Богословског факултета.

Изложбу чини четрдесетак радова, од којих један део представљају копије фајумских портрета (названих тако по Фајуму, чувеном граду јелинистичког Египта). Сами антички портрети у оригиналну изведени су древним сликарским начином, којим се боје мешају са топљеним воском – техником енкаустике. Нашим студентима они су послужили као полазна основа за упознавање са оваквим начином рада. Оно што се може уочити на изложби јесте то да је ова врста уметничке технике (топла и хладна) веома лако прихваћена од младих уметника, који су у њој извели читаву галерију ликовних античких људи из високог друштва. Сама техника је тако савршена да је овим сликарима понудила могућност да изразе сву експресивност свога времена – те ови њихови портрети зраче свежином и савременошћу. У неколико фрагмената показане су и варијанте флоралног орнамента, и мотив илуминација, као и веома успели појединачни идејни пејзажи – који својим светлосним ефектом одају дух импресионизма.

Енкаустика је, као изразито портретска техника, свој највиши домет – још од ранохришћанских времена, достигла на икони. И природно је да највећи део ове изложбе буде посвећен управо иконама. Кроз зналачки одабир радова изложен је велики број светих појединачним и двојним иконама, са значајним бројем светитељки (које се иначе ређе

изображавају). У широкој палети боја, са благим валерским и тонским контрастом, суптилним потезима четке изведени су нежни волумени фигура. Кроз сфумато глазуре од воска, са иконама Јакшићеве куће посматрате су нас очи Архангела Михаила, Богородице, Светог Николе, Светих ратника Теодора Тирона и Теодора Стратилата, преподобног Серафима Саровског, Марије Магдалене и Свете Сузане, као и српског Светог Саве и Свете кнегиње српске Људмиле... Наравно, као и иначе, окосницу енергије на изложби чини присуство Спаситеља – копијом једне од најзнатијих, много вољене и слављене Његове иконе настала на Синају у 6. веку.

Свега овога не би било без велике бриге управе Академије за уметности и консервацију СПЦ, и њеног стања о томе да се студентима доведу добри предавачи, који ће – поред редовног наставног програма – понудити студентима и нешто од специјалистичких студија. Као аутор изложбе и модератор Курса енкаустике, на овом пројекту нашла се београдска сликарка и иконописац Биљана Јовановић, која је своје специјалистичке студије у области енкаустике завршила на Атинској академији лепих уметности и усавршавала их на катедри за Византијску естетику Теолошког факултета у Атини. Своје знање несебично је презентовала студентима и, како сама истиче, ван њених очекивања, дошло је до изузетног разумевања између ње и полазника курса. Управо та хармонија односа професорке и студената донела је као плод ову изузетно вредну изложбу, и правац продужетка живота једне скоро заборављене – а веома живе сликарске технике.

Препознавши значај и лепоту подухвата студената Академије и њихове професорке, своје покровитељство на овој изложби дали су и одговорни људи у Министарству културе у Влади Републике Србије.

• Биљана Цинцар Косић

ДОГАЂАЈ

Валериј Алексејев, председник Међународног фонда јединства православних народа у Јосефији Београду

Скуп православне омладине у Београду

Најесен ће у Београду бити организован сусрет Православне омладине Балкана. О том омладинском скупу разговарао је са Његовом Светошћу Патријархом Иринејем 19. априла Валериј Аркадијевич Алексејев, председник „Међународног фонда јединства православних народа“. Учешће на овом скупу до сада су најавили представници младих из четрнаест земаља. Разговараће се о проблемима омладине у Србији и свету, где ће бити тражен нови интеграциони модели зближавања људи, који ће уважавати религијске, духовне, културне и историјске вредности свакога народа. Овај скуп ће организовати „Одељење за Србију“ Међународног фонда јединства православних народа“.

Причом о предстојећем сусрету православне омладине Балкана у Београду, господин Валериј Алексејев, професор на Државном универзитету Ломоносов у Москви, доктор философских наука, аутор бројних књига, које се баве црквено-државним односима, као и положајем православља у свету, започео је разговор са новинарима, упаличијен у Београду 19. априла у просторијама „Одељења за Србију“ Међународног фонда јединства православних народа“.

У разговору са представницима јав-

ног информисања, Валериј Алексејев је подсетио да је „Међународни фонд јединства православних народа“ основан 1995. и да делује под покровитељством Његове Светошћи Патријарха московског и целе Русије Господина Кирила. За то време спроведено су бројне акције. Тако, на пример, поред недавног скупа у Дубровнику на коме су учествовали представници бројних земаља и где се разговарало о мултикултурализму, прошле године „Међународни фонд“ је организовао скуп Православних у Либану, на Блиском Истоку. Већ у мају ове године биће организовани скупови у Чешкој, и у Централној Европи. У јуну ће, у сарадњи са УНЕСКОМ и још неким међународним организацијама, уследити велики симпозијум у Паризу.

Србија је, како рече Валериј Алексејев, за „Међународни фонд православних земаља“ кључна на Балкану. Важна је колико због свог географског положаја, толико и због Српске Православне Цркве чије је седиште у Београду. Канонска јурисдикција Српске Православне Цркве простире се на великим делу Балкана, у постјугловенским државама Македонији, Црној Гори, Босни и Херцеговини, Хрватској и Сло-

венији, али такође и на делу Италије. У Београду је још 2005. године отворено „Одељење Фонда за Србију“.

Пре две године године, како је подсетио г. Алексејев, у Србији су гостовала три најбоља православна хора из Москве, који су по српским градовима организовали низ концерата под називом „Гласови православне Русије у Србији“. Чула их је публика Београда, и у Крушевцу, Крагујевцу, Ниши и других градова. Сви ти концерти одржавани су на добровољној основи.

Прошле године „Међународни фонд јединства православних народа“ отворио је у Београду „Дечји културни центар Светога Саве“. На свечаности отварања били су Његова Светошћ Патријарх српски Иринеј и Његова Екселенција амбасадор Русије у Србији Александар Конузин. Ова дечја установа успешно ради.

Гост „Међународног фонда јединства православних народа“ прошле године био је и прослављени српски режисер Емир Кустурица, који је боравио у Москви, што је пропраћено са изузетним публицитетом. „Фонд“ му је организовао сусрет у Кремљу са председником Русије Дмитријем Медведевим.

• Јово Бајић

Професор Владета Јеротић је специјализирао неуропсихијатрију на Медицинском факултету у Београду, а психотерапију у Швајцарској и Француској. Бавио се 40 година психијатријом и психотерапијом на месту шефа Психотерапеутског одељења болнице „Драгиша Мишовић“ у Београду. Као професор по позиву предавао је Пастирску психологију и медицину на Православном богословском факултету у Београду две деценије. Читалачкој јавности на распологању је преко четрдесет књига овог аутора намењених онима који су „развили смисао за интроспекцију, који воле психологију и поседују интелектуалну радознаност што није усмерена само на теолошка питања, већ им је тајанственост живота непреkidан изазов“, како је рекао сам писац. Професор Јеротић је изузетан реторичар о чему сведоче стотине трибина у земљи и дијаспори на којима је говорио о најразличитијим темама из области религије, психотерапије, философије и психијатрије. Остаће забележен као један од ретких мислилаца осамдесетих година прошлог века, који је као хришћанин био прихваћен и у академској заједници световне науке и обратно.

■ **Можемо ли да прихватимо констатацију да живимо у веку отуђења и зависности, у коме млађа урбана популација нема љубави ни за шта сем за egoцентризам и повлађивање телесним сензацијама, што само повећава изолованост и усамљеност?**

- Увек смо зависни од оних којима припадамо, а припадамо западноевропској цивилизацији и исправно је да се запитамо зашто је дошло до отуђења. Израз отуђење налазимо још код Апостола Павла у Посланици Ефесцима пре 2.000 година и оно значи удаљавање човека од Бога. Апостол Павле је знао за новог Бога Исуса Христа а под изразом отуђење је подразумевао да се они који не знају за Исуса Христа, њему приближе. Појам отуђења и усамљености је вечан проблем и траје кроз целу историју хришћанства. У 20. и 21. веку је већа криза отуђења и усамљености, који иду једно с другим. Од кога смо отуђени? Хришћани кажу од Бога. Када смо отуђени од Бога, полако се отуђујемо и од природе и других људи, што је тројако отуђење. То је случај и са нашом средином.

■ **Све је више младих који ужитак налазе у забави, коришћењу дрога и алкохола, виртуелном животу уз Фејсбук... Због чега су незаинтересовани да потраже дубљи смисао и философију живота? Изјавили сте и да свако не налази смисао?**

- Ако нема вере, наде и љубави, а одавно нема, тражење смисла је у задовољству, задовољавању нагона и површинских сензија. У томе се Србија, као део Европе, не разликује од осталих западноевропских земаља. „Човек има потребу да

*Разговор са академиком
Владешом Јерошићем*

Ово је век зависности

Увек смо зависни од оних којима припадамо, а припадамо западноевропској цивилизацији и исправно је да се запитамо зашто је дошло до отуђења... Човек је зависно биће. Ако није у себи изградио релативну зрелост у коју спада трансценденција, може постати зависан од таблета, дроге, алкохола, коцке...

РАЗГОВОР

тражи смисао", цитирамо често Виктора Франклса који је скоро изједначио потребу тражења смисла са нагоном. Тражење смисла је извorno код човека. Ако су циљеви материјални добитак и задовољство – човек се никада неће задовољити. Обично се то питање поставља када је човек у великој невољи. Од Божије милости, од развоја личности, од уже и шире породичне и друштвене околине зависи како ће човек на то питање одговорити.

■ Нема тачних података о броју наркомана у Србији, мада се према неким истраживањима тај број креће око 300.000 корисника који злоупотребљавају дрогу. Колико је наркоманија последица распада духовности, а колико лични вапај човека да воли и буде вољен?

- Дрога задовољава потребу за смислом „задовољства“. Човек који је дубоко у вери је задовољан, чак и срећан, не непрекидно, него повремено. Памтим када ми је, као младом психијатру, дошао пациент од 17. година са причом да је почeo да узима дрогу, на шта га је наговорио пријатељ. Од када памти, отац и мајка се свађају у кући. Када је узео дрогу, осетио је блаженство, после чега му је било потпуно свеједно што се

родитељи и даље свађају. Дрога на почетку ослобађа човека разних унутрашњих конфликтата са собом и околнином. Конфликте изазива људска природа и егзистенција, али и окolina, посебно родитељи који у најранијој фази утичу на будућност детета. Наркоманија је бекство од живота. А живот је мучан. Како из њега да се изађе? Алокохол, дрога, коцка, промискуитет... сва та задовољства су тренутна и стварају зависност. Људи су зависни бића. Сваки човек има потребу да буде зависан од нечега, од некога. Можда сам ја зависан од читања и писања?! Треба да смо зависни само од Бога, за верујуће.

■ Млади људи имају непрекидну потребу да разбију окове зависности, а боје се независности. Тај конфликт решавају тешко, јер немају љубави, немају вере, немају родитељске и брачне емоционалне заштите, немају духовника или ауторитет коме верују. Да ли су психоактивне супстанце и алкохол метафизичка потреба, чежња за пуноћом?

- Да. Често цитирам америчког психијатра Карла Менингера који каже да је алохолизам метафизичка жеђ. Човек замењује веру сурогатима вере, којих

је безброј. То је психолошко, религиозно и философско питање сепарације и индивидуације.

■ Шта сте мислили када сте изјавили да су сви људи угрожени наркоманијом и да свако може да постане наркоман у једном тренутку?

- Човек је зависно биће. Ако није у себи изградио релативну зрелост у коју спада трансценденција, може постати зависан од таблета, дроге, алкохола, коцке... Дрога је стари проблем, познат вековима уназад. До дроге су долазили бога-

потпуно индивидуализовале и одсекле од реалног и конкретног живота, у потпуности социјализовати? Шта о томе говоре искуства здравствених институција, а шта кампови које је организовала Црква?

- Све се може лечити. И личности које су дуже време на хероину се могу излечити. Уздајмо се у Божију милост, добру генетику а човек мора да има бар најмању жељу на почетку да се ослободи дроге. Док узима дрогу човек је ван реалности. То није стално задовољство, јер мора да је обнавља, да има новца за куповину, да поседује добављача и то је затворени круг. Недавно је изашла књига Берни Зигела, америчког онколога и психотерапеута „Медицина, љубав и чудо“ у којој аутор наводи примере из праксе где су метанојом (преображењем кроз покајање) излечени рак са метастазом. Хришћани су одувек знали да нема ништа неизлечиво, понекад је потребно да се додги Божије чудо. Болесник схвати да није добро живео и да нешто изнутра треба да се промени. Лакше је променити болесника са тешком болешћу него наркомана. Мора у наркоману да буде бар мало жеље за лечењем и излечењем. Ако тога нема он је скривени самоубица. Свесни су да се убијају и желе да се убију другом.

Зависност од Бога

■ Колико смо свесни да нас зависност од трансцендентног (оностраног) чува и спашава од осталих врста зависности које су угрожавајуће – наркоманија, браза вожња колима, цигарете, алкохол, промискуитет ...

- Очевидно да смо мало свесни. Да смо свеснији, било би мање тих пошасти. Зашто смо мање свесни? Да ли је човек увек био мање свестан трансценденције па је трахио сурогате у нечemu погрешном? Човек не може бити стално у трансценденцији, нити може стално бити побожан или религиозан, што није исто. Човек је природно и духовно биће и најтеже од свега је помирити ове принципе и наћи целог живота равнотежу. Тачно је да људи никада нису доволно свесни трансценденције, зато нам је потребна Божија помоћ кроз Цркву и пријатеље који су на вишем духовном ступњу сазревања од нас, да бисмо лагано у себи јачали зависност од трансценденције, јер ћемо онда смањити зависност од погрешних сурогата.

ти људи, лекари, апотекари тзв. „морфиномани“. Они су контролисали морфијум и обављали посао. Знали су да остану на истој дози. Данашњи овисници су у опасности да неће имати доволну дозу, јер је човек телесно зависно биће. Прво се јавља душевна зависност, па онда телесна. Како лечити, када је опијат у крви? Свако од нас је у опасности, не знамо шта може да нас снађе. Зато је потребно непрекидно јачати духовно биће, да би могли одолети ономе што може да добре. Светитељи су били у страху да ће изгубити Божију милост, јер су искушења била велика.

■ Колико нас мења таблетоманија која је у порасту, јесмо ли тога свесни када неконтролисано узимамо антидепресиве, средства за смирење, за ублажавање болова, на своју руку?

- Дуго нисмо свесни опасности. Млад човек пије, узима дрогу и вози 200km на час. Кад постане свестан буде доцкан. Друштво их мора упозоравати да се пријудно лече или да их освесте, што је много боље, да постоји опасност. Опомена Божија, не казна Божија, могућност је да будемо свеснији опасности.

■ Може ли се особа, која је користила психоактивне супстанце, које су је

■ Како треба посматрати наркомана или алкохоличара? Да ли је он болесник, морална карикатура или грешник који треба да се покаје? Има ли истине у тврђњи да се онај ко се излечи од дроге, налази на прагу светитељства?

- То је прејака реч. Не заборавимо да су светитељи били најчешће грешници. Св. Мојсије Мурин је био разбојник, Св. Марија Египћанка је била проститутка... Наркомани могу постати и светитељи када се излече, али како ће се излечити ако нема и Божијег чуда, генетике и жеље за лечењем?! Америчка генетика је на прагу да покаже да су убице, самоубице, наркомани и силоватељи с неким грешкама у генима у одређеном проценту. Најтачније је рећи да су и грешници и болесници. Поставља се питање како треба да се понашају исповедници са онима који им долазе и говоре да су наркомани?

■ И како Црква подиже мотивацију за лечење?

- Неколико година постоје Центри у Војводини, Србији и у Црној Речи у којима су исповедници и лечитељи. Посетио сам центар близу Новог Сада, који води отац Бранко, који је слободног типа јер наркомани могу да изађу када хоће.

Досадашњи резултати нису спектакуларни, није се ни очекивало да буду такви, има случајева излечења. Потребно је да проведу две, три године и посвете се хришћанском образовању. Тада почиње освешћивање, што им јача потребу изнутра да се боре. Јача им воља, а онда се појављује и смисао. Постоји могућност излечења кроз Цркву.

■ Национална стратегија која је представљена пре четири године стручној јавности темељи се на 70% терапије „Метадоном“, 10% лечење, 10% реахабилитација и само 10% превенција. Да ли „Метадон“ лечи уколико представља надокнаду опијата?

- То је замена за дрогу која изазива даљу зависност. Не лечи, али даје могућност. Није исто унутрашње стање код човека који узима хероин и метадон. „Метадоном“ се може поправити стање да би почело лечење – било психотерапијом, било исповедништвом или обоје истовремено. Обе методе су корисне и нису супротне једна другој. Нажалост, највећи број наркомана није под контролом, на улици су и нема решења.

■ Говорили сте да се свака болест, па и зависност од дроге, може лечити лековима и молитвом, јер нам је Бог дао и једно и друго. Могу ли се болести зависности лечити алтернативном медицином, хомеопатијом?

- Не. Ја ценим хомеопатију као лекар, али она не може да лечи наркомана. Подржавам земље које су пре неколико година увеле осим званичне медицине и алтернативну или традиционалну медицину.

■ Шта сте мислили када кажете да дрога не чини ништа ново код човека, него само отвара старо?

- Сваки човек носи у себи бескрајну сложеност генетиком и пренаталним добом. Дете када се роди не може бити бесловесно, неразумно биће, како је Жарко Требежашин открио када је докторирао на „Патријархалном виспитању Срба“, што су веровали и школовани и нешколовани родитељи. Када се роди, дете је бескрајно сложено. Пренатална психологија је доказала да фетус све памти. То је тзв. ћелијско памћење, не нервни систем, како се вековима мислило. Пренатално

Модерни пагани

■ Проблем савременог човека је криза идентитета, болести зависности и окренутост ка задовољавању ужитка. Зашто је хедонизам толико прецењен у систему вредности?

Зато што је изгубљена монотеистичка идеја водиља – вера, нада и љубав у једног Бога, а онда следствено томе нема вере, наде и љубави у ближње. Када тога нема враћају се пагански остаци у човеку западноевропске цивилизације. У нама су присутни пагански слојеви хедонизма. Фройд је писао да се свако живо биће целог живота налази између принципа задовољства и принципа реалности. Принципи задовољства су углавном нагон самоодржавања, исхрана, сексуални нагон, агресивни нагон. Реалност је много тежа. Ако пред собом немамо циљ који нам је хришћанство дало пре 2.000 година, ми се враћамо на ранији ступањ цивилизације који је био пагански. Хедонизам је данас регресиван феномен у односу на хришћанство. Поменућу јеврејску изреку која то одлично илуструје: „Ако не постанемо болни, постаћемо гори“ и вратити се на принцип хедонизма.

добра је јако важно и наравно Божија милост и истинска брига родитеља. Има 50 година од када је Џексон рекао „Ништа ново“. Болест ништа не открива ново осим онога што је у нама већ присутно – генетика, пренатално добро, индивидуално несвесно, фамилијарно несвесно, национално несвесно, колективно несвесно. Зато дете и јесте бескрајно сложено када се роди, нарочито у прве две године живота. То је „Упијајући ум“, како каже наслов чувене књиге, дубоко религиозне Италијанке Марије Монтесори, која је преведена и код нас. У свима нама све то стоји. О томе је писао и Достојевски, па каже и Бог и Ђаво, буквально тако. Све негативно и све позитивно постоји у нама, ако је генетика болња, преовлађује позитивно. Ако је пренатално добро било добро, има изгледа да преовлада позитивно, што не значи да нема нега-

тивног. Деца нису анђели.

■ Зашто је свест о штетном дејству алкохола код људи европске цивилизације много мање изражена, него код других народа? Алкохол је у ријалити шоу програмима који имају милионску гледаност код нас, пожељна друштвена промоција, социјално и друштвено прихваћена и призната?

- Раке не примају једнако ни болести. У неким расама нема рака, или врло мало. Дрога не делује тако поразно као што делује код Европљана. У Кини су генерације узимале опијум, то није дегенерисало кинеску нацију. Наши људи не умеју да разумно и контролисано узимају алкохол, не знају да се зауставе на једној дози, већ је мултиплекцију. Постоје озбиљни научни радови који говоре да западна Европа, Америка и Балкан лоше подносе алкохол.

■ Српска Православна Црква је против јавног изражавања и рекламирања сексуалне оријентације или било које друге личне склоности. Како у светлу тог става коментаришете текњу да се хомосексуалност у јавном животу Србије уздигне на вредносну лествицу нормалног јавног понашања и идеала?

- На то питање можемо одговорити са две стране. Ако одговарамо са строго православне стране, то није дозвољено и смета православним људима у Србији који ће се дуго времена борити против тога. Други вид је медицинско-психолошки, према коме се један одређен проценат људи рађају као хомосексуалци. Грешка – није, грешка је у генима. Имао сам пацијента који се играо само са луткама и девојчицама, у време адолосценције нема никаквих еротичних сноха о жени. То су рођени хомосексуалци. Јесу ли они грешници или болесници? Нису ни једно, ни друго. Све цивилизације, од Сумера до наше, имале су хомосексуалце.

• Разговарала Славица Лазић

ДОГАЂАЈ

Изложба икона у Галерији САНУ

Икона - духовна слика

На Велики четвртак, двадесетпрвог априла, у Галерији Српске Академије наука и уметности отворена је изложба „Икона, српска духовна и историјска слика”, посвећена икони као верском, културном и уметничком феномену. Аутори изложбе су Андреја Вујновић, саветник Историјског музеја Србије и Галерија САНУ у сарадњи са Народним музејем и Музејем Српске Православне Цркве. Овом значајном културном догађају присуствовали су Његово Преосвештенство Епископ хвостански и викар Његове Светости Господин Атанасије (Ракита),protoјереј-стеворфор проф. др Радомир Поповић, декан Академије за уметност и конзервацију при СПЦ, други црквени великодостојници, академици и велики број личности из интелектуалног и јавног живота Србије.

Присутнима се најпре обратила Јелена Межински, заменик управника Галерије САНУ, затим др Ана Столић, директор Историјског музеја Србије. Она је истакла да ова изложба представља велики подухват и изазов за све који су учествовали у њеној реализацији. Она се захвалила свима који су помогли, посебно Народном музеју и Музеју СПЦ.

„Значајну подршку пружили су нам архијереји СПЦ, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј, Његово Високо Преосвештенство Митрополит загребачко-љубљански Г. Јован, Његово Високо Преосвештенство Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, Његово Преосвештенство Епископ сремски Василије, као и сестринство Манастира Жиче и protoјереј-стеворфор Радивоје Панић, старешина Храма Св. Саве на Врачару. Свима изражавамо топлу захвалност“, рекла је Ана Столић.

„Задатак“ Иконе

„Пред иконама одувек стоји задатак чије је испуњење мера њихове веродостојности: оне треба да буду и духовне слике и да чине присутним оне којима се верници моле. Да би то постигле, оне треба да задовоље представу о изгледу светитеља коју има учени цариградски патријарх Мелисин у XV столећу, било верник из околине Краљева у предвечерје XXI века. У противном, између верника и светитеља не може доћи до комуникације“. (из каталога посвећеног овој изложби)

Академик Гојко Суботић говорио је о значају који икона има у српској традицији истакавши при том да је она непосредно сагласна са хришћанским учењем.

„Иконе су код Срба увек имале посебно место. Оне су сакралног карактера и везане су искључиво за Православље“, рекао је академик Суботић и подсетио на огромно ликовно богатство нашег средњег века. Упозоривши посетиоце да ће на изложби имати прилике да виде „иконе“ које у савременом свету немају уопште сакрални карактер (слике Мерилин Монро, певачице Мадоне, реклами...), академик Суботић им је препоручио да пажљиво прате изложене идеје и прихвате непосредни говор изложбе уз понуђене разлоге за такав концепт.

На изложби „Икона, српска духовна и историјска слика“ изложено је деведе-

сетшест експоната који су подељени у две групе. Прва целина прати појаву иконе, њен историјски развој, тесну и нераскидиву везу са религијом и теологијом, њену канонизацију у оквиру Византијског царства, оспоравња и прихватања током векова, као и нова значења иконе у популарној култури. Друга целина обухвата сачуване оригиналне и копије икона појединачних личности из српске историје. Нарочито су занимљиве иконе из руске радионице на којима су представљени смрт Кнеза Михаила, крунисање Краља Петра I или последице НАТО бомбардовања током 1999. године. Изложени су и предмети који нису богослужбеног карактера али се тематски уклапају у изложбу. На њима су изображени ликови светаца и поједине сакралне сцене. Полазећи од радова руских иконографа са почетка XX века, аутор изложбе, Андреја Вујновић направио је суштинску разлику између хришћанске религиозне слике и профане уметничке слике на изложеним експонатима. Показао је значај и симболику иконописања. Да би показао ове опште иконолошке теме користио је ликовни материјал који припада српској уметности средњег века.

Ова изложба представља својеврстан уметнички подухват – отвара нове погледе у схватању и перцепирању иконе као сакралног елемента српске духовности. Посетиоци су помно разгледали све експонате, изразивши дивљење и задовољство што на једном месту могу да сагледају целокупан историски развој иконе, као неодвојивог дела српске хришћанске традиције. Изложба ће трајати до деветнаестог маја у Галерији САНУ уз могућност куповине каталога посвећеног овој изложби.

Марина Марић

Поводом 66. јодишњице ћробоја логора из Јасеновца, и њосћухмној одликовања Диане Будисављевић

Полагањем венаца у Спомен-подручју Доња Градина и Свечаном академијом 22. априла ове године, обележена је 66. годишњица од пробоја последње преживеле групе логораши из злогословног усташког логора Јасеновац.

Доња Градина представља највеће стратиште у систему концентрационих логора „Јасеновац”, који је формиран у августу 1941. године. Овај логор је осмислио Вјекослав Макс Лубурић, који је био и његов први командант и који је лично одговарао за све што се у њему дешавало. Јасеновац је сачињавало неколико логора који су били размештени око самог места, међу осталима и у Старој Градишци (логор за жене), док су у Доњој Градини, на самој обали Саве, са босанске стране, вршene масовне ликвидације. Јединствени комплекс (на 100 km јужно од Загреба) је урађен по узору на концентрационе логоре у хитлеровој Немачкој. Тачан број жртава овог стратишта остаће заувек обавијен велом тајне. Познато је да се укупне процене жртава Јасеновца веома разликују, а екстремне тврдње се крећу од броја 2.300 до 1,4 милиона убијених у овом логору. Према Извештају државне комисије ФНРЈ за утврђивање злочина окупатора и њихових савезника, број страдалих је између 600.000 и 700.000 људи. Са овим Извештајем слаже се и Центар „Симон Визентал“. Званични пак подаци

Сећање заувек

Постхумно одликовање Дијане Будисављевић

Диана Будисављевић (аустријанка, девојачко презиме Обексер, рођена у Инзбруку 1891, умрла 1978. г.) је током Другог светског рата спасила 12.000 деце из усташких логора Јасеновца, Старе Градишке и Јастребарског. Ове акције су биле једне од најтежих и по броју спасених најобимнијих акција везаних за концентрационе логоре у другом светском рату. Да би сачувала идентитет деце, Диана је током рата водила кар-

растајање у логорима, дугогодишња чежња за њима на раду у Њемачкој, а сада неће наћи своје најдраже”, записала је касније Диана. Њена понуда да својим радом помогне у идентификацији деце у

Министарству

није прихваћена.

После Другог светског рата враћала се да живи у Инзбрук, у потпуности заборављена од свих. Заборављена од Југославије, од Србије, од Хрватске, Аустрије. Нема је у књигама историје.

Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве је у својој одлуци од 31. марта 2011. године „усвојио предлог његовог Високопреосвещенства Митрополита црногорско-приморског Г. Амфилохија и на основу члана 6. Уредбе о орденима Српске Православне Цркве, Диани Будисављевић постхумно доделио Орден Царице Милице – Преподобне Евгеније.“

Хрватске државе говоре о 83.000 до 100.000 настрадалих, углавном Срба.

У садашњој музејској поставци Спомен-подручја Јасеновац наведена су имена и подаци за 75.159 жртава. Од 1941. до 1945. године у Јасеновцу је убијено 57.614, у логору у старој Градишци 12.220. Према ауторима ове поставке, на јасеновачком стратишту убијено је 35.215

мушкараца, 20.469 жена и 19.475 деце до четрнаест година старости.

Међу пострадалима било је највише Срба, Јевреја, Рома, али оно што још тежим чини ову историјску причу, од самих цифара, статистике, јесте – начин убијања, по којем ће се јасеновачки логор заувек сматрати најмонстраузнијим стратиштем у свету. Овај комплекс логора је настао непосредно по оснивању НДХ, и све време његовог постојања њиме је управљала НДХ. У мору несагледивог зла људског, издвојиће се још један мучни догађај. Ужас који се одиграо 22. априла 1945. године. После савезничких бомбардовања логора у пролеће, заповедник Макс Лубурић је наредио ликвидирање свих затвореника и рушење логора до темеља, како би се сакрили било какви трагови о постојању Јасеновца и онога што се у њему дешавало у те протекле четири, страшне, године. Пошто је последња група жена ликвидирана 21. априла увече, следећег дана део мушких затвореника се одлучио на пробој. Логораши су знали шта их чека. Ноћ пре су видели како су усташе испразниле женски логор, одводећи логорашице, и како су се вратили без њих. Било им је јасно да су практично мртви. Нису имали шта да изгубе.

На дан пробоја 22. априла 1945. године у логору Јасеновац било је заточено 1.073 преживелих, од којих је 600 кренуло у слободу, са оне стране жице. Слободе се „дохватио“ само 91 логораш. Истог јутра, пробој је покушало и 167 затвореника дела логора Кожаре, у селу Јасеновац, али их је преживело само 11.

Снежана Крујникoviћ

ДУХОВНОСТ

Од људских ђрава до хришћанске ешике

Од толеранције и поштовања до љубави

Једна од великих тековина модерног друштва је идеја о универзалним људским правима и слободама, као и достојанству (сваког) човека које извире из самог његовог постојања као човека, и не зависи од његовог порекла (класне припадности), традиције, уверења, расе и сл. Оно, међутим, што је за свакодневни живот људи много важније од начелних декларација и принципа је њихово функционисање у пракси. И ту је модерно друштво у протеклих стотинак година учинило веома много, не само када је реч о политичким правима и слободама (као што је увођење општег права гласа за пунолетне особе, равноправно третирање свих грађана једне земље пред законом и сл.) већ и када је у питању култура свакодневне комуникације и начин на који се односимо према другима. И једно и друго је последица идеје о достојанству човека као и идеје о грађанину као слободном и одговорном конститутивном чиниоцу друштва. Тако је однос поштовања и уважавања према другом човеку велико цивилизацијско постигнуће које, треба то увек напоменути, није независно од хришћанске идеје о човеку. Пружити другима оно што очекујемо за себе, уважавати слободу појединца све док она не угрожава неког другог, јесу наизглед потпуно секуларизоване вредности савремених (пре свега западних) друштава, при чему се заборавља да је њихово порекло у хришћанској антропологији и етици, која би се једноставно могла формулисати, у свом афирмативном као и одричном облику на следећи начин: „(не) чини другоме што (не) желиш да теби чине“.

Вера и толеранција

Често се данас може чути опаска да нам није потребан концепт толеранције јер су православна вера и традиција изнад тога; оне траже љубав према другоме уместо просто толеранције што је, свакако, много више.

Ипак, ако мало размислимо видећемо да је овакав аргумент у најмању руку неопрезан. Иако је хијерархија ових вредности исправно постављена на теоријском плану, чињеница је међутим да је у пракси ниво толеранције у друштву, почев од оне елементарне, често тако низак да се и ниво уважавања другог човека чини недостижним, док љубав постаје пукавица.

Љубав и слобода

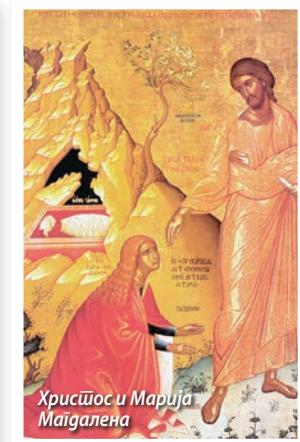
Проблем се састоји у томе што је љубав нешто што се не може тражити, наметати или захтевати, нити може постојати без слободе и жеље конкретних личности да воле. Насупрот томе, толеранција и поштовање другога јесу вредности од којих је могуће кренути и које се у једном друштву могу захтевати од сваког појединца. Другим речима, толеранција и уважавање јесу минимум на коме је неопходно градити однос према другоме, док је љубав оптимум те релације. Проблем је чини се и у томе што пречесто истичемо максималистич-

ранције или моралних вредности, свесно или несвесно, води у легитимисање (потенцијалног) нечовечног односа према другоме као и према целокупној Божјој творевини. Тако се јавља опасност да метафизика постане начин легитимисања зла (премда је тачно и то да западање у морализам и пијетизам прети да иссрпе метафизику у етици).

Изгледа да управо хришћани пречесто заборављају да се љубави учимо цео живот и да се у њој нећемо престати усавршавати ни у Царству Небеском. Тражити, стoga, да љубав у једном друштву буде полазна основа није

Христос Самирајанка

Христос и Марија
Магдалена

ке циљеве а да при томе нисмо способни да остваримо ни оне најелементарније. Треба се увек изнова подсећати да није реч само о моралном или законодавном проблему када неко врши насиље над другим, загађује природну средину или амбијент у коме људи живе (када говоримо о овом последњем, о чему се веома мало говори, довољно је само погледати енормне количине ђубрета, пластичних кеса и сличног отпада којима су преплљени наши градови, шуме и села да би се видело о каквом проблему је реч), учествује у корупцији или је подстиче, уводи лаж и бахатост као легитиман однос према другоме и према свету итд. У свакој од ових ствари и свима њима заједно је реч и о дубоко религиозном и хришћанско-антрополошком проблему.

Однос према другоме

Омаловажавање поштовања, толе-

само наивно већ и немогуће. Када би то било могуће онда би се спасење налазило већ у самом друштву тако да не бисмо ни имали потребу за Црквом.

Поштовање другога

Поштовање другог човека, уљудно понашање и сличне одлике (развијене) културе свакодневног живота јесу вредности које сваки члан једног друштва уз сасвим мали напор може пружити другоме. Тиме читав друштвени амбијент постаје култивисанији и пријатнији за живот. Тачно је да нас то само по себи неће одвести у рај, и да хришћани на томе не могу и не треба да се задрже. Али је исто тако тачно и да је одсуство уважавања другога сасвим сигуран показатељ наше удаљености од Царства Небеског.

• dr Давор Џалшо

Звонар и власник чувене руске фабрике

Црквена звона из чувене руске фабрике „Николај Шувалов“ из Јарослава стигла су и на српско тржиште, уз благослов Његовог Високопреосвештенства Архиепископа јарославског-ростовског Кирила. Ови драгоценi и ретки инструменти чују се свакодневно са купола и звоника Цркве Св. Димитрија на Новом Београду, манастира Сланци и Привина Глава. Звоне руска звона и на Косову и Метохији, у Црној Гори у Цркви на Румији, у Хрватској у Новим Бановцима, у Цркви Св. Архангела Михаила, у Далмацији, у Цркви Св. Николе... Ово је једина фабрика у Русији која звона производи на традиционални начин, израдом калупа од глине. Према руском предању и веровању, звона окупљају људе још од патмитеука, маме сузе из очију, растерују невреме, мире завађене, доносе здравље...

„Звона се праве на посебан начин, уз благослов. Од давнина се сматрало да свако руско звono има карактер, особеност, а сваки тон живи свој живот, сваки је другачије висине, јачине и дужине трајања, што ствара пуноћу, сложеност и посебне звучне прелазе. Та вишевзвучност је душа руског звона. Да би се једно звono родило потребна су три месеца – 90 дана непрекидног рада, уз строгу примену старијских метода, каже за Православље звонар, уралски мајстор и посланик у Руској државној Думи Николај Шувалов.

■ Како сте дошли на идеју да се бавите одливањем црквених звона?

- „У мојој породици било је ливаца, топили су челик за оружје у Ижевској ливници, а прадеда је је био ливац у познатој ливници Демидова. Зато сам ја од детињства знао да је то јако тежак посао: у радионици је страшна врућина, радници су и лети и зими у грубим радним оделима и пустеним чизмама, у задимљеној радионици је увек гужва... Хтео сам да се бавим креативним послом, да од почетка до краја могу својим рукама да направим лепу ствар која је потребна људима. Али, то ми није полазило за руком, иако сам завршио Ижевски технички факултет и годинама сам грађио зграде...

Онда је судбина сама одредила: крајем 80-их година преселио сам се са својом породицом (жена, петоро деце, два брата, родитељи) из Ижевска у Стари Романов – Борисогљебск (сада – град Тутајев, Јарословска област). Уселили смо се у кућу на обали Волге преко пута познате Воскресенске Саборне цркве. Та Црква је променила цео мој живот! Из 17. века кроз све руске тешкоће – опстала је до наших дана, сачувала је своју главну светињу – чудотворну икону Спаса. Само је остала без гласа: на великом звонику није остало ни једно звono.

Одјек русских звона у Србији

Воскресенска Саборна црква у Тутајеву

Протојереј Николај Лихоманов, благословио је мене и моју браћу за одливање звона за Цркву – вероватно је имао поверења у уралске мајсторе.

Почели смо посао у дворишту власти: монтирали пећ, кота за топљење метала. У прво време смо се служили усисивачем за чишћење звона, одливали смо мала звона тежине 2 пуда. Све комшије су се скупљале да посматрају тај призор. Једном је стари кота пукao и растављени метал се као ватромет распрашио на неколико метара уоколо и право је чудо да се

кућа није запалила. Али суштина није у томе. Главни разлог који нас је натерао да постанемо руски мајстори за звона био је следећи: некако смо успели да да одлијемо звона, али звука није било. Не успева, и готово. Тада нас је подржао стари монах отац Павел Груздјев, који је живео при Воскресенској Саборној цркви: „Не одустајте, успећете!“ – значи благословио нас је. Тада смо изнајмили зграду пропале фабрике „Польопривредна техника“ укупне површине нешто више од 300 метара; поделили смо радионицу

РАЗГОВОР

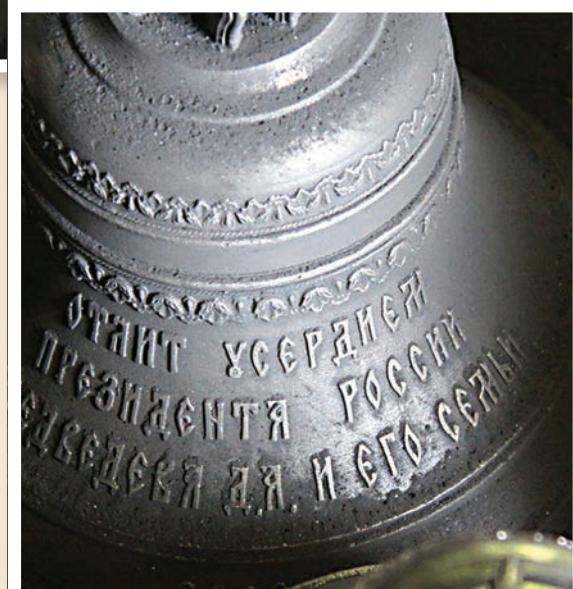
„Николај Шувалов“ говори за Православље

Николај Шувалов
у својој фабрици

**Да би се једно звono
родило потребна су три
месеца – 90 дана непре-
кидног рада, уз строгу
примену старинских
метода, каже за
„Православље“ звонар,
уралски мајстор и посла-
ник у Руској државној
Думи, Николај Шувалов.**

на део за модовање и део за одливачко. Ту смо могли већ да одлијемо звono до 1 тоне (сада смо већ дошли и до 20 тона). Почели смо да проучавамо старински ручни начин моделовања звона, остављајући по страни сву савремену технологију. Прва потпуно успела звона подигли смо на звоник Саборне цркве Васкрсенja Христовог, чијој парохији припада цела моја породица. Још једно звono сам поклонио мојој сестри Олги, монахињи у сусдаљском Покровском манастиру.“

■ Колико начина постоји за израду облика звона и у чему лежи тајна цртежа?

- „Постоји више начина за израду облика звона: постоји тзв. немачки профил, француски, енглески, руски, али принцип је увек исти – сви делови звона прорачунавају се по јединственом модулу и морају у потпуности да буду у складу са њим. Величину модула одређује дебљина зида звона на месту удара – то је најдебљи део, који су руски мајстори назвали „бој“. Бој се прорачунава у зависности од масе и звука буду-

ћег звона према специјалним табелама. Цео систем пропорције заснован је на карактеристикама логаритамске функције. Од међусобног односа дебљине боја и промера звона зависи и његова јачина. Код старих звона до 15. века тај однос је био 1:12 и 1:13, код руских звона из 19. века – 1:15. Што су зидови звона тањи, то је његов основни тон нижи и звук је хармоничнији. Према томе, јачину и лепоту звука звона одређује међусобни однос три основна параметра: промера, висина и дебљина зида звона. Уз то постојећа, током вишевековне праксе проверена метода, не даје тачан прорачунат начин за одређивање величине горњег промера звона. Зато сваки мајстор има свој сопствени, тајни профил звона, иако се сви ми служимо истим принципом за његову израду. Моју „тајну методу“ открићу за ваше новине: од свих старих звона, која сам имао прилику да видим и чујем, највише ми се допадају руска звона из 17. века. Њих сам пажљиво проучавао, премеравао и по угледу на њих израђујем профил. Када је цртеж будућег звона завршен, према њему се праве два модела, тј. калупа за израду профиле: за унутрашњи профил и за спољашњи. Затим почиње израда тродимензионалног калупа за ливење звона од опеке и глине.“

Фабрика звона „Николај Шувалов“, једина од свих савремених руских ливница звона, у потпуности је обновила ста-ру руску технологију одливања звона у глини.“

■ Како израђујете калупе за ливење звона?

- „Чим су завршени цртежи и модели, тј. калупи за израду профиле, може почети израда калупа за ливење будућег звона. Почиње посао, који највише волим –

рад рукама или занат. Калуп се састоји од три дела: греда, или осовина (унутрашњи део калупа), тзв. „лажно звono“ и кошуљица – омотач (спољашњи део калупа за звono). У фабрици се употребљавају само природни материјали, уз ручну обраду одливка без дотеривања звука полирањем звона. Глину смо дugo тражили. Користили смо гжељску, јерменску, бугарску, али то није било то. Онда сам помислио: двеста година је у Јарославу радила је фабрика Оловјањи-шњикових, позната у целом свету, десе-

тинама година су одливали звона на јарославској земљи Ђаришњикови и Мартинови. Немогуће је да су мајстори набављали глину „на крај света”, она је негде овде у близини. Тако је и било, нашли смо одговарјућу глину у једном каменолому у Јарославској области. У глину, по старом обичају, додајемо песак, опеку, восак, крављу длаку, коњско ђубриво и ширу од квасца, само они материјали који су се користили пре два века. Затим се ова смеса мора мешати дрветом од брезе које звону даје специфичан звук. Најмања грешка, ако се догоди, – и процес израђења се враћа на почетак.“

■ Звук звона је моћан, грешне плаши, тако говори стара руска пословица. Објасните нам г. Шувалов процес одливавања звона?

– Наша фабрика је једна од пет у Русији које се баве изливавањем класичних звона, јер Руси не воле звоњаву „на дугме – чак и у Кремљу звона су обична. Врло је важна технологија по којој се звон лије, јер звон може на око да буде преплете, може да буде и велико и направљено од најбољих материјала, али да нема звук. Састав легуре за звона улази у „предивну седморку“: злато, сребро, гвожђе, олово, жива, калај. У пећ се ставља бакар који се тали у року 5-6 сати. Мајстор све време непрекидно прати да пламен не ослаби и да постигне температуру од 1200-1300 степени и убацује потребну количину калаја. Добијену легуру мешају дрвеним моткама, а онда се легура хлади до температуре 1080 степени. Потом се избија чеп са спољашње стране пећи. Течни метал који излази кроз отвор тече кроз жлеб и испуњава калуп. Звон се хлади неколико дана, чисти се од загореле глине изнутра и споља, а затим се пажљиво обрађује сваки сантиметар површине. Тада звон може се подигнути и испроба његов звук. Звук сваког звона је непоновљив, као глас сваког човека. Зато се ми држимо хиљадугодишње руске традиције, због чега се наша звона лако препознају у односу на друга. Сам град Јарослав, у коме се налази наша фабрика, толико је богат црквама

и звоницима, да се не каже узалуд да на сваку кућу дође црква. Сва су израђена на старински начин, по провереној руској традицији, а тешка су од шест килограма до 20 тона.

Храм Светог Димитрија у Београду је први који поставио девет руских звона. Онима који их узму, нудимо експертску

да оде у цркву, слушајући звоно, такође, учествује у Литургији. Са звонима почиње и завршава се људски живот, њима се означава радост празника, незаменљиву улогу имају у Литургији. Знају да упозоре на долазак зла и несрћа. Ако звони полијеле, и каша ће бити беља, кажу у руском народу, уверени да тамо где звоне звона, нема болести. Добри познаваоци тврде да ниједно звон по звуку не личи на друго, а од давнина се сматрало да свако има свој карактер и особеност, па су се по изливавању звонима давала чак и имена: Осана, Клокотало, Сладуњави, Црвени, Несагорива Купина... Кажу и да сваки мајстор по звуку препознаје своје звоно. У звуку руског звона постоје дисхармонични призвуци који чине његову посебност. Такође, звук ће зависити и од атмосферских прилика. По сувом времену он јеjak, када је влажно онда јетиши, када је хладно, а дан ведар звук се лакошири, док је, кад пада снег пригушен. Зато народ каже да, ако се звук звона чује јасно, зима ће бити хладна, а лето топло, а ако се чује пригушено лето ће бити кишно, а зима снежна...“

■ И порука за крај наше разговора?

– На крају – мој савет: ако Вам је тешко да се снађете са тонском скалом руководите се старијим правилом за одабир звона за православни звоник: свако следеће звоно у ансамблу треба да има два пута већу масу (или два пута мању масу) од претходног. Бављење израдом звона постепено је мене и моју фабрику укључило у богат јавни живот. Звона ми не

дају да „мирно седим“ у мом омиљеном Тутајеву, него ме непрестано терају да учествујем у разним културним догађањима, музичким фестивалима, етнографским и музејским програмима. Порука и жеља нам је да руска звона, јединствена у свету, зазвоне на куполама још многих српских цркава и манастира и да улију нову снагу српском народу, у очувању традиције и православља. И Срби, воле звук звона. Са звонима почиње и завршава се наш овоземаљски живот.

• Разговорала Биљана М. Живковић

помоћ у избору ансамбла звона, начину њиховог постављања и обучавању звонара. Један човек довољан је да бара, чак са 22 звона, а за свако дајемо гаранцију од сто година...“

■ Колико сами Руси поштују црквена звона?

– Постоје и подаци који говоре о томе, колико Руски народ поштује звук звона... У сваком случају, где год да сте, можете видети да се људи на улицама или њиви крсте кад их чују, престају да раде и скређају капу. Рачуна се да онај ко није могао

ПОВОДИ

Поводом јодишињице нуклеарне катастрофе у Чернобиљу

Чернобиљ – град у којем је времестало

Дай Бог всех наших бед

не ведать никому!

Пусть будем мы пределом истребления.

Ты с этим умирал...

Мир праху твоему,

земляк мой из покинутыхселений!..

Любов Сирота

Утром јутарњим часовима, 26. априла 1986. године, експлодираје један од четири нуклеарна реактора у нуклеарној електрани „Лењин“ у Чернобиљу. Овом највећом нуклеарном катастрофом у људској историји ослобођено је око 100 пута више радијације него у бомбардовању Хирошиме и Нагасакија. Облак из реактора који је горео преносио је неколико типова радиоактивних елемената, посебно јод и цезијум, по читавој Европи. Трагови радиоактивности су очищавани у скоро свакој држави на северној хемисфери.

До несреће је дошло када је на реактору требало да се утврди да ли електрични генератор, у случају да се турбоенергетски угради, може у наредних 40 секунди да обезбеди доволно електричне енергије за систем хлађења реактора док се не укључује дизел агрегат (у случају када би дошло до прекида спољашњег напајања електричном енергијом). Овакви су тестови извођени и раније, али резултати нису били задовољавајући. Постоје две званичне теорије о самом узроку катастрофе. Према једној, узрок несреће је искључиво грешка оператора, а по другој узрок су грешке у дизајну самог реактора, тачније, у вертикалним шипкама

ма које контролишу рад реактора.

Подаци о броју жртава ове катастрофе су спорни и непрецизни с обзиром на то да се и данас осећају последице радијације и да је број оболелих од рака након катастрофе у областима које су највише биле погођене радијацијом знатно увећан, чак до четири пута. Према званичним подацима, непосредно за време несреће и три месеца касније је страдала 31 особа. То су били радници електране, ватрогасци, електричари, полицијаци. Према подацима Националног комитета УН за последице атомске радијације процењује да је 64 особе страдало од последице радијације. Светска здравствена организација каже да би овај број могао да достигне 4.000; Гринпис процењује на 200.000 и више жртава док је у гласнику „Чернобиљ“ из 2007. године наведено да је између 1986. и 2004. године од последице радијације страдало 985.000 људи.

Из ове области је пар дана након несреће евакуисано 135.000 људи, укључујући и око 50.000 људи из града Припјата. У санирању ове несреће је учествовало 800.000 људи.

Последице ове катастрофе су несагледиве. Зграду чернобиљске електране и даље натркива бетонски саркофаг који је изграђен на брзину и који је већ дотрајао, претећи да се обруши и да у атмосферу испусти огромне количине радиоактивних честица. У самој зони електране радијација је још увек на истом нивоу као и 1986. године.

Данас, двадесет и пет година после катастрофе, та област је и даље напуштена. 26. априла ове године, тачно у 01:23

часа по поноћи, по кијевском времену, након молитве је одјекнуло 25 удараца звона, по један за сваку годину која је протекла од ове трагедије.

На дан када је обележена 25. годишњица од нуклеарне катастрофе у Чернобиљу, Патријарх руски Г. Кирил обратио се читавом стаду Руске Православне Цркве, позивајући све да се сете херојских подвига радника који су радили на санирању несреће.

„Катастрофе које је човек проузроковао, које достижу опасне размере како се цивилизација развија, одражавају оно што се дешава у људској души. Без дубоке духовне анализе улоге коју човек игра у универзуму, овакве катастрофе не могу се спречити“, рекао је Патријарх Кирил.

Патријарх је са жаљењем приметио да многи нису успели да из чернобиљске катастрофе науче лекцију и да човек, као члан потрошачког друштва наноси штету земљи, води и ваздуху и читавом свом окружењу.

„Немогуће је и нема сврхе заустављати развој науке и технологије. Али се не може гарантовати да се неће дешавати трагедије сличне оној која се десила пре 25 година ако не научимо мудро да користимо природне ресурсе и достигнућа цивилизације, бринући једни о другима и о свему што је Бог створио... Научни и технолошки развој не може да буде неетички. Он мора да буде повезан са посвећеностју вечној моралним стандардима и идеалима међусобног уважавања и љубави. То је гаранција достојанствене будућности за наш народ и за свет као целину“, додао је он.

• Маријана Пејшровић

Болест и здравље са хришћанским учењем

Савремени човек је окупира изнадајењем начина како да живи дуже, без бола, без болести. Овакво стремљење човека је оправдано и разумљиво. Међутим, крајња последица, или можда боље, први узрок свих наших болести и страдања јесте смрт, коју Свето Писмо назива „последњим непријатељем“. Данашња наука нам пружа многошто могућности да продужимо живот и учнимо га мање тегобним, мање болним... но, последњи непријатељ, смрт, увек злокобно чека, не пропуштајући да се пројави још за време нашег земаљског бивствовања, кроз пропадање, бол, страдање и болест... Питање болести и здравља заправо је питање живота и смрти. Оно је и метафизичко, јер сваки покушај сагледавања овог проблема води у неминовно давања одговора на питање смисла постојања човека и света. У том контексту, одговор на питање здравља и болести који налазимо у православном предању је вишеслојан – истовремено и онтолошки и егзистенцијалан.

Стварање из ничега

Према учењу Светог Писма, свет је створен из ничега, његова онтолошка основа, његово полазиште и темељ јесте ништа. И то *ништа* у апсолутном значењу те речи. По успелом изразу Св. Атанасија Великог, „биће света је небиће“. То што је читав свет позван у постојање творачком вољом Божијом, имплицира да тај свет – и у њему човек – не може постојати без и мимо Бога, захваљујући својим сопственим енергијама и силама.

Према тумачењу Отаца Цркве, прародитељски грех управо и представља покушај човека да своју егзистенцију обезбеди заједницом са овим светом, представља остварење уверења да му Бог није неопходан, те да може живети без Њега... У том смислу, грех је промашај, промашај циља, ради кога је Бог саздао космос и човека. А тај циљ није друго до заједница љубави са Богом, и вечно живот света и човека кроз то заједничарење са Богом као извором живота и животом самим. Одабравши да покуша да живи без Бога, човек је одабрао смрт, будући да је смрт својствена само његовој природи која је саставље-

Сваки људски напор у лечењу има своје границе. Крајња граница јесте смрт и она не може да буде превазиђена у оквирима наше природе, па, сходно томе, ни вештинама које имамо или које ћемо имати

Болест као дезинтеграција

Св. Оци су развили својеврсно литургично-подвижничко сагледавање човека. Дезинтеграција човека која се догађа у смрти а најављује у болести, бива често подстицана неправилним усмерењем човекове воље и делања. Као што неправilan однос према телу – преједање, одавање пороцима итд. – води болести, тако и неправilan однос према Богу и ближњем, а то значи нелитургијски, неподвижнички однос, води јављању различитих духовних поремећаја, који наносе штету и човековом телу. Гордост, самољубље, сребролубље, мржња, лицемерство... све то води разбијању заједнице љубави са Богом и ближњим.

вид заједничарења са Богом јавља се у Св. Литургији, у којој човек пристаје да усагласи своју вољу са логосом – дакле, циљем, смислом – свога постојања. У Литургији човек почиње да живи сагласно својој изврној природи, не више собом и по себи, већ Богом и по Богу. Он се саобраћава Божијем начину постојања, постајући и сам Бог, иако не по природи. Како говори Св. Јован Златоуст: „Као што је Адам за оне који су од њега произтекли, иако нису јели од дрвета, постао узрок смрти која је уведена кроз кушање, тако је и Христос за оне који су се од њега родили, иако они нису ништа добро учинили, постао давалац праведности коју нам је свима подарио преко крста“ (I. Chrysostomi, *Opera omnia*, ed. 2. Paris, 1834–1839, T.9, 529C).

Смрт као трагедија

Према Православном Предању, болест и страдање представљају „симптоме“ смрти, предзнаке краја који је уткан у нашу природу, а грехом – промашајем – постао делатан и делотворан. Чини се да и савремена наука потврђује овакву детерминисаност човека на нивоу природе. Заиста се, смрт – а тиме и болест – јавља као сасвим природан, чак пожељна. Она доприноси „прочишћењу“ врста од слабих и немоћних јединки: нестајање старих и изнемоглих; ствара простор за рађање и живот младих; смрт једних представља узрок и могућност живота других. Смрт, а тиме и болест, на оваквом природном нивоу, има позитивну улогу, представља другу страну самог живота, његов неодвојиви парњак. Ми теоријски можемо да прихватимо овакву концепцију, све док она не доведе у питање постојање личности са којима имамо заједницу љубави. Тек тада смрт открива своје право лице, показује се као трагедија, као ненормални и противприродни догађај са којим се миримо само у немоћи.

сшворене природе

ишћанског становишта

Педагогија смрти и болести

Поред овог онтологичког одређења смрти и болести с једне стране, и исцељења и живота с друге, у православном искуству постоје и интерпретације у којима се акценат ставља на педагошки значај болести и исцељења.

Човек је, према православном учењу, створен по лицу Божијем, као слободно, самовласно биће, способно за љубав али и одрицање љубави. Та слобода човека може се пројавити као деструктивно негирање Бога, самог извора живота. Међутим, како видимо у Христу, али и у небројеном мноштву Светих, та слобода се може пројавити и као признавање другог, као уподобљавање Њему, као усаглашавање своје волje са волјом Божијом. У том смислу, болест се може јавити и као последица поремећаја односа са Богом, што за последицу има и поремећаје у функцији самог човека, како у односима са његовим ближњима, тако и у његовом телесном и психичком склопу. „Свако зло је болест душе, а врли-

на је исто што и здравље”, каже Св. Василије Велики. Зло није ништа друго до погрешно усмерење човекових дејстава, његових природних енергија. У том смислу чињење зла, сасвим природно, изазива неправилно функционисање читавог психосоматског склопа човековог. Св. Василије наставља: „Добро су неки описали здравље рекавши да оно представља равнотежу природних енергија. Ако би неко и о благостању душе тако говорио, не би погрешио” (Св. Василије Велики, Шештоднев 9,16). Максим Исповедник каже да је здравље добро, али не за свакога, и да је болест лоша, али не за свакога. Смисао ових речи је да болест може човеку да пружи могућност истинитог сагледавања његове егзистенцијалне ситуације. У Откривењу Јовановом читамо: „Јер говориш: Богат сам, и обогатио сам се, и ништа ми не треба, а не знаш да си несретан, и јадан, и сиромашан, и слеп, и наг. Саветујем ти да купиш од мене злата огњем жеженога, да се обогатиш; и беле одоре, да се обучеш, те да се не покаже срамота голотиње твоје;

и масти да помажеш очи своје, да видиш... Зато ревнуј, и покај се. Ево стојим на вратима и куцам. Ако ко чује глас Мој и отвори, уђи ћу к њему и вечераћу с њиме и он са Мном” (Откр 3,14–20). Болест, dakле, може представљати прилику – да човек отвори очи свог ума, и да сагледа да је заиста „све сујета светска и да је овај живот само сенка и сан”. Болест се тако може јавити као педагошко средство, као прилика да се истина нашег битисања сагледа без обмањивог светлуцања различитих ужитака. У болести човек сагледава да је биће коме је потребна заједница, заједница са Богом али и са ближњима. Наравно, болест не представља неку врсту божанске принуде на добро. Познати психолог Бруно Бетелхайм, сећајући се својих искустава из концентрационог логора, изводи закључак како су тамо људи који су били добри постајали још бољи, а они лоши – још гори. Слична аналогија се може применити и на болест: док ће једни искористити прилику коју им болест пружа и сагледати сопствену не самодовољност, други ће се повести за саветом жене праведнога Јова: „похули на Бога и умри”. Болест dakле, може представљати егзистенцијалну могућност за човека, али могућност која никада неће прекорачити границу његове слободе, тог услова *sine qua non* за љубав и заједничарење.

Болест и грех

Рекли смо да грех представља промашај циља, застрањење с пута који је Бог одредио човеку, а тај пут није ништа друго до пут Живота. Другим речима, „плата за грех је смрт”. У том смислу, на основу многовековног искуства, Св. Оци су развили својеврсно литургично-подвижничко сагледавање човека. Дезинтернација човека која се догађа у смрти а најављује у болести, бива често подстицана неправилним усмерењем човекове воље и делања. Као што неправилан однос према телу – преједање, одавање пороцима итд. – води болести, тако и неправилан однос према Богу и ближњем, а то значи нелитургијски, неподвижнички однос, води јављању различитих духовних поремећаја, који наносе штету и човековом телу. Гордост, самолубље, сребролубље, мржња, лицемерство... све то води разбијању заједнице љубави са Богом и ближњим. Али, будући да је човек, као личност, релационо биће, биће односа, овакви поремећаји неизоставно делују и на њега као јединку, неретко изазивајући и телесна обо-

љења. Због тога је једини лек против овакве болести, „лек бесмртности”, како га назива Св. Игњатије Богоносац – стално причешћивање, непрестано заједничарење са Богом и свима Светима. А из тог искуства заједничарења са Богом и ближњима, рађа се и једна другачија етика, етика литургијско-подвигничка, која живот сагледава као истинито превазлажење и одбацивање обмане сопствене самодовољности. Други – и Бог и ближњи – се више не посматрају као средство или препека за задовољење сопствених egoистичких захтева. Други се јављају као онај у чијим се очима огледамо, као егзистенцијална потврда стварности и јединствености нашег сопственог бића. Јубав која се рађа из таквог искуства није више површна сентиментална љубав, већ представља онтолошко одређење човека.

Лечење и исцељење

Као потврда реалности будућег Царства Божијег јављају се бројна чудесна исцељења. Тамо ће, „Бог отристи сваку сuzu од очију њихових, и смрти неће бити више, ни плача, ни вике: ни болести неће бити више“. Али, док у Литургији предокупшамо Царство Будућег Века, док знамо да је смрт изгубила свој жалац јер нам је власкрсење обећано и потврђено, чудесна исцељивања која сусрећемо јасно нам сведоче о стварности онога што нам је обећано.

Да ли то значи да хришћани треба да заузму донекле пасиван став у односу на питања лечења болести? Да се уздају само у чуда Божија? Наравно да не. Управо кроз лечења која нам медицина пружа видимо деловање премудрости Божије. У књизи „Премудрости Исуса Сина Сирахова“ читамо: „Лекару укажи почаст каква му доликује злог његовог служења, јер је и њега Господ створио, и исцељење долази од Вишњега. Господ је од земље створио лекове и разуман их човек не одбације. Људима је ради тога дао знање, да би прославили Њега и чудесна дела Његова: њима Он исцељује човека и поништава болест његову. Онај што спрема лекове прави од њих мешавине, и нема краја делима његовим, због њега бива добро на земљи сине мој! У болести својој не очајавај, него се моли Господу и Он ће те исцелити.“ (Сир 38,1–2; 4).

Оно што не смејмо да заборавимо је да сваки људски напор у лечењу има своје границе. Крајња граница јесте смрт и она не може да буде превазиђена у оквирима наше природе, па, сходно томе, ни вештинама које имамо или које ћемо имати. Ми можемо донекле да поправимо стање наше природе, али не можемо сами да направимо дигв који би нам донео истинито и коначно исцељење – а то је победа над смрћу. Тако нешто није могуће без онога који је рекао: „Без Мене не можете учинити ништа“. Зато је наша нада вазда у Христу који смрћу разрушши смрт и свима у гробовима живот дарова.

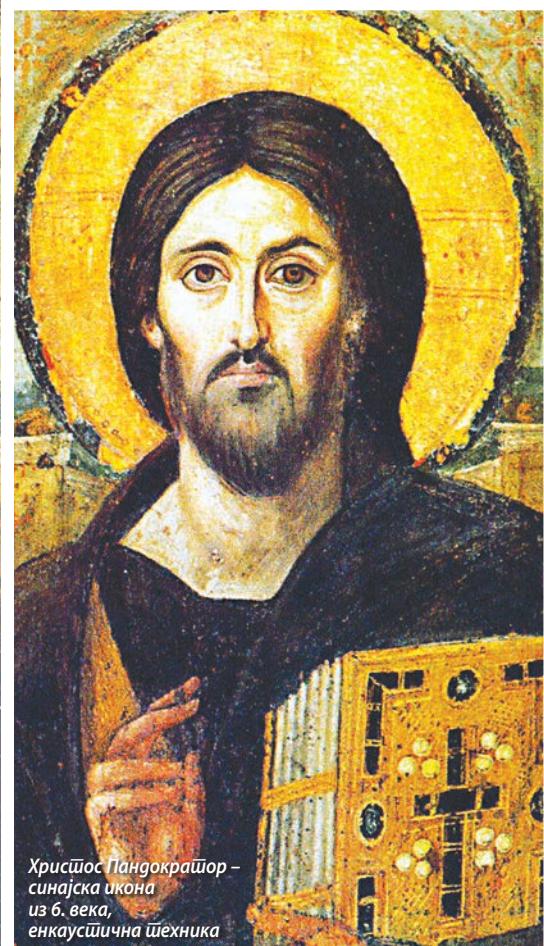
• превишишер мр Александар Ђаковић

Православни хришћани верују да ће Господ Исус Христос „доћи са славом, да суди живима и мртвима, и Његовом Царству неће бити крај“. Ово исповедање вере, које је садржано у Никејском Символу вере, исповеда се на крштењу. Изнова га потврђујемо на свакој Божанственој Литургији. Надајући се, у свом животу га изговарамо и понављамо барем једном у току дана.

Апокалиптичке одељке из Јеванђеља који се односе на последња времена је веома тешко разумети. Христос повезује своје распеће са уништењем Јерусалима и крајем времена. Он нам говори како не би требало да покушавамо да сазнамо када ће доћи крај, већ да свакда будемо спремни. Он каже да „о дану томе и о часу нико не зна, ни анђели небески, до Отац мој сам“ (Мт 24,36). Ово је сигурно упозорење нама да будемо увек будни. „Стражите, дакле“, каже Он, „јер не знате ни дана ни часа у који ће Син Човечији доћи“ (Мт 25,13). Јер Син Човечији ће доћи на облацима у великој слави, са свим својим анђелима, да суди живима и мртвима (види Мт 24, Лк 22 и Откр 1-3).

Путници и странци

Пошто је Исус Христос, Син Божији, распет на земљи и прослављен на небесима, крај времена нам се приближава. Седећи са десне стране Оца, прослављени Господ нам шаље Духа Светога као залог и предукус долазећег Царства Божијег. Будући крштени у Христа у име Свете Тројице и запечаћени даром Духа Светога, за ово доба смо са Христом умрли и већ живимо у складу са Будућим Веком. Страдамо на земљи, као што је речено у Првој Посланици апостола Петра, попут путника и странаца. Овде немамо постојана града, као што каже Посланица Јеврејима, него тражимо онај који ће доћи, који ће Господ изградити и уредити. То је Нови Јерусалим који дола-

Христос Пантократор – синајска икона из 6. века, енкаузациска техника

зи са небеса, као што је посведочено у Књизи Откривења.

Ми хришћани се свакога дана молимо за крај овог времена. Позивамо Христа да дође. Молимо за Дан када ће се Господ у својој сили јавити. Молитва Господња, коју је Христос дао својим ученицима, јесте вапај да се ово додги. Она нам заповеда да следећим речима упутимо молитву Богу: „Оче наш који си на небесима, да се свети име твоје, да дође Царство твоје, да буде воља твоја и на земљи као и на небу“. Ово је непрекидна молитва у сваком времену и на сваком месту: „Господе дођи! Да, дођи брзо!“ (1.Кор 16,22; Откр 22,20).

„Дођи ћу скоро“

Свето Писмо нам каже да ће Господ ускоро доћи. Апостол Павле је сматрао да ће се Христос у слави врло брзо вратити на земљу. У својој првој Посланици

БОГОСЛОВЉЕ

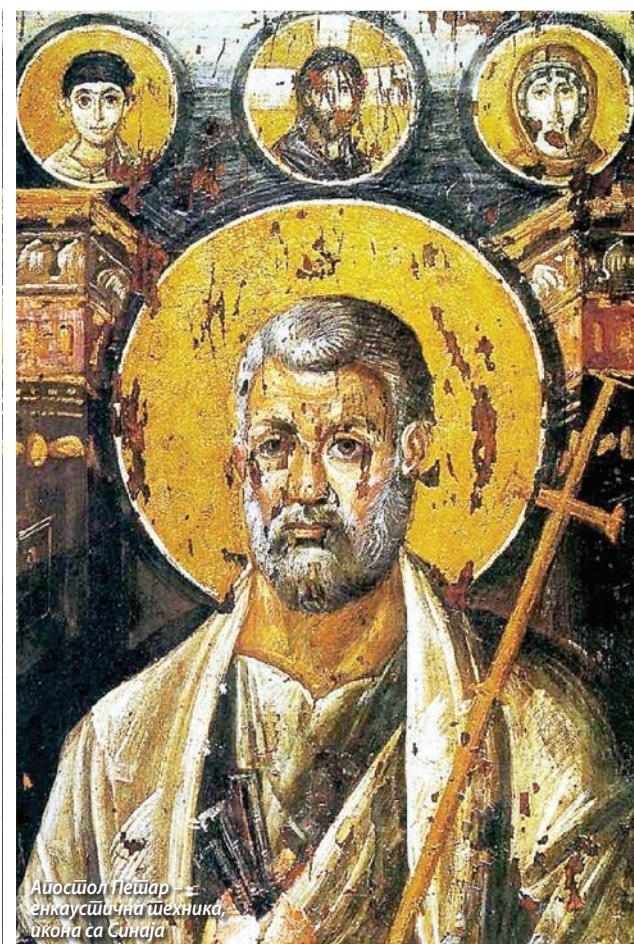
Прошојереј Томас Хойко

ПОДЊЕМ ЈУЧЕ И ДАНАС

**Свакога се дана молимо
за крај овог времена.
Позивамо Христа да дође.
Молимо за Дан када ће се
Господ у својој сили јавити.
Молитва Господња, коју је
Христос дао својим учени-
цима, јесте вапај да се ово
догоди.**

Земаљски дани и божанско промишљање

Свето Писмо нам каже да ће Господ ускоро доћи. Апостол Павле је сматрао да ће се Христос у слави врло брзо вратити на земљу. У својој првој Посланици, апостол Петар нам говори нешто друго. Када је постало јасно да ће Бог дозволити да прођу генерације како би они из каснијих времена пронашли живот, показање и вечно спасење кроз веру у Божије Јеванђеље у Исусу Христу, апостол каже да се Божија замисао тога шта значи „ускоро“ у основи разликује од наше.

апостол Петар нам говори нешто друго. Када је постало јасно да ће Бог дозволити да прођу генерације како би они из каснијих времена пронашли живот, показање и вечно спасење кроз веру у Божије Јеванђеље у Исусу Христу, апостол каже да се Божија замисао тога шта значи „ускоро“ у основи разликује од наше. Велика милост Божија према нама је оно што чини да буде овако.

Али ово једно немојте превиђајти, љубљени, да је један дан преог Господом као хиљада година, и хиљада година као један дан. Не доцни Господ с обећањем, као што неки мисле да доцни; нео нас гујо јарби, јер неће да ико прођадне но га се сви йокажу. А доћи ће Дан Господњи као лојов ноћи, у који ће небеса с хуком проћи, а смихује ће се ужарене распачеши и земља и дела што су на њој изјореће. Па кад ће се све ово распачеши, какви ће бити будеште ви у свештном владању и ђубожностима, очекујући и

желећи да скорије буде долазак Божијеја Dana, од која ће се небеса оињем затаљењем распачеши и смихује ужарене распашеши. Нова йак небеса и нову земљу ћо обећању Његовом очекујемо, је ће јравда обићава. (2.Петар 3,8-13)

Светост и благочешће

Следећи ово учење из апостолског писма и сећајући се стихова псалмопојца који кажу да је „хиљада година“ пред очима Господњим „као дан јуче-рашњи, који прође, и (као) страже у ноћи“ (Пс 89,4), можемо само са захвалношћу у срцу да посматрамо велику милост Божију и да се са великом напором трудимо да живимо живот светости и благочешћа ишчекивајући Његов Долазак.

Јер се јави благодати Божија сијасносна свимаљудима, која нас учи да се одречемо безбожности и земаљских ђужуда, и да

ђубоживимо разборито, јраведно и ђубожно у садашњем вијеку, очекујући блажену наду и јављање славе великоја Боја и Спаса нашеја Исуса Христа, Који даде себе за нас да би нас искушио од свакоја беззакоња, и да очисти за себе народ изабрани који ревнује у добром делима. (Тит 2,11-14)

Маран ата! Господе дођи! Да, дођи брзо!

Нека нас Господ наш затекне као достојне слуге који чекају, страже и делају у складу са Његовом Речју „да се не постидимо пред њим о Доласку Његовом“ (1.Јн 2,28). Амин!

● Изворник: Fr Thomas Hopko,
"On the Lord's Coming Yesterday and Today",
OED (Orthodox Education Day) Book, 1999.

● Са енглеског превела Маријана Пејшровић.

Енох : великан старозавешће вере Вера као ходање са Богом

Јован Блађојевић

Вером Енох беше узнесен да не види смрти; и више се не нађе јер га Бог узнесе пошто пре његовог узнесења беше му потврђено да је угодио Богу.

Јевр 11,5

Енох је значајна личност библијске праисторије која је представљена у краткој вињети Адамове генеалогије (Пост 5). Све вињете завршавају говором о смрти појединца којим се баве, изузев у случају Еноха који угоди Богу и који не види смрти јер га узе Бог (Пост 5,24; Јевр 11,5). Формулација Јевр 11,5 преузета је из LXX, где се формулација *Енох је ходио са Богом* преводи са *Енох је угодио Богу*, док је реченица *да не види смрти објашњење* Еноховог узношења. Ово је формативно место развоја јудејског предања о Еноху.

Сажети опис и неразјашњени детаљи учинили су Еноха окосницом богатог предања апокрифне, апокалиптичке и јудео-јелинистичке литературе, премда се спомиње у све-гра три стиха Старог Завета.

Пророк Илија и Енох – икона из 17. века, чува се у Историјском музеју у Саноку у Пољској

Тражите и нађи ћете...

Опис Бога као Оног који награђује укључује употребу ретког термина који се јавља само у овој Посланици. Могуће је да је тај термин скован од писца Посланице. Плата припада онима који ревносно траже никога другог до самог Бога. Опис служи да опише Еноха и друге као особе које су се ослањале на Бога и које се у њему тражиле извор свог најдубљег задовољства. Они баштине и награду какву је Енох добио, вечни живот Царства Божијег.

ту, рефлектују радост богоугађања која је обележје Еноховог живота.

Богоугодни живот

Живот богоугодништва почиње трајањем за Богом које је утемељено на вери у његово постојање. Израз *да Бог њосијо* (Јевр. 11,6) формулисан је по креог обрасцу јелинистичких синагога унутар којих је сусрет ѡудејства и ѡелинизма оформио креог схашус исповедања вере једног Бога на бази Старог Завета (види: *шема Исаил* у Пнз 6,4 упр Изд 3,14). То исповедање разликовало је Јевреје од пагана (нпр 4Мак 5,24; Прем 13,1).

Јевр 11,6 прецизније одређује веру као начин приласка *боју живоме*, што је формулатија, такође, наслеђена из ѡудео-јелинизма. Њоме се окрећемо Божијем карактеру који се описује јединственим изразом: *онај који најправљује оне који ја траже* (Јевр 11,6).

Глагол *тражиши* описује оне који богоугодном вером приступају Богу чврсто очекујући награду, уверени да Бог управља будућношћу и вером предокупшујући те будуће реалности у садашњости (Јевр 11,1). Предокупшујући, дакле, вечни живот дат Еноху, који је намењен и онима који следе његов пример. У Старом Завету се два пута понавља да је Енох једнако „*ходио по вољи Божјој*“ (Пост 5,22.24). Приликом другог навода додаје се: „*несшађе ја, јер ја узе Бог*.“ Аутор Посл. на том темељу истиче: *Вером Енох беше узнесен да не види смрти; и више се не нађе јер ја Бог узнесе љошшо пре његовој узнесења беше му љошврђено*

Енох и ванбилијска књижевност

Сажета и бременита формулатија Старог Завета је изродила обимно апокрифно, апокалиптичко и ѡудео-јелинистичко предање о Еноху. Његов значај се препознаје у томе да што је у јелинистичком јудаизму било доволно споменути человека који је угодио Богу и који је узнесен и знало се да је то Енох. Та литература је била, сасвим сигурно, позната првим хришћанима и они су је прихватили и преобликовали у складу са својим богословским интересовањима и схватањима (Јуд 1,14-15). Познате су нам и апокрифно-апокалиптичке књиге чије се ауторство повезује са Енохом иако он заправо није био њихов аутор.

„Бој узима Еноха”,
Gerard Hoet,
илустрација из
књиге *Figures de la
Bible* (1728)

заједнице, али и опомиње да „без вере није мојуће ујогиши Богу, јер који ћрила-зи Богу, шреба да верује да Бог њосћоји и да Он наирађује оне који ћа ћраже“ (Јевр 11,6). Ова напомена покреће на размишљање. У њој доминира атмосфера богослужења изражена глаголима који истичу активност (ћражиши) и покрет (ћрилазиши).

У Старом и Новом Завету ћрилажење или ћрисуђање Богу је привилегија свештеника коју је некад уживао сав Израил, старозаветни народ Божији, као колективни свештеник односно као свешићи народ и царско свештеништво (Изл 19,6). Ту су привилегију уживали богоизабрани представници народа који су га заступали пред Богом улазећи у Свешићу најсвешићама и пристујући савезном ковчеју као престолу благодати.

Благодарећи Христу ту привилегију имају сви хришћани, позвани да „ћри-
сћује слободно ћресћолу blađođaši...
(га би) имали моћну ушеху, ми који смо
ћрибeli да се држимо наје која је ћред
нама и њу имамо као кошву душе, чвр-
сћу и ћоуздану која улази унушар, иза
завесе, ige као ћрешеча за нас уђе Исус,
ћосћавши Првосвештеник вавек ћо
реду Мелхиседековом... Имајући, дакле,
браћо слободу за улазак у свешићу
кровљу Исусовом... ћрисућимо чистим
срцем, у ћуној вери, са срцима очишће-
ним од зле савести и ћелом ојраним
водом чистотом“ (= водом крштења,
Јевр. 4,16; 6,19.20; 10,19.22).

Царско свештенство

Христов дар царског свештеништва (1Пт 2,9) истовремно је и захтев. Захтев да се у богослужење укључимо (ћуном) вером, јер ће оно тек тада бити истинско. Захтев да форму богослужења испунимо суштинском тежњом да се сусретно са Богом и ходамо са њим. Ово је опомена да без суштинске вере као ходања са њим не можемо ујогиши Богу (Јевр 11,6), не можемо да будемо учесници истинског богослужења. Без ње богослужење (ма како оно само по себи било добро, лепо, садржајно и канонски исправно) постаје Каинова жртвова.

Богослужбени ход са Богом, при томе, никад не би требао да буде ограничен на вечерњу, јутарњу и литургијску службу. Завршни возглас Св. Литургије нас позива да „умиру изађемо“ и благодат коју смо ту примили понесемо у свет и свакодневни живот преобразажавајући их у богослужење. Служење човеку не смемо да претпоставимо служењу Богу (=богослужењу), али увек треба да будемо свесни да се мера аутентичности нашег богослужења увек препознаје у мери спремности да се ставимо на службу ближњима и у односу љубави према њима, а то увек подразумева самопожртвовану љубав.

Енох као свештенослужитељ

Употребљени термин *слуга Божији* изузетно је значајан због бремените библијске позадине којом је често повезан са учешћем у богослужењу, са свештенослужењем. Црква је, стoga, у Еноху препознала свештенослужитеља, иако га Писмо не представља као таквог на први поглед. Јевр 11,5 не садржи непосредни навод о Еноховом свештенослужењу, али је веома интересантна употребљена терминологија, нарочито термин „угодио“ који Стари Завет повезује са жртвоприношењем као приношењем мириса ујодног Богу. Култни нагласак Посл. Јеврејима дозвољава могућност да је и овде присутно то значење које Еноха повезује са свештеничком праксом, што је у складу са апокрифним предањима о њему. Уз то, више места из Старог Завета формулацију ход са Богом повезују са свештенослужењем (упр 1Сам 2,30.35; Зах 3,7). Нема података о богослужбеној пракси Еноха, али се може претпоставити да се ради о приношењу жртава, што је у то време био најприсутнији образац богослужења.

Енох није само један од старозаветних великана вере већ и (свештено)служитељ чији пример нас подстиче на укључивање у богослужбени живот

У Цркви се Енох прославља, са другим праоцима Старог Завета, у Недељу ћрађаша као онај „који благоугодивши Господу престави у слави, показа се боли од смрти, као што би написано, јер је био најискренији слуга Божији.“ (Минеј за децембар).

Из јравославне ризнице шумачења

Наслеђе апостола

„Ако хоћу да остане док не дођем, шта је

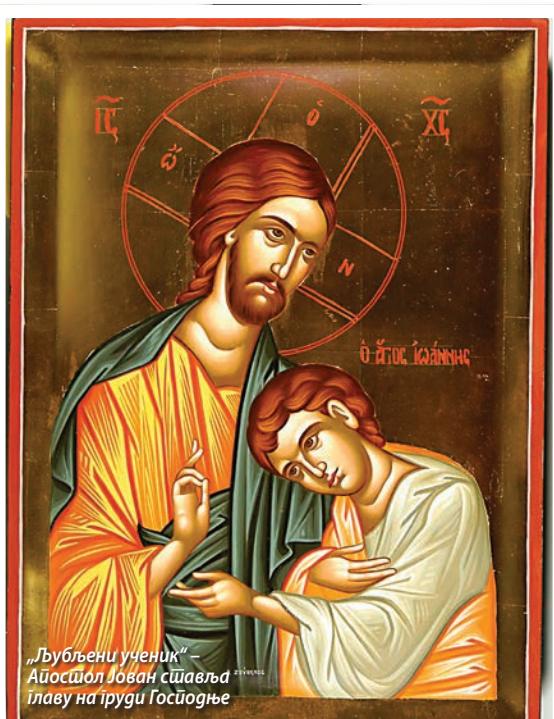

др Предраг
Драшиновић

У20. глави Еванђеља по Јовану приповеда се низ догађаја који полако или сигурно приводе приповест о Сину Божијем крају. После Христовог Васкрсења, сусрета са Маријом, раздавања Духа ученицима и сусрету са неверним Томом, еванђелска приповест достиже свој врхунац у Томином исповедању Исуса Христа: „Господ мој и Бог мој“ (Јн 20,28). На тај начин Еванђеље по Јовану се наративно уоквирује проглашавањем Оваплоћеног Бога Логоса и Томиним исповедањем ове од почетка постулиране истине вере (Јн 1,1). Непосредно потом приповедач формулише крај своје приповести. Ради се о веома пажљиво конципираним стиховима: „А и многа друга чудеса учени Иисус која нису записана у књизи овој. А ова су записана да верујете да Иисус јесте Христос (Месија), Син Божији, и да верујући имате живот у име његово“ (Јн 20,30-31).

Већина истраживача и тумача Новога Завета сматра да је ово изворни крај Еванђеља по Јовану, а да је 21. глава дописана накнадно, нешто касније и не од истог аутора. Ово мишљење има против себе целокупну рукописну традицију, пошто не постоји ни један препис Еванђеља по Јовану који би имао само 20 глава. Међутим, заиста постоје неколико текстуалних сигнала који указују да 21. глава представља каснији – или свакако не много каснији, пошто као што је речено није позната верзија текста Еванђеља по Јовану која би састојала само од 20 глава – додатак као једно поновно читање Јн 1-20 у светлу нових црквених датости. Први

Стиче се утисак да се Еванђеље по Јовану завршава са Јн 20,30-31. Међутим, после тога следи још једна глава (Јн 21). Како објаснити овај проблем?

такав сигнал је већ поменута завршна формулатија Јн 20,30-31.

„У КЊИЗИ ОВОЈ“

Нарочито су индикативне речи „у књизи овој“ (Јн 20,30) које се закључно осврћу на претходни текст Еванђеља 1-20. Друго, чини се да Јн 20,24-29 има функцију завршног блаженства (Јн 20,29). Њиме се маркира меродавни принцип постварског хришћанског доживљаја: веровати, а не видети. Епифанија у Јн

21,1-4 се са ове тачке гледиша чини сувишном и нарушава кључни теолошки циљ приповести о неверном Томи. Треће, проблематичан је однос појаве васкрслог Христа пред Једанаесторицом у Јн 20,19-23 приликом које он раздаје Духа ученицима и шаље их (највероватније у мисију) и његова поновна појава у глави 21. У том погледу чудно је да се ученици у глави 21. враћају у Галилеју и настављају да се баве риболовом као да се ништа није дододило. Уместо да изађу у сусрет заповести послана, они се поново налазе у својим свакодневним обавезама. Уопште, низ података којима по природи ствари не би било место тек на крају, појављују се овој завршној глави, попут првог помињања „Заведејевих синова“, Наталијловог порекла из Кане, као и податка да се се ученици баве риболовом. Четврто, једно аукторијално „ми“ у Јн 21,24 јавља се за реч као експонент јовановске заједнице: „Ово је онај ученик који сведочи о овоме, и написа ово, и знамо да је истинито сведочанство његово.“

Чини се да је читава 21. глава дело једне групе следбеника апостола Јована која се овим текстом надовезује на претходни текст Еванђеља. Пето, грчки језик 21. главе разликује се у вocabularu и стилу од претходног корпуса текста Јн 1-20. Коначно, за разлику од текста Јн 1-20 који за централну тему има питање идентитета Исуса Христа, дакле поседује једно изразито христолошко усмерење, у глави 21 акценат се премешта са христологије на еклисиологију. Нарочито се тематизују улоге Петра и љубљеног ученика у постварским хришћанским заједницама, при чему долази до рехабилитације Петра кроз троструко питање и одговор (21,15-17), прорицање, тј. ретроспективни осврт на његову смрт (21,18-19) и потврда позиције љубљеног ученика у Цркви (21,20-24).

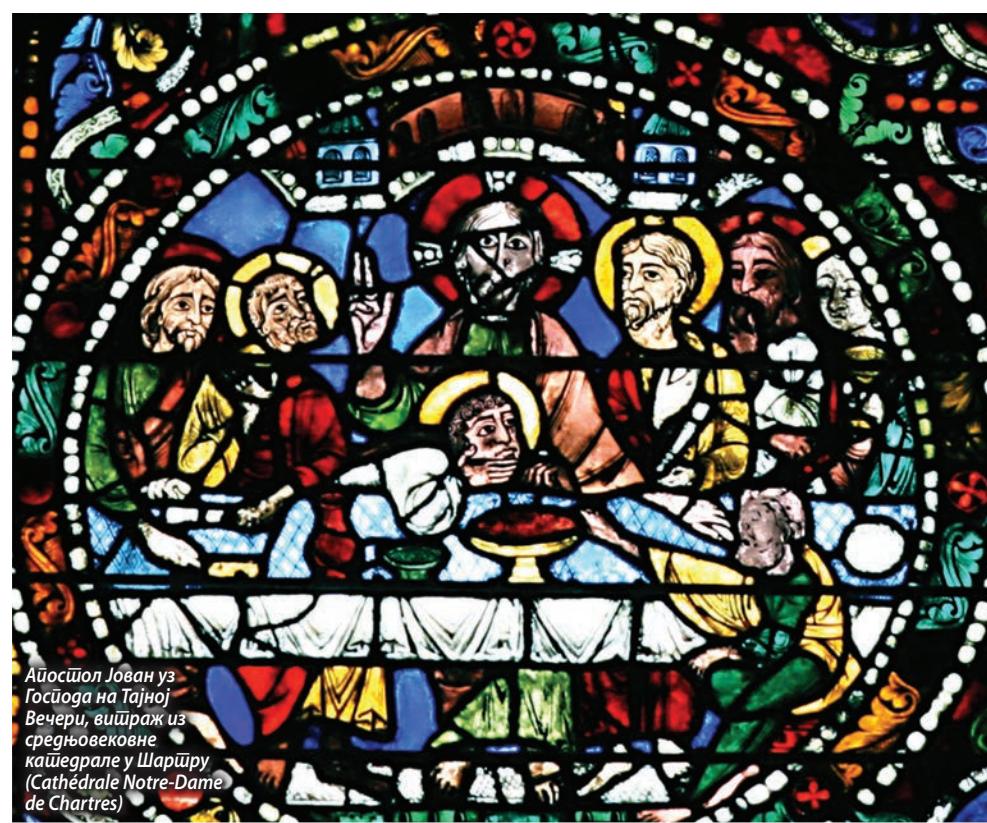
Љубљени ученик

Сви ови разлози говоре у прилог тези да је 21. глава дописана касније и да је циљ њених аутора (уп. 21,24) да се орган-

СвештоР Писма Јована теби до тога?"

Јн 21 : познији додатак?

Чудно је да се ученици у глави 21. враћају у Галилеју и настављају да се баве риболовом као да се ништа није додило. Уместо да изађу у сусрет заповести посланија, они се поново налазе у својим свакодневним обавезама. Уопште, низ података којима по природи ствари не би било место тек на крају, појављују се овој завршној глави, попут првог помињања „Заведејевих синова“, Натаниловог порекла из Кане, као и податка да се се ученици баве риболовом.

ски надовежу на претходну приповест. 21. глава Еванђеља потврђује све што је написано у ранијем тексту, нарочито ауторитет љубљеног ученика (21,20–23). Љубљени ученик је клучни и привилеговани сведок Христове личности у току читаве еванђелске приповести. Он у одлучујућим тренуцима приповести има највећи значај: приликом последње вечере, под крстом, у празном гробу. Он је поуздан сведок крсног пута Сина Божијег и опуномоћени тумач његове Личности.

Приликом последње вечере он се налази у наручју Христовом (Јн 13,23), дакле у истом оном положају у коме се Христос налази код Оца (Јн 1,18): као што је Христос тумач Оца пред светом, тако је љубљени ученик тумач Христов пред верницима. Он је тај који под крстом преузима Христово земаљско синовство код његове мајке (Јн 19,26–27) и коначно љубљени ученик је тај који не само да први стиче до празног гроба, него, за разлику од Петра и без помоћи Писма, спознаје тајну вакершњег догађаја (Јн 20,8–9).

Глава 21 допуњава већ наведено са два нова елемента: љубљени ученик се легитимише као привилеговани и поуздан сведок поред Петра, великог апостола и славног мученика (Јн 21,20–23). С друге стране завршни дијалог између Христа и Петра показује да љубљени ученик мора умрети, али ће упркос томе ос抄袭аји кроз своје у Еванђељу запечаћено сведочанство.

Наслеђе апостола Јована

Глава 21. је текст који је највероватније настало после смрти великих апостола, Петра и Јована, и представља један покушај сагледавања новонастале црквене ситуације из перспективе заједнице верне наслеђу апостола Јована. Питање легитимности јовановског предања и његове актуализације у новој ситуацији тема је овог Еванђељу нешто касније приодатог текста. У том смислу 21. глава ни у ком случају не тежи да нешто дода или коригује у претходном тексту, већ да потврди и запечати сведочанство љубљеног ученика које

је у истој равни са Петровим, ако га и не превазилази. Ова глава потврђује и подвлачи значај љубљеног ученика као очевица и аутентичног сведока предања о Исусу Христу. Повезивање апостола Петра и љубљеног ученика, као и број од 153 рибе (Јн 21,11) који симболизује универзалност, свеукупност (пошто се у антици сматрало да постоји укупно 153 врсте риба), показује да Еванђеље по Јовану има општецрквени, универзални значај, што можда није било свуда у тадашњем хришћанској свету нешто што се подразумева. У том смислу треба разумети и Петрово дистанцирање од љубљеног ученика (Јн 21,21: „Господе, а шта ће овај?“), као и Христов одговор који следи: „Ако хоћу да остане док не дођем, шта је теби до тога?“ (Јн 21,22). Неки тумачи су сматрали да се овде мисли на Откривење које ће касније Христос дати апостолу Јовану, а које ће остати записано у форми књиге Откривење Јованово која се налази у канону Новога Завета. Можда се ради и о томе да се хришћани јовановске традиције овде показују као интегрални део Цркве у којој ће остати све док Господ поново не дође.

У сваком случају, 21. глава Еванђеља по Јовану је богонадахнут текст који се, без обзира што је касније додисан, мора читати као интегрални део Еванђеља по Јовану и као једна врста еклесијолошког тумачења христолошке поруке читавог претходног Еванђеља. Она је епилог Еванђеља по Јовану који носи дубоку теолошку поруку.

Општецрквени значај Еванђеља по Јовану

Повезивање апостола Петра и љубљеног ученика, као и број од 153 рибе (Јн 21,11) који симболизује универзалност, свеукупност (пошто се у антици сматрало да постоји укупно 153 врсте риба), показује да Еванђеље по Јовану има општецрквени, универзални значај, што можда није било свуда у тадашњем хришћанској свету нешто што се подразумева.

Славиша
Косић

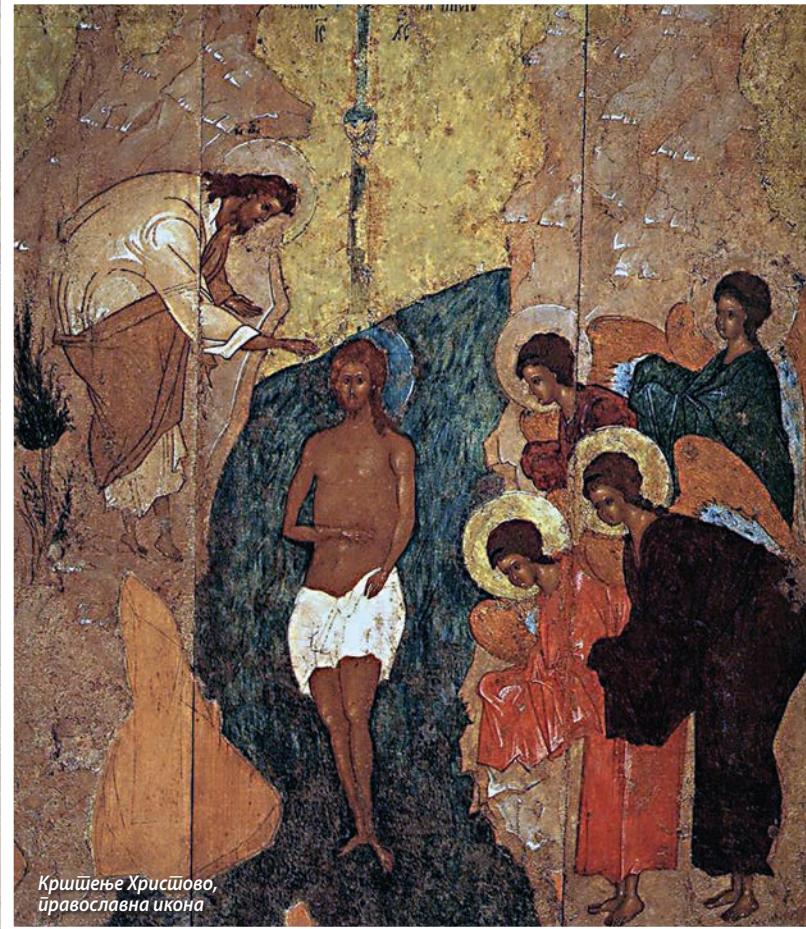
Под Светим тајнама се у православном богословљу подразумевају свештенорадње које омогућују учествовање у божанском животу или пребивање у Христу, пошто је Царство Божије у смислу своје пуноће већ присутно у Телу Христовом. Тиме се остварује сусрет између Бога и човека, при чему нас благодат Божија која силази на нас преко Светих тајни оживљује, обоготовава и припрема за вечни живот. У православном богословљу су Свете тајне мање сматране за посебне свештенорадње у којима се појединцима даје „посебна“ благодат – већ више као вид јединствене тајне Цркве, преко које Бог даје предокус будућег Царства, избављајући човека од греха и смрти.

Свете тајне наспрот мистеријама

Грчки израз за Свете тајне јествјем (тајна) води порекло од глагола јиш који има значење – покривати, скривати. Латински превод овог израза је сакрамент – *sacrament* и приписује се Св. Кипријану Карthagинском (*The New Westminster Dictionary of Liturgy and Worship*, SCM Press, 2002, 413). Постојала је негативна тежња да се ове свештенорадње окарактеришу као ритуали на које су утицај оствариле јелинске мистерије, не само од историчара религија, већ и од једног литургичара – Одо Касела (Dom Odo Casel, *The Mystery of Christian Worship and Other Writings*, Westminister, 1962.). Овај метод је од православних побио о. Александар Шмеман у књизи *The Breakthrough of Mysteriological Piety – Introduction to Liturgical Theology* (SVS Press 2003, стр.103-110), а од римокатолика Fittkau, *Der Begriff des Mysteriums bei Johannes Chrysostomus* (Bonn 1953). Треба указати да су Свети Оци првих векова изражавали углавном негативну конотацију у вези утицаја античких мистерија на хришћански дух, попут оног који ћемо наћи код Св. Методија Олимпског (*Симбозијум* 6.5). Св. Иринеј Лионски указује на гностичке мистерије и обреде који ничег заједничког немају са хришћанством.

Тајне домостроја

Хришћанство уводи нешто сасвим ново при коришћењу овог термина, а то је указивање на тајни домострој спа-

Крштење Христово,
православна икона

Тајна Цркве – Свећајна Свете тајне у бог Православне

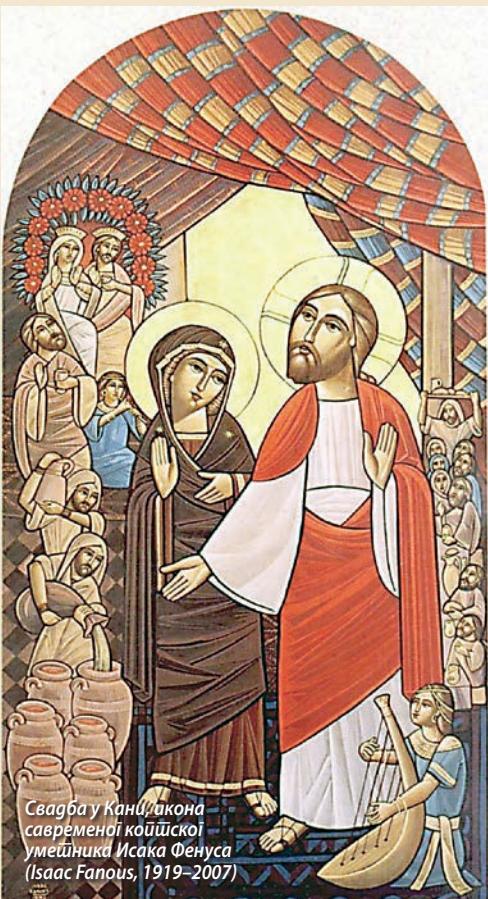
Свети Оци се нису бавили бројем Светих тајни, нити пак неком поделом на Свете тајне и друге обреде, као што то имамо у схоластичком богословљу

сења који је Господ припремио за људе пре постања света. Такво сагледавање овог израза се везује за апостола Павла, што је он и изложио у својим Посланицама (Рим. 16, 25; 1 Кор. 2, 7; Еф. 3, 3-5). У IV веку Св. Кирило Јерусалимски користи Павлов језик указујући на божанске тајне (*Катихезе*, 4,1) док Св. Јован Златоусту говори о мистеријама спасења.

Свети Оци се нису бавили бројем Светих тајни, нити пак неком поделом на Свете тајне и друге обреде, као што то имамо у схоластичком богословљу. Тако поједини Св. Оци говоре о три Свете тајне: крштење, миропомазање и евхаристија – Св. Кирило Јерусалимски (*Катихезе* 19-23), Св. Амвросије Милански (*De Mysteriis*) и Св. Никола Кавасила

(*O живоју у Христу*); код Псеудо-Дионисија наилазимо не само говор о овим трима тајнама, већ се тајнама називају и јелеосвећење, постриг у монаштво и погреб (*De ecclesiastica hierarchia* 4.1.2; 5.7.2; 6.3.2; 7.3.2); Св. Теодор Студит даје листу од шест Светих тајни: Свето крштење, евхаристија, Свето миропомазање, рукоположење, монашки постриг и служба сахране. Учење о седам Светих тајни се појављује у Исповедању вере које је папа Климент IV тражио да прихвати цар Михајло Палеолог 1267. Потом налазимо број од седам тајни код Св. Симеона Солунског, који још даје тајински значај и монашком постригу, док Митрополит Јоасаф наводи десет Св. тајни укључивши осве-

БОГОСЛОВЉЕ

Хриштова ословљу Цркве

ћење цркве, монашки постриг и погреб. Вероватно су Византинци лако прихватали учење о седам Светих тајни услед средњовековне засењености симболиком бројева, посебно услед броја седам који је означавао број испуњења (као нпр: Седам Васељенских сабора).

Симболи Будућег Царства

Када се говори да Свете тајне представљају симбол Небеског Царства, треба да се појасни њихово деловање и преобрајају који врше у духовном животу. Симбол има за циљ објављивање будућег Царства. Материју је Бог створио и она поседује могућност преобрајаја, посредством којег човек може остварити заједницу са Богом. Блажени Августин о томе каже: Свете тајне називамо симболима, уколико они указују на божанске ствари (Еп.138,7). У тајнама се користи материја: вода, уље, хлеб, вино – да би се објавило истинско значење материје и целе творевине. Притом је важна улога Духа Светога, који има приликом вршења обреда конститутивно дејство.

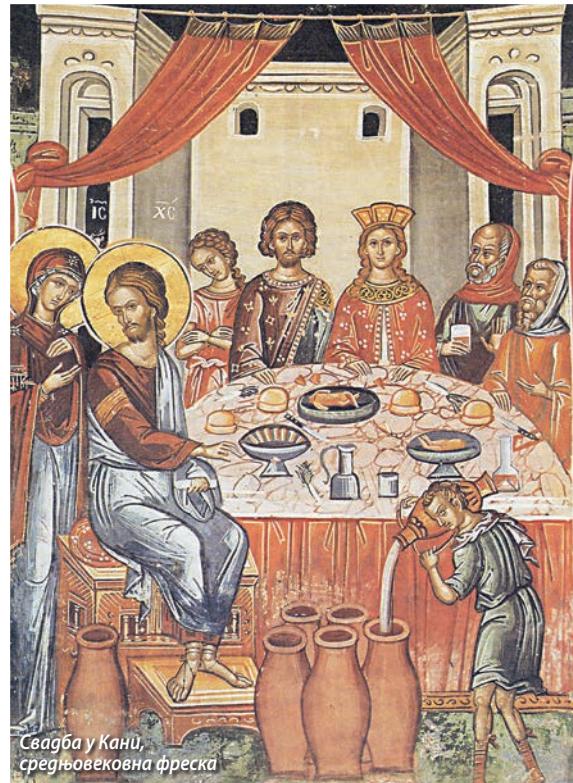
Свети Дух приликом призыва даје освећујућу силу материји, при чему се материја преобрађава приликом сједињења са Светим Духом. То је опет нешто што налазимо у светоотачкој мисли; Св. Кирило Јерусалимски каже: „када се призове Св. Тројица (користећи термин епиклеза), вода крштења поседује освећујућу силу у погледу чињенице да то више није обична вода, већ вода сједињена са Светим Духом“ (J.N.D. Kelly, *Early Christian Doctrines*, Harper, San Francisco, 1978, 425). По учењу Цркве, Бог је тај који дела преко служитеља: „Божији дарови нису последица свештеничке врлине; они су дејство благодати. Евхаристијски принос остаје исти било да врши тај принос Петар или Павле. Када свештеник крштава, он није тај који крштава, већ је Бог тај који обухвата твоју главу са Његовом невидљивом силом“, речи су Св. Јована Златоустог. Стога Свете тајне у себи садрже симбол будућег Царства и присуство Божије.

Свете тајне у хришћанском животу

Круг Светих тајни се усредсређује на поједине моменте у животу сваког појединца. Тачније Црква прати свога верника кроз животне циклусе: рођењу – крштење, зрелости и заснивању породице – брак, али и у тешким моментима као што су болест или пак очају услед одређеног грешног поступка – преко исповести. Свете тајне преко својих чинова дају битне поруке верницима који их примају, тако да можемо говорити и о дидактичком карактеру самих тајни. Та симболика је везана не само за морална начела хришћанства, већ и за путовање кроз живот у овом свету. Када се човек крсти, не само што постаје члан Цркве, већ добија поруку преко трократног одрицања од сатане и трократног погружења, тј. рађања за живот вечни – да сада мора одбацити пређашњи живот и да започне живети живот достојан хришћанину. Покажање има за поруку да човек након исповеђеног греха мора да се преуми, тј. да престане да упражњава исповедани грех и да његова одлука о исповедању греха подразумева да је свестан свог рђавог поступка који му је наудио или је некоме наудио због чега се каје и тиме напушта такав образац живота. Брак преко крунисања младенаца указује да ова тајна подразумева на неки начин венац мучеништва – а то је мукотрпно одрицање свог сопственог егоизма и усаглашавање вољи као и навикама животног партнера, што води ка сагласју брачних партнера да би се преко тога достигла

Истинско (на)значење твари

Материју је Бог створио и она поседује могућност преобрајаја, посредством којег човек може остварити заједницу са Богом. У тајнама се користи материја: вода, уље, хлеб, вино – да би се објавило истинско значење материје и целе творевине. Притом је важна улога Духа Светога, који има приликом вршења обреда конститутивно дејство. Свети Дух приликом призыва даје освећујућу силу материји, при чему се материја преобрађава приликом сједињења са Светим Духом.

пуна Тајна љубави унутар брачне заједнице, докле, пак, јелеосвећење преко духовног исцељења жели указати болеснику да је у тешком стању болести најбитније духовно растерећење – тј. психичко растерећење које у фази терапије јако може припомоћи људском организму, што је веома битан ефекат за постизање физичког оздрављења или у превазилажењу болести. Потпуни преобрајај духовног живота је до краја могућ уколико човек има веру и усаглашава свој живот учењу Цркве.

На kraју треба рећи да верници имају улогу приликом вршења Свете тајне а то је да учествују у молитви приликом вршења обреда Свете тајне изговарајући реч **амин**. То **амин** треба да буде битан фактор у животу верних после обављеног обреда, чиме верник треба на прави начин показати до ког степена наступа преобрајај у његовом духовном животу.

ПРАВОСЛАВЉЕ

ИЗ ПОСЕБНОГ УГЛА

Познат је око 5000 година. Дрво од чије се смоле добија *шамјан* високо је три до шест метара. Успијева у зони афричког рога и крајњег југозапада Арабијског полуострва (у Сомалији, Јемену и Оману), али се може узгајати и у Индији и источној Африци. Ботаничари ову биљку називају *boswellia sacra* (слика 1). Она воли суву, топлу климу, а потребну влагу јој доносе монсунске кишне љетњих мјесеци. На мјестима где расте дрво тамјана, подручје које се зове Wadi Duka је од 2000. године УНЕСКО-ва Свјетска културна баштина.

Мјесно становништво ових подручја има традиционално знање и вјештину прикупљања тамјана које се преноси с колења на колење.

Сам поступак добијања тамјана не захтијева велики радни ангажман. Битно је благовремено засјећи доњи дио дрвета (слика 2), па причекати три мјесеца, колико је тој, у почетку уљано излучевини, потребно да се стврдне па се на крају створи смола која се прикупља. Сам процес прикупљања се одвија током сувог периода. Ако се смола, која је нерастворна у дестилованој води, покваси, губи на квалитету због хемијских реакција које се одвијају на њеној површини. С падом квалитета пада и цијена тамјана на тржишту. Будући да је, давно, потражња била много већа од производње, развила се врло уносна трговина тамјаном.

Производња, трговина и употреба

У јужнооманском подручју Дохфар већ се 3500 година користи тамјан. У златно вријеме трговине тамјаном, од 1000. године пре Христа све до 18. вијека, у Дохфар су долазили каравани и са по 400 камила натоварених тамјаном. Географ Гинтер Мајер је истраживао пут каравана и у једној својој репортажи је написао: „Ти су каравани са сјевера доносили важну храну, али и текстил, одјећу и друге производе, којих није било у Дохфару и мијењали то за тамјан.“

Била је то дакле трампа, а не трговина с новцем.“

Више од 65 дана је трајало тешко и опасно путовање од обале Омана до лукчих градова – Александрије, Газе или Алепа. Током транспорта тамјан је продаван све скупље, а док би стигао до Венеције био је подједнако скуп као злато.

У подручјима високо развитих цивилизација, различитог времена настанка и трајања, од којих су нека удаљена и више хиљада километара од области производње, људи су употребљавали тамјан, и то због његовог природног састава и пријатног мириса.

Један од најпознатих путева којим су се трговци кретали

Слика 1:
Дрво *boswellia sacra*

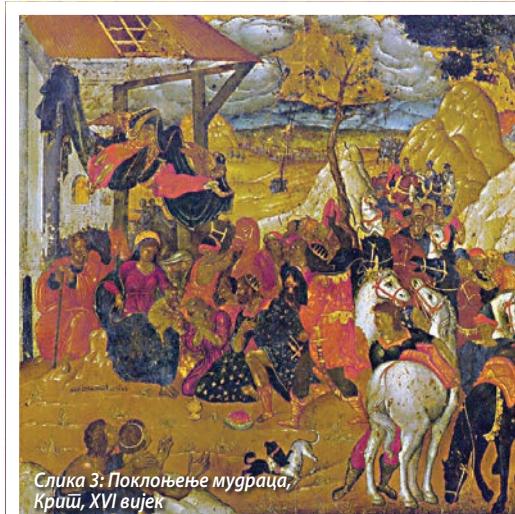
Тајна *шамјана* кроз векове

Мирис тамјана

Тамјан (грчки θυμήσια, латински *incensum*, енглески *frankincense*) се у Египту употребљавао у култу мртвих, као и у Вавилонији, Персији и на Криту. У Риму је играо важну улогу о празницима мртвих и у царском култу, због чега су га хришћани у почетку одбијали, али је касније ипак укључен у употребу при вјерским обредима

Слика 2:
Кап смоле шамјана

Слика 3: Поклоњење муџада,
Криш, XVI вијек

ИЗ ПОСЕБНОГ УГЛА

почињао је у Јемену, одакле су се врло неприступачним тереном (кроз пустињу подручја на Арабијском полуострву) кре-тали према сјеверу на камилама. Постоје историјска свједочанства према којима је такав облик трговине постојао у 11. вијеку прије Христа, када су трговци одлазили све до Газе у Египту.

Контрола над трговином тамјана била је узрок римског похода на под-ручје данашњег Јемена и Омана 25. године прије Христа. Недостатак воде и високе температуре одвратили су вођу похода Елија Гала од даљег похода на та подручја.

Врсте тамјана

Три су врсте тамјана: *Boswellia carteri* која долази из сјевероисточне Африке код Црвеног мора; *Boswellia sacra* је арап-ски тамјан; *Boswellia serata* – индијски тамјан.

На истоку Омана између Хасика и Хад-бијена добија се тамјан који зову *neqeq*. У сјеверним дјеловима према пустињи добија се врста *хоџар*.

Употреба тамјана

Давно, на Оријенту, тамјан се користио приликом ритуала жртвовања и као одбрана против демона. У Египту је био везан за култ мртвих, као и у Вавилонији, Персији и на Криту. У Грчкој су се од 7. вијека прије Христа тамјанске жртве користиле прије свега у култовима мистерија, а Питагора их је посебно препоручивао. У Риму је играо важну улогу о празницима мртвих и у царском култу, због чега су га хришћани у почетку одбирали, али је касније ипак укључен у употребу при вјерским обредима.

Дим од тамјана који се диже ка небу тумачи се као символ пута душе у висине или символ молитве која се успиње од мноштва вјерника. Код Јевреја је тамјанска жртва припадала само Богу и била је символ обожавања, али је служила за одбровољавање гневног Бога.

Грм тамјана се штити од врућине обилним излучивањем смоластих паре које на јаком сунцу свијетле као пла-мен, па се претпоставља да је Мојсије имао сусрет са Богом у том грму. То је описано у Другој Мојсијевој књизи, у 30. глави.

Већина данашњих припадника хри-шћанског свијета повезује тамјан са даровима којим су мудраци даривали малог Исуса кад се родио. Слиједи текст из новозавјетне књиге у поглављу Јеванђеља по Матеју, глава 2, под насловом *Поклоњење мудраца* (слика 3)

Када се Исус родио у Витлејему јудејском за вријеме краља Ирода, где, дођоше мудраци са Истока у Јеру-салим и рекоше: где је цар јудејски који се родио? Јер смо видјели његово-ву звијезду на истоку и дођосмо да му се поклонимо. А када видјеше дијете са Маријом Мајком његовом, падошеничице и поклонише му се, отворише

своја блага и принесоше му дарове, злато, тамјан и смирну. И пошто су у сну били поучени да се не враћају Ироду, вратише се другим путем у своју земљу.

Према историји, на подручју Арабије постојало је краљевство Саба, чија је краљица као угледна владарка тамјаном даривала израелског краља Соломона почетком 10. вијека прије Христа. Ево како је то описано у старозавјетној књи-зи у поглављу о Соломону (*Права књија о царевима која се зове и Трећа књија о царевима*, глава 10):

„Да је благословен Господ Бог шајој којем си омилио, ше ће ћосаги на ѕрјејесло Израиљев; јер Господ љуби Израиља у вијек, и ћосави ће царем да судиши и гујелиши щравицу.“ Поштом даде цару сјој и гвадесет щаланаша златна и врло мнојој мириса и драгој камења: низје више не дође ћолико јаких мириса колико даде царица сабска цару Соломону.

Нерон је, на сахрани своје жене, потрошио толико тамјана колика је била његова десетогодишња производња у целој Арабији.

По благослову који се тамјану даје прије кађења он улази у литургијску употребу. Њихање кадионице у облику крста упућује на жртву на крсту, кружно њихање треба да укаже како свети дарови припадају Богу.

Кадионице су се често украсавале рељефима феника или „три човјека у пећи огњеној“ чији су се хвалоспјеви усред ватре упоређивали са обlacima тамјана (Ханс Бидерман, *Речник симбола*, Београд 2004, Плато).

Кадионице се приказују као атрибут у рукама великих свештених фигура Мел-хиседека, Арома, Самуила и светог Сте-фана, Лаврентија и Вићентија, као и Свете покајнице Гелагије.

У општем смислу се кађење умрлих на погребима може сматрати средством прекривња мириза распадања, касније и симболом душе (облаци дима који се пењу увис).

Тамјан као лек

У основи хемијског сastава тамјана су пентациклични тритерпени са киселим особинама (боссовелијеве киселине). Тритерпени су велика класа једињења структурно различита. Многи тритерпени показују занимљиву фармаколошку активност, укљућујући антивирусно и антиинфламаторно дејство у аналгетицима. Класичан примјер тритерпена који се користи као биљни лијек потиче од ацидо-бета боссовелских једињења којих има у смоли тамјана. Преко 4000 тритер-пеничких једињења изоловано је из биљка. Јављају се као слободна једињења и као састојци смоле.

Тамјан је врло популаран и тражен због многих начина примјене у свакодневном животу, од којих је свакако била најраширенја она везана за различите обреде. На гробници египатске краљице Хаџепсут пронађен је најстарији запис

који потврђује коришћење тамјана, а датира још из 15. вијека прије Христа.

Људи су се у доба великих свечаности премазивали разним уљима биљног и животињског поријекла. Када су открили мирис тамјана, досјетили су се да би божове, у жељи да их одобровоље, могли даривати тако пријатним мирисом тамјана јер су сматрали да богови имају људска обиљежја, а према томе и људске потребе и обичаје.

Становници тропске Африке премазивали су се различitim мирисним препаратима, па тако и тамјаном, у жељи да се заштите од Сунца и превеликог губитка течности из организма. Стари Грци и Римљани су га користили, тако што су палећи га, загријавали и освежавали просторије у кући.

Познато је и коришћење тамјана у козметичке сврхе – поугљени остаци спаљеног тамјана трвили су се у црни прах који се користио за украсавање очију, како оних на киповима, тако и код живих људи.

Остало је записана медицинска сврха коришћења тамјана. Авицена је сматрао тамјан изузетно корисним у борби против разних болести: тумора, грознице, дизентерије, губе, чирева, као и разних пробавних сметњи.

Од антике до средњег вијека љекари су тамјан користили као лијек, против преходе и желудачних тегоба. У Европи су медицинари и фармацеути открили дјеловање тамјана на здравље прије двадесет година. О томе фармацеут Ман-фред Шуберт Силавец са Свеучилишта Јохан Волфганг из Франкфурта за хемијски сastав тамјана истиче: „Боссовелијеве киселине су пентациклични тритерпени, дакле природни састојци са киселим особинама. Управо ти састојци су, чини се, одговорни за такво дјеловање тамјана на здравље. Постоје бројне области примјене као што су реуматска оболења, хроничне упале цријева и друго.“

Тренутно се обављају научна истраживања о утицају тамјана на тумор на мозгу. Чини се да тамјан није само оријентални мирис него можда и лијек будућности.

Биљке из породице Босвелија користиле су се као храна за камиле (лишће), мамац за рибе, за прављење боја (огуљена кора дрвета тамјана), као адитив у вину (смола која истече из зарезаног стабла), у справљању разних напитака од коријења, као и за израду разних предмета од меканог дрвета.

Трговци су разносili тамјан по цијелом свијету, а начин његовог коришћења су преносили с генерацију на генерацију па се тако данас, осим у вјерским обичајима, тамјан користи и у ароматерапији (смањује стрес) и у индустрији парфема (споро испарава па је као сировина економски врло исплатив).

Још увијек је 60% неистражених састојака у тамјану.

• Mr Dražica Kovačević, дил. физикохемичар,

Завод за школсћиво, Подгорица

• Проф. др Drađan Veselinović,

Факултет физичке хемије, Београд

Све древне културе су злато сматрале посебним, божанским, металом и с нарочитом пажњом га употребљавале у свом култу. Оно је, пре свега, било знак узвишеног, светог и бесмртног, а тек потом, раскоши и богатства. Његова сакрална символика била је јача од његове материјалне вредности. Злато је било симбол светлости, сунца, божанства, оно је било тело богова.

Злато у Старом Завету

У Старом Завету, злато има сличну символику. Када је Мојсије примио плоче Завета од Господа, Бог му даје детаљно упутство за израду ковчега Завета у коме ће се положити плоче, Аронов штап и посуда са маном. Ковчег је направљен од дрвета и покривен златом, а на њему су стајала два златна херувима, раширених крила, један наспрам другог (2Мојс 25). Господ је тада рекао Мојсију: „И ту ћу се састајати с тобом и говорићу ти озго са заклопца између два херувима“ (2Мојс 25,22). Нешто касније читамо: „И кад Мојсије улажаше у шатор од састанка да говори пред Богом, тада чујаше глас где му говори са заклопца што бјеше на ковчегу свједочанства између два херувима“ (4Мојс 7,89). Дакле, ковчег Завета је био место пројаве присуства Божијег и пројаве Његове славе, а материјал достојан светости таквог места, било је злато. Слично је и са јерусалимским храмом који је изградио цар Соломон. Његово зидање описано је у Првој књизи о царевима 6-8. Грађен је од кедровог дрвета, а најважнија просторија, у коју је смештен ковчег Завета и у коју је само једном годишње улазио првосвештеник, светиња над светињама, цела је била обложена златом. „Начини Соломон и све друго посуђе за дом Господњи: златни олтар, и златни сто... и пет свијетњака с десне стране и пет с лијеве стране пред светињом од чистога злата, и цвијетове и

Најдостојније у неживој твари

Злато је, од свега тварног, изабрано као најдостојније да изобрази славу Божију. Његова вредност лежи у његовој постојаности и непропадљивости, али пре свега, у сјају којим символизује светлост.

Лишурцијска есшешика Злато као символ небеског сјаја

Пушар, Музей СПЦ

жишке и усекаче од злата, и чаше и виљушке и котлиће и кадионице и машице од чистога злата“ (1Цар 7,48-50). Злато је, дакле, од свега тварног изабрано као најдостојније да изобрази славу Божију. Његова вредност лежи у његовој постојаности и непропадљивости, али пре свега, у његовом сјају којим символизује светлост. А светлост је одувек у јудео-хришћанској традицији везивана за Божију славу и присуство. Још је пророк Авакум описивао Бога као светлост: „Слава Његова покри небеса и земља се напуни хвале Његове. Светлост му бијаше као сунце, зраци излажаху му из руку и ондје бјеше сакривена сила Његова“ (Авак 3,3). Господ Исус Христос је сам за себе рекао: „Ја сам Светлост свијету“ (Јн 8,12), а у догађају Преображења „засја се лице Његово као сунце, а хаљине Његове постадше бијеле као светлост“ (Мт 17,2). Апостол Јован у својој посланици сведочи: „И ово је обећање које смо чули од Њега и јављамо вама, да је Бог светлост, и tame у Њему нема никакве“ (1Јн 1,5). На почетку књиге Откривења, он описује своје видјење Сина Човечијега: „И обазрјевши се видје седам свијећњака златних, и усрд седам свијећњака некога налик на Сина човијечијега, обучена у дугачку хаљину, и опасана по прсима појасом златним“ (Отк 1,12-14). Даље, књига Откривења описује нови Јерусалим, односно будуће царство Божије, као град изграђен од чистог злата и обасјан присуством Божијим уместо сунчеве светлости. „И бијаше грађа зида његова јаспис, а Град злато чисто“ (Отк 21,18) и „И Град не потребује сунца ни мјесеца да му свијетле, јер га слава Божија освијетли и свијетлост је његова Јагње“ (Отк 21,23; 22,5). Тако, није ни мало чудно што је хришћанство од самих почетака употребљавало злато као материјал од којег су прављени богослужбени предмети и којим су прекривани зидови храмова или ореоли светитеља, означавајући простор вечног и непролазног Божијег царства и светлост славе Божије. Иначе, сама реч ореол долази од латинске речи *aureulus* што значи златан.

Злато као литургијска боја

Литургија је догађај пројаве Будућег царства, небеског Јерусалима и Његове славе, нестворене светлости Божије којом се човеку дарује спасење. Отуда читава Литургија блиста светлошћу и сијањем, како кандила и свећа, тако и златотканих одежди, златних окова Јеванђеља, златних кадионица и путира. Свр-

ЦРКВА И УМЕТНОСТ

Злато је „литургијска боја“ и има посебно место у Литургији као симбол непролазног, неизрецивог, оностраног, као симбол Божијег присуства

ха злата није само да улепша светковину, нити да покаже раскош и богатство, већ управо да својим блистањем открива велику тајну сједињења Бога и човека, тајну да читава твар у литургији блиста нетварном божанској светлошћу,

заједно са светим народом Божијим. Христос који је светлост, обукао се у твар да би и она засјала неизрецивом светлошћу и живела вечно. Дакле, злато у литургији има изузетно важну улогу и символику. Оно је „литургијска

Блистање славе

Сврха злата није само да улепша литургијско празновање, нити да покаже раскош и богатство, већ да својим блистањем открива велику тајну сједињења Бога и човека, тајну да читава твар у литургији блиста нетварном божанској светлошћу, заједно са светим народом Божијим.

боја” *par excellence*. Став да је његова употреба непотребна раскош или расipaње, доводи у питање само разумевање Литургије. Наравно, претерицања су увек могућа и представљају другу крајност у неразумевању литургијске естетике и литургијског простора – пренебрегавање мистике и естетике злата и препуштање „златном кичу”. Улога злата није да буде китњаста декорација нити да нагласи да је Храм нешто изузетно вредно и драгоцен, његов значај није у означавању материјалне вредности, већ у указивању и наговештавању светости и неизрецивости Божијег присуства у простору Храма. Још мање је његов циљ да сугерише ауторитет, моћ и власт. У древним културама материјална вредност злата била је споредна у односу на његову снагу као символа. Временом злато постаје све мање символ, а све више твар, да би у данашње време било скоро потпуно поистовећено са материјалним богатством и благостањем, изгубивши у великој мери своју сакралну димензију. Када је реч о литургијској естетици, треба приметити да се у многим храмовима обилно користе материјали који имитирају злато, много мањег квалитета и вредности од злата. Не само да такви материјали не поседују својства и лепоту злата, нити пружају естетски и мистички доживљај који пружа злато, него у литургијском простору уносе лаж, неаутентичност, привидност, на неки начин представљају превару и лажно сведочење, а у Литургији, као икони Царства Божијег, не би требало да буде ничег лажног или преварног. Литургија је простор истине и не подноси било какву симулацију и имитацију. Свака реч, сваки гест, сваки предмет, требало би аутентично и истинито да носи свој смисао и значење. И на крају, треба истаћи и потребу да употреба злата у литургијском простору поседује и одговарајућу естетску вредност, односно да својом одмереношћу и складом, уноси у тај простор лепоту и хармонију. Таква естетика би требало да истиче из живота и аутентичног опита литургијског живота и да не допушта кич, неумереност и бесмисленост, већ да истинито сведочи о Лепоти која спасава свет. Понекад се чини да лепоту више не љубимо, нити у њој препознајемо истину.

●

Ирина Радосављевић

Наш скромни допринос анализи сложене и актуелне теме односа Цркве и државе састојао би се, превасходно, у појашњењу и предлогу за одређење појединих појмова које сматрамо основним и чија се употреба не може избегти или око чијег садржаја постоји неслагање, неразумевање и конфузија. Ти основни појмови били су: индивидуално, приватно, јавно, државно и друштвено. Предлог дефинисање садржаја ових појмова, сматрамо, може много неспоразуме да предупреди.

Горе наведени појмови – које ћемо покушати да одредимо – постали су нарочито актуелни у последњој деценији 20. века са сломом комунизма у источној Европи, од када почињу да се примећују разлике у њиховом разумевању, што се одражава и преноси на односе државе и Цркве у тим земљама као и на разумевање места Цркве у друштву. Религија у тим земљама, укључујући наравно и Србију и Црну Гору, поново добија на значају, враћа се у јавни живот и тражи своје, одговарајуће место.

„Божија освета“

Неки су теоретичари тај процес назвали Божијом осветом, Божијим реваншом, деприватизацијом вере итд. И баш око пomenутог појма *privatno* постоји највеће неразумевање и различито схватање Запада и Истока. На Западу (истина после вековних борби и недоумица) овај појам, у оквирима религије, значи да она припада и извире из слободе сваког појединца и да не може бити наметнута или негирана од стране власти и било које државе. Схватање у овом смислу *privatnost*, односно слобода вере, спада у једно од највећих достигнућа модерног человека у односу на тоталитаризам и апсолутизам који су познавале средњовековне државе. Подсетимо се на правило *чија је религија, односно шеришорија, што је и религија*, тј. да религијска припадност хегемона одређује и религијску припадност поданика, које је било само једна степеница (у то време чак и позитивна) у превазилажењу верских сукоба који су потресали Европу 16. и 17. века. На Истоку је, опет, у време комунизма појам *privatno* другачије разумеван. То да је религија приватна ствар значило је јавну и друштвену забрану религије, односно забрану јавне манифестије верских осећања.

Вера се могла манифестијати у строго и апсолутно одређеним просторима, а то су храм и кућа. У овом се случају приватно поистовећивало са тајним и индивидуалним. Разрешење ове дилеме би било следеће – *privatno* је у супротности са појмом државно. Исто тако он се не поистовећује са индивидуалним. Вера, како смо већ рекли, подразумева слободу, слободну одлуку сваког појединца. Треба ли подсећати да Никео-цариградски Симбол вере

Однос Црква изме приватног друш

Око појма приватно постоји највеће неразумевање и различито схватање Запада и Истока. На Западу овај појам, у оквирима религије, значи да она припада и извира из слободе сваког појединца и да не може бити наметнута или негирана од стране власти

почиње глаголом веровати у првом лицу једнине – **верујем**, ја верујем и то је израз моје слободне воље.

Вера, Црква и држава

Нечија вера може бити индивидуална, појединачна, да само та особа, једина на свету, верује баш тако, али, по правилу, она је колективна, односно изражава се у заједници са другим људима. И као таква, она и даље остаје

приватна, тј. изабрана и жељена од самих појединца. И то је чињеница коју држава мора апсолутно да поштује.

Она треба да обезбеди, на основу закона, простор и претпоставке за остварење оваквих приватних иницијатива и избора, под основним условом да ти појединачни или колективни избори не угрожавају другог или, пак, не угрожавају друштвени интерес. Карактеристика модерне државе настале, између осталог, и на вишеве-

ЦРКВА И ДРУШТВО

Приватно, индивидуално и колективно

Приватно – значи слободно, оно што је моја приватна одлука у коју нико, па ни држава, не може да се меша, у овом случају по питању вере и припадности Цркви. Вера остаје приватна и кад се изражава **индивидуално** или **колективно**. Она се, исто тако, изражава јавно, у јавности, сем у случају кад је гођена, па се изражава тајно.

Цркве и државе ћу јавног и тврдог сектора

ковним верским сукобима као покушају њиховог решења, је религијски неутрална, секуларна држава, што не подразумева атеизам, како се неутралност често код нас схвата. Неутрално за државу значи односити се исто према свим грађанима и њиховим организацијама које поштују закон. Савез, можемо га називати константиновском симфонијом између државе и Цркве није карактеристика модерне државе и то је чињеница коју би Црква требало позитивно да вреднује, зарад свога добра. На овај начин се вера и Црква штите од самовољног и насиљног мешања државе у црквени живот. Односи између државе и Цркве се у модерној држави регулишу законом, а не било чијом добрим или лошом вољом. Увид, макар и површан, у политичку и црквену историју модерне Србије 19. и 20. века показује да је у тим, никад до краја одређеним односима симфоније између државе и Цркве, увек страдала Црква и постала једна

од служби државне администрације са мањом или чак потпуном контролом од стране државе, а никад обрнуто. Позивамо се, у овом ставу, на истраживање Слободана Марковића о проблему клерикализма у Србији. Православна Црква, заправо, у односу на државу никада није имала снаге да наметне своју вољу, јер је за то потребна велика економска и политичка моћ, коју Црква никада није имала, а нити је томе тежила. У том смислу, зарад слободе Цркве, природни простор деловања и места Цркве је друштво, што је, опет, појам различит од појма држава. Друштво, цивилно друштво је простор ван државне управе и економије у коме су сви актери равноправни и у коме нема никакве принуде и силе, јер је легитимна сила карактеристика државног апаратирали не и друштвене сфере. Друштвени простор подразумева да се сви грађани и њихове организације у њему равноправно заузимају за оно што им је важно.

Лажна дилема

У овом смислу, сам наслов који смо дали излагању **Црква између јавног и приватног** се показује као лажна дилема која, ипак, може да нам послужи за коначно разграничење и објашњење појмова које смо навели.

Приватно – значи слободно, оно што је моја приватна одлука у коју нико, па ни држава, не може да се меша, у овом случају по питању вере и припадности Цркви. Вера остаје приватна и кад се изражава **индивидуално** или **колективно**. Она се, исто тако, изражава јавно, у јавности, сем у случају кад је гођена, па се изражава тајно.

Дакле, приватно и јавно нису супротни појмови, већ је јавно у супротности са тајним, а оно што је приватно може бити јавно као у случају вере. Као приватна, вера не подразумева наметање или ни негирање од стране **државне власти**, већ се она, као таква, изражава и делује у области друштва, на основу сопственог устројства и у општим оквирима позитивног законодавства.

Закључујући, још једном желимо да нагласимо колико је за веру битна, одлучујућа, слободна одлука и да изразимо наду да су далеко иза нас времена када су људи били гођени зарад свог мишљења и веровања, зарад своје, дакле, приватности, али, исто тако, зарад те исте слободе, да су за нама и различити облици теократије или државне религије које намећу веру уз помоћ државног апаратира. То су лице и наличје исте реалности.

• Прошојеј савофор др Зоран Крсман

Да би се трновски владар одобровољио и краљу Владиславу дао пристанак за пренос Савиних моштију, било је потребно деловање „одозго“, што се и десило путем сновићења... „И те ноћи цар виде страшно виђење због Преосвештенога, неки страшни лик, где му са великом претњом заповеди да даде Преосвештенога ономе који моли да иде у своје отачество, као што је и раније источни цар Ласкар примио извешће о постављењу Преосвештенога... Цар је био веома трепетан због страшног виђења.“ Много ово подсећа на сцену са Пилатом из Јеванђеља: „А када сјеђаше у суду, поручи му жена његова говорећи: Не мијешај се ти ништа у суд тога праведника, јер данас у сну много пострадах због њега.“ (Матеј 27,19)

Даље Савин биограф прати поворку: „Владислав краљ брзо достиже Светога, у ношењу, и као некада Давид пред кивотом радоваше се, излазећи и предводећи његове свете мошти... Оваквим благопохвалним речима Богу весељаше се и уз песме и псалмне ношање Светога са епископима и благородним.“

По Доментијану пренос Саве се тако представља као да се иде за манастир Студеницу, а онда „нагло“ стиже у Милешеву: „У своје отачество, као велики дар рукама подржаван и престо великога цара и покојиши Светога Духа, ношено од деце Преосвештенога иде ка великим чудотворцу и чедољупцу часном оцу Симеону, новом миротворцу и његовој часној речи да заједно оба топли молитвеници заступају своје отачество.“

У каснијем објављивању Саве као Светога, у манастиру Милешеви нема ничег особитог. Опис његовог биографа сличан је ономе што се чешће среће по житијима српских светитеља. По већ устаљеном начину, нови Светитељ се јавља неком монаху без посебног угледа у манастиру: „После не много времена, јави се Свети једном преподобном богобојажљивом и побожном старцу у манастиру, говорећи да његове свете мошти не треба да леже у земљи него ван гроба у цркви. Ово и учинише, јер подигавши опет из гроба његовој пре-светој тело, цело и неразрушено у цркви га благоухано свима на виђење и поклоњење предложише.“

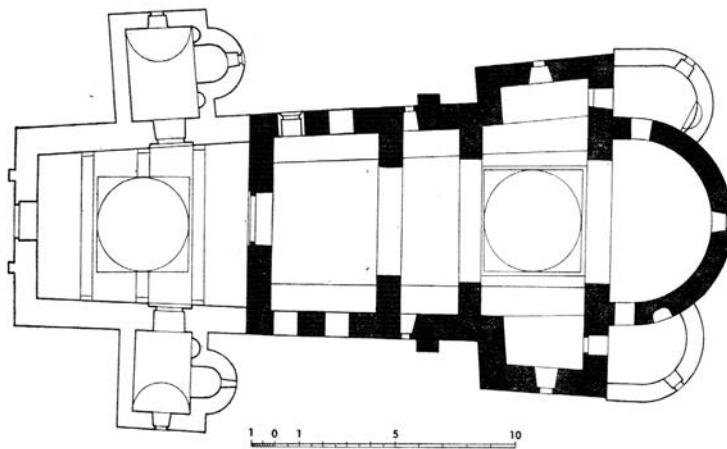
Слично се дешава и код објављивања архиепископа Јевстатија Првог (1279-1286), према опису његовог биографа архиепископа Данила: „Једне ноћи некоме од богоизабраних црнаца (монаха), који је био еклисијарх тога светога места, јави се младић страшан веома, светла изгледа, са пламеним оружјем у рукама својим, и са јарошћу говорећи: Зашто се не брините видећи многа знамења код раке овога светога? Или не разумете, да је телу његову речено да неће видети трулежи и да ће бити извађено из земаљскога блата?“

Код Срба у том погледу само патријарх Пајсеј (1614-1647) представља изузетак, пошто се новообјављени свети цар Урош јавља управо њему, као тада-

Насловак из Православља бр. 1058

Осам векова Милешеве

- Околности настанка -

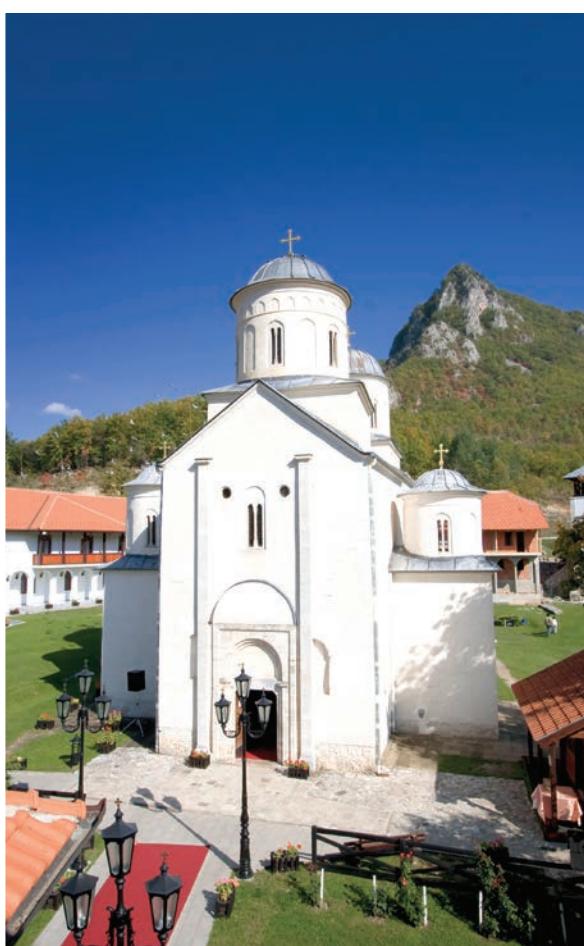
шњем поглавару Цркве, а потом и писцу будућег житија. Детаљ из Житија цара Уроша састављеног од овог јерарха, говори о томе како је дошло до писања Службе овом светитељу. Сматра се драгоценним сведочанством о том послу и узима у стручној литератури као „образац“ при тумачењу настанка ове врсте списа... „По истеку неког времена мени смрном и многогрешном... јави се једном (Урош) у сну и принесох му тропар и кондак... Реших се и са придворнима започех стихире, прво мало вечерње и на стиховно, потом и велико вечерње, са читањима из пророка и друго по реду, канон смешан, први Богородици, потом пророку, затим и светом (Урошу) све по реду како доликује славословљу и служби бдења састависмо...“ И овај детаљ је само један више у низу оних који патријарх Пајсеј чине јединственим међу црквеним поглаварима.

Најбоље у српској уметности - књижевности и сликарству, настаје на почетку постојања самосталне српске државе, тако да се код Срба не може строго говорити о „почецима“, пошто се тад обично помиšља на скромност могућности и несавршенство облика. Потом долази развој и пут ка савршеном. Овде се не збива тако. Најбоље се среће у првим деценијама, потом долази у бољем случају „стагнација“, или опадање, у замену за већи квантитет.

Постоје бар два момента која траже додатно објашњење, а могу бити од изванредног значаја за датовање - непомињање Милешеве у Жичкој повељи, а затим и одсуство њеног помена у Савином Житију од Теодосија, где се говори о подели дарова, коју Сава врши током свог последњег болоња: „Дозвавши ученике своје и све свете и часне ствари које купујући беше сабрао у Палестини, и у целој Сирији, и у Египту, и у Вавилону, у Азији и у Константиновом граду: часне свештене одједре и свећњаке, златооковане и драгим камењем и бисером украсене и остale црквене сасуде, многе свете мошти, све ово пописавши, заповеди да једно однесу у архиепископију а друго у Студеницу.“ Ту треба додати и поменуты донекле „збуњени“ опис преноса Савиних моштију код Доментијана, по коме као да се оне носе за Студеницу. Ако је Милешева тад постојала и имала одговарајући углед, како објаснити одсуство њеног помена у наведеним приликама?!

У погледу утицаја манастира Жиче, као седишта архиепископије при настанку других храмова, иде се дотле да се он „генерализује“: „Скоро свака рашка црква из тринаестог века је особена у појединостима, иако у општим цртама следи схему простора жичког храма.“ Утицаји су толико очигледни да се више

ИСТОРИЈА

пажње посвећује пореклу и узроцима разлика, него разматрању сличности.

Проблематика око архитектуре манастира Милешеве је тешка, али и „једносмerna“. Помињу се у првом реду њене необичности и слабости. Преправљања су вршена већ у току градње, па је скоро немогуће створити представу о њеном првобитном изгледу и стога не чуди што међу ауторима у тумачењима неких појава нема сагласности. Преправке су ишли дотле да је то данас стилски изменено стање. У погледу фресака, сличност са Студеницом и Жичом је јасна. Тога има и у архитектури. Тако се сматра да је Милешевска проскомидија и ђаконикон накнадно добрађена, као и у Жичи.

Спљања припрате Милешеве такође личи на жичку, али и на студеничку. Приметно је сужавање према западној страни, тако да грађевина има облик трапеза. „Као ни на једном споменику рашке стилске групе, примећује се по основи да подужни зидови нису паралелни, већ се сужавају, идући од олтара ка спољашњој припрати.“ Много труда и борбе различитих миљења уложено је у покушаје датовања настанка слојева који се већ при градњи накнадно осмишљавају. Мисли се да је и Милешева, по угледу на остале цркве тог времена, имала и угао-не куле, на основу очуваних њихових темеља. Помишљало се на постојање свода, ослоњеног на куле, и западни зид

припрате. Затим се сматра да би иза спљање припрате била и катихумена, што је опет ставља у ред са Жичом, о чијој катихумени знамо тек преко житија архиепископа Арсенија, написаног од архиепископа Данила II, а не пре-ко Савиних биографа.

У погледу градње храмова не постоје два потпуно истоветна архитектонска решења, што се и овде потврђује. Иначе, кад је упитању манастирска катихумена, обично се у излагању не може кренути даље од констатације о њеном постојању. Миљења аутора о њеној намени се у многоме разилазе. Отуда се сматра да Милешева и Жича имају сличан програм осмишљавања простора, што је од великог значаја за тумачење њихове ране историје: „Мајстори однекуд из западних крајева, ненавикли на извођење византијских куполних склопова, веома тешко су исцртали и извели средњи део грађевине, што је утицало да она у целини делује тешко и рустично.“

Измене у току градње нису ретка појава и могу се пратити на више примера. Тако се зна да су код Ђурђевих Стубова били изграђени кулевоници, да би се потом од тога одустало и на средини

подигао један високи звоник у облику куле. По неким ауторима, архитектонска решења Милешеве су сматрана тако успелим да су примењена и током додградње трновске цркве Светих Четрдесет Мученика. На основу постојања милешевске катихумене, замишља се да је она предвиђена за Савин боравак попут оне у Жичи, а то би значило да је Сава намеравао ту да живи као „пензионер“, а не само да му ту буде гроб.

Сматра се да су милешевска и студеничка припрате грађене од истих мајстора: „Ако се изоставе детаљи и остане на ономе што је несумњиво, а то су у милешевском приземљу од бочних параклиса и велика спратна просторија, добрађена уз западну страну цркве, очигледно је да је Жича била Милешеви узор.“

Стари српски писац биограф Теодосије је „скратио историју“ настанка Милешеве и то није једини случај такве врсте те и он као и често помињано досликање требало би да буде предмет посебног трагања.

Градња која је израз епохе сведе се на оквир једне реченице – и то се дешава у повољнијем случају. Не би изненадило да се прошло и без икаквог помена. Студеница би по општем осећају људи свих времена обитељ од највећег значаја. Свесни су тога и синови њеног ктитора и први биографи па опет све се свело само

на неку реченицу и кад је реч о настанку а потом и о првим вековима постојања.

Да ли су милешевски сликари знали да они тада представљају најбољу групу коју свет тренутно има. Тога вероватно нису били свесни ни њихови савременици и наручници. Каснији аутори то боље примећују: „Краљ Владислав је живопишући Милешеву дошао до највећих уметника епохе.“ У сталном превирању, мајстори су трагали за послом. Навикли су да раде по градским насељима и не мало су се чудили што су у српском држави доведени да раде у „дивљини“. Под византијске престонице, Цариграда, под ударима крсташа 1204. године, расејао је поред житеља града државног и црквеног вођства, и уметнике: „Природно је да су се у таквим условима и они најбољи радо одазивали понудама да раде и у далеким областима, по поруџбини богатих ктитора и у ново-подигнутим црквама.“

Својим радом они су тај простор оплеменили и учинили од овог градилишта за оно време „центар света“. Као свитац у ноћи изронили из tame, оставили траг у себи и отишли даље, изгубили се. За разлику од неких других цркава, у Милешеви се сликари не потписују, тако да се не знају њихова имена. Припрату ради друга група. За наручнице опредељења за ове уметнике пре је стицју околности него ствар вольног избора где је одлучивао квалитет рада.

Паљену, рушену, вековима кишом „испирани“ већ први образовани посетиоци оценили су највећом оценом на том нивоу историјског постојања. Знаменити енглески археолог Артур Еванс (1883.) први је тврдио да ништа од онога што је створио Ђоко не премаша легату Анђела из српске краљевске задужбине манастира Милешеве. Значи тако се размишљало кад су само на основу трагова ценило о целини. Може ли се замислiti како би размишљали да су се неким чудом нашли и грађевине пре великих оштећења.

Говори се о накнадном досликању круне на појединим ликовима. Не зна се ни кад им ко то ради. Вероватно је до тога дошло убрзо по ступању Владислава на владарски престо. Тема досликања као „међуфаза“ рада чешће се помиње код старијих споменика и заслуживала би да буде посебно обрађена и извучена у први план. Овако се само узгред помене и без дужег задржавања на њој остаје без трага у размишљању.

Низ потеза Саве остаје недоречен – зашто се својевремено повлачи из Хиландара у карејску ћелију, зашто брата Стефана Првовенчаног сахрањује прво у Студеници па потом преноси у Жичу, зашто се повлачи са престола, зашто по други пут иде у Свету Земљу (то је само по себи, „свишно“), истиче се везаност за Синај а онда следи „журба“, план да иде за Атос, а онда од њега одступа. Остаје и питање где би се настанио било да је стигао у Свету Гору или у земљу. „Неизвесност“ је решена тако што је „стао“ у Трнову.

• Живорад Јанковић

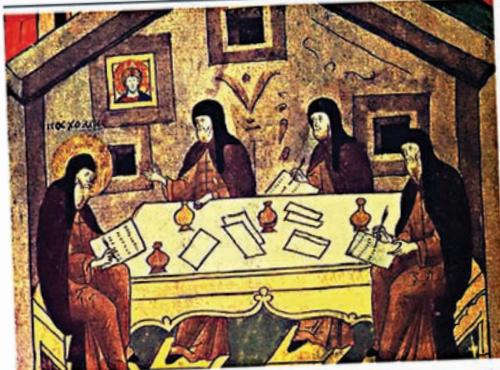
Ксенија Кончаревић, Руски језик у шеолојији. Обликовање шеолошкој шекса. Техника превођења

Православни богословски факултет
– Институт за теолошка истраживања,
Београд 2011.

РУСКИ ЈЕЗИК У ТЕОЛОГИЈИ

Ксенија Кончаревић

ОБЛИКОВАЊЕ ТЕОЛОШКОГ ТЕКСТА
ТЕХНИКА ПРЕВОЂЕЊА

ПБФ

Православни богословски факултет
Институт за теолошка истраживања

превођење нееквивалентне лексике, пермутације, додавање, одузимање, изостављање, превођење дефиниција, превођење термина, транслитерација и транскрипција, унутарлексичка системност у превођењу, коришћење помоћне литературе при превођењу, основне карактеристике писменог превођења, усмено консекутивно превођење. Свака тема се објашњава и усваја

кроз три равни: теоријско-спознјани текст везан за насловљену тему, где се приступачно, концизно, научно засновано и језгрово објашњава тема на српском језику; следе зналачки одабрани текстови на руском језику; трећу раван чини одговарајући систем разноврсних питања, задатака и вежбања.

Завршна целина – *Догашак* – представља праву малу ризницу текстова не само Светих Отаца и учитеља Цркве, већ и савремених теолошких текстова, која уз већ постојеће вежбе обезбеђује додатни материјал за практичну примену стеченог знања, али уноси и својеврсну живост у научно-уџбенички конципиран текст овог приручника, а лепотом и квалитетом изабраног штита пружа и мотивацију читаоцу.

Због свега што је наведено сматрамо да објављивање универзитетског уџбеника *Руски језик у шеолојији: Обликовање шеолошкој шекса. Техника превођења* има велику и многоструку корист, како за теоријско и практично проучавање руског језика у области теологије, тако и као приручник за самостално образовање. Велику корист од ове књиге могу имати сви они

који се баве превођењем духовне литературе с руског на српски језик, као и они који се баве превођењем научне литературе уопште.

- dr Дара Дамљановић, рег. проф. Философској факултети Универзитета у Београду

Монографија *Руски језик у шеолојији: Обликовање шеолошкој шекса. Техника превођења*, дело је проф. др Ксеније Кончаревић, нашег врхунског стручњака у области лингводидактике и теолингвистике. Монографија је профилно оријентисана на студенте теологије, те је целокупан материјал одабран према критеријумима релевантности за овлађавање научним стилом у области теолошких наука.

Основни део монографије чине поглавље о карактеристикама научног стила у области теологије, као и две релативно независне целине посвећене обликовању теолошког текста и технички превођења. Под општим наслвом *Обликовање шеолошкој шекса* разматра се информационо-библиографска апаратура и апаратура оријентације научног дела у области теологије. Друга целина приручника – *Техника превођења* – експлицира најзначајније проблеме из области технике превођења уопште и посебно технике превођења теолошког текста. Овде се разматрају теме: значај превођења у теологији и Цркви, нивои еквивалентности у превођењу, врсте текстова и типови превођења, паррафраза, адаптација,

многе лаичке и научне кругове који су покушавали да одгонетну његову улогу. Нажалост погрешно тумачење улоге светитеља у хришћанству се не односи само на секуларне научнике (етнологе, историчаре, социологе...) већ у великој мери погрешан приступ налазимо и код људи унутар Цркве који на целокупну православну духовност гледају пијетистички.

У нашој црквеној јавности је било дела која су давали одговор на улогу светитеља у Православној Цркви. Поред дванаестотомног дела Св. Јустина Ћелијског „Житија светих“; Димитрија Богдановића „Ликови светитеља,“ и вероватно до сада најопсежније студије „Византијски светитељ“, стигло нам је и дело које можемо окарактерисати као пролегомену за поимање светости и улогу светитеља у Православној Цркви – *Светосаш: божанска и људска*.

Аутор ове студије је Епископ западноамерички др Максим Васиљевић, професор агиологије и патрологије на Православном богословском факултету у Београду и на Богословском факултету у Либертивилу, тако да ова студија представља његов дугогодишњи низ истраживања и предавања на нашим високим образовним институцијама. У овој студији је покушао да да одговоре на данашња актуелна, кључна питања: шта је то светост, какво је литургијско виђење светости, затим какво је библијско а какво секуларно поимање светости, и какве опасности постоје приликом поимања светости – да би одговоре на ова три кључна питања усмерио на православно поимање светости.

Сама студија је подељена на три поглавља. Прво погла-

СВЕТОСТ: БОЖАНСКА И ЉУДСКА

епископ Максим Васиљевић

Богословско-историјско
истраживање Светог,
светости и светитеља у Цркви

ПБФ

Институт за теолошка истраживања

ИТИ

СВЕТ КЊИГЕ

вље носи наслов *Свети, свето, светошт и светишиљу у Новом Завету и раној Цркви*. Ово поглавље је усмрено ка давању одговора на прво питање. Оно даје уводне напомене у вези самог појма светости, где се аутор осврну на теолошку и иконолошку димензију појма светости. Друго поглавље је наслово вљено као *Значај есхатологије за разумевање Светошти*, и даје одговор на друго питање. У потпуности је сагледана на литургијско-есхатолошка перспектива, а ту се мисли на иконолошку перспективу, затим су разматрана питања канонизације као и етос светитеља у Цркви. Треће поглавље, под насловом *Светошт, личност, друштвост и знање*, одговара на треће питање и не разјашњава само библијски појам светости, већ указује на савремена погрешна разумевања појма светости, усредсређује се на наш лични однос према светитељима и указује на непролазни глобални карактер светости.

Ова студија представља синтезу православног поимања светости. Нашој широј јавности су свакако потребне основне студије које би јој растумачиле главне смернице одређене проблематике, које би имале нит са савременим научним кретањима и тиме на прави начин изнедриле жељене одговоре. Циљ ове кратке студије је да покушава да објасни термин светости на тај начин што су понуђени разни културолошки, религиозни као и популарни народни обрасци да би се тиме дошло до црквеног поимања светости у исто време одбацијући неправославна тумачења која су уствари непријатељски настројена према православној побожности. Тај циљ је ова студија потпуно остварила, тако да неће бити штиво само студената теологије већ и сваког знатиљног читаоца кога интригира проблем светости.

● Славиша Косић

**Ненад Идризовић,
Античка схватања о
животињама у „Шестодневу“
св. Василија Великој**

ИТИ, Београд 2011, 132 стр.

У хришћанском светоназору животиње су биле споредна или вазда присутна тема. На маргинама великих богословских прича увек се једва видљивала и зоологија. Она се првобитно јавља у библијској космологији. Управо су, између остalog, и животиње створене како земља не би била „без обличија и пуста“; без животиња свет не би био – космос. Врхунац божанског творачког акта јесте стварање човека, који постаје господар над свом творевином; прича о животињама пратиће човека кроз све периоде и све аспекте његовог постојања. Након пада прародитеља долази до поремећаја односа у

читавом космосу, а његове последице се одражавају и на свет животиња. Хришћанске библијске егзегете, с правом, истичу да је падом онога коме је сва твар дата на управљање отпочела дезинтеграција читавог света, дакле, и животињског [савремена наука је то потврдила регистровањем девијантних појава код животиња (инцест, суицид, итд.)]. У Ст. Завету је, након описа пада, прича о животињама разматрана у контексту човекове исхране и његовог богослужбеног живота. На концу, најзначајније питање јесте – да ли животиње имају есхатолошку перспективу. Библијска (тј. хришћанска) теологија је на питање да ли ће се животиње спасити дала позитиван одговор; у Св. Писму читамо да су и животиње део завета који је Бог склопио са Нојем након потопа: „А ја ево постављам завет свој с вама и с вашим семеном након вас. И са свим животињама, што су с вами од птица, од стоке и од свих звери земаљских што су са вама, са свачим што је изашло из ковчега, и са свим зверима земаљским.“ (Пост 9,9–10). У будућем веку ће читав животињски свет, како наводи пророк Исаја, живети у хармонији: „И вук ће боравити с јагњетом, и рис ће лежати с јаретом, теле и лавић и угојено живинче биће заједно, и мало дете водиће их. И крава и медведица заједно ће пасти, млад њихова лежаће заједно, и лав ће јести сламу као во. И дете које сиса играће се над рупом аспидином, и дете одбијено од сисе завлачиће руку своју у рупу змије василинске“ (Ис 11,6–8). Такође, као што је управо назначено, и однос човека и природе (дакле, и животиња) биће складан: „Смејаћеш се пустоши и глади, нити ћеш се бојати зверја земаљског. Јер ћеш с камењем польским бити у вери, и зверје ће польско бити у миру с тобом“ (Јов 5,22–23).

Код хришћанских богослова имамо два приступа (научни и псеудонаучни) питању животиња. Први се обично користи приликом апологије библијског казивања о животињама. Псеудонаучно интерпретирање начина постојања животиња било је у функцији хришћанске *paideia-e*; појаве у животињском свету тумачиле су се алегоријски, и тако добијале етичко значење (тј. у реторици су служиле као метафоре којима се илустровала педагогска парадигма).

Синтезу оба наведена приступа налазимо код Св. Василија Великог, који је, можда, најзначајнији црквени аутор који се бавио проблемом животињама. С обзиром да у библијским књигама није било довољно материјала за један такав херменеутички поступак, Василије се окреће богатој античкој (научној и псеудонаучној) зоолошкој литератури.

АНТИЧКА СХВАТАЊА О ЖИВОТИЊАМА
У ШЕСТОДНЕВУ СВ. ВАСИЛИЈА ВЕЛИКОГ

Ненад Идризовић

ПБФ

Институт за теолошка истраживања

ИТИ

Ненад Идризовић, у својој првој монографској публикацији, разматра управо утицаје античке књиге на последње три беседе *Шесћоднева* Св. Василија, у којима се бави животињама. Компаративном анализом, Идризовић разоткрива које је античке ауторе Василије користио приликом састављања беседа о животињама, тј. на основу чијег мишљења је изграђивао своје схватање животиња; у *Шесћодневу* постоји сличност и идентичност са Елијаном на двадесет девет места, са Аристотелом на двадесет седам места, са Плутархом на седам места, са Опијаном на два места; са Фисиолојом на четири места, и са Херодотом на једном месту. Иначе, када је у питању однос Св. Василија и античке литературно-мислилачке баштине, зоологија је једина област у којој он преузима идеје без ограничења које је обично присутно када су у питању друге теме.

Књига Ненада Идризовића је први рад написан на српском језику који се бави интерпретацијом схватања животиња код једног византијског црквеног писца (питањем животиња код нас су се бавили Драгољуб Драгојловић, Ђорђе Трифуновић и Милорад Лазић, али је њихова анализа била концентрисана само на *Фисиолој*). Тако, са Идризовићевом студијом истраживање хришћанске литературе (тј. патрологија) код нас шири свој спектар тема, а уједно се показује да је и овде могуће, упркос многим препрекама, реализовати једно комплексно испитивање какво је поређење античке и хришћанске зоологије.

●

Блајое Панићелић

Трибина у Електротехничкој школи „Никола

Православље и популарн

„Да остало би бесмртни
ми смо се повезали,
себе смо се одрекли,
тако смо се спремали.“

Београдски синдикат, Ми смо та екипа

Популарна култура у великој мери обликује систем вредности наших младих нараштаја. Садржаје које она нуди најчешће не можемо да доведемо у везу са духовним вредностима православља. Међутим, у српској популарној култури има и другачијих примера. Један од њих је хип-хоп група „Београдски синдикат“, коју чине једанаесторица младих, образованих Дорђолаца. Ова група је основана 21. марта 1999. године, неколико дана пре почетка бомбардовања Србије. Њихов музички правац сврстава се у ангажовани и српски хип-хоп. У својим песмама, као и у јавним наступима они се заражују за вредности као што су солидарност, пријатељство, љубав, правда, патриотизам, пожртвованост, скромност. Уживају велику популарност међу средњошколском омладином.

У оквиру циклуса „Православље и савремено доба“, у уторак 19. априла 2011. године у Електротехничкој школи „Никола Тесла“ у Београду одржана је трибина под називом: „Ми смо та екипа“, према наслову познате песме ове групе. Трибину су организовали вероучитељи у овој школи Александар Ђелица и Драгољуб Стојановић, у сарадњи са надлежним парохом, старешином Цркве Вазнесења Господњег, оцем Арсенијем Арсенијевићем. На трибини су учество-

Хип-хоп група „Београдски синдикат“ учествовала у трибини „Православље и савремено доба“

вала тројица чланова групе „Београдски синдикат“: Шкабо (Бошко Ђирковић), Феђа (Димовић) и Прота (Александар Протић).

У никад испуњенијој библиотеци школе, трибина је започела молитвом Царе Небески. Затим се ученицима обратио отац Арсеније, који је говорио о младлачком бунту, о бунту против зла у себи и у свету. Овакав бунт се кроз историју Цркве пројављивао на различите начине. У данашње време, овакав бунт против зла може се понекад препознати и у оквирима популарне културе младих, у оквиру рок музике, па и хип-хопа. Отац Арсеније је нагласио да познаје младе људе које је управо популарна музика привела вери.

Затим се ученицима обратио Феђа Димовић, члан групе. Он је говорио о акцији „Пројекат Србија“, коју „Београдски синдикат“ управо промовише по школама и факултетима. У фебруару су одржали трибину и на Богословском факултету Универзитета у Београду.

Пројекат Србија је замишљен као серијал трибина о односу популарне културе, вере и система вредности. То је позив на поштовање духовних и моралних вредности и ослобађање од површински потрошачке културе и индивидуализма, карактеристичних за време у којем живимо. Није само критика посто-

јећег стања, већ и понуда једног дружачијег система вредности.

Развила се жива дискусија у којој је учествовао велики број ученика. Они су постављали питања у жељи да разјасне недоумице у вези са овом темом.

Одговарајући на питање шта мисли о актуелној политичкој ситуацији, Прота је указао на злоупотребу хришћанства и позивање неких политичара на православље из маркетиншких разлога, иако га они својим животом не сведоче.

Говорећи о другим акцијама које планирају, Феђа је истакао да захваљујући популарности коју уживају они имају прилике да укажу на проблеме у друштву и предложе неке начине њиховог превазилажења. Зато је важна жива комуникација, али обећао је и нове албуме и концерте.

На питање о геј паради која је одржана у Београду, Шкабо је нагласио да је био погрешно схваћен у медијима. Рекао је да је он толерантан човек, али да ова земља има битнијих проблема који треба да се решавају. Прота је додао да он поштује право на различитост, али да то што је неко различит не може бити његов једини квалитет. Феђа је приметио да онај ко жeli да буде прихваћен од стране већине не треба да повређује осећања те већине.

ВЕСТИ ИЗ ПРОШЛОСТИ

Тесла" у Београду

**Православље – верске новине
Архијерискойије београдско-карловачке,
година I, број 5, Београд, 15. јун 1967. године**

Уредништву листа „Православље“

Док многи архијерејски намесници шире „Православље“, дотле богатички намесник у Мачви, одбира лист за цело намесништво са: „Не примам?! – Доња писма доносимо као пример.

Добио сам лист „Православље“. Одавно сам прижељавао нешто слично – верске новине, и стога поздрављам, најрадосније, излажење истог, јер сматрам да ће корисно послужити Цркви. Чудно ми је само једно! Зашто није о томе упознато све свештенство и све црквене општине? Шта ће тај лист постићи ако се он продаје само у београдским црквама? Моје је мишљење да тај лист треба да се раства пре-ко свештенства и црквених општина. Свештеници нека изналазе сталне претплатнике а црквене општине нека га раствурају појединачно. Ово треба не само препоручити истима него им то ставити у задатак и свetu обавезу.

Живим и присуствујем у близини римокатолика, те сам од њих видео како се шири верска штампа, где је, безмало, свака кућа обавезан претплатник „Концила“, „Благовести“ и др. па где иде теке ту се употребљавају и разне духовне санкције. А ми? Шта ми радимо? Ми „Мисионар“ још нисмо успели унети у народ а већ толико година излази и где год је дошао примљен је оберучке. „Православље“ би такође ишло јако добро, но треба га неко директно у народ унети, а то смо ми парохијски свештеници и црквене општине.

„Православље“ би требало и у цркви да се раства као верске новине појединачно, а тамо некако уредити да се шаље свакој црквеној општини...

• Православље бр. 5, срп. 5.

**ПИСМО
једном ученом
православцу који пита:
Зашто православље нема
свога папу?**

И да, има. Православље има своја йаја, стварије ог свих йаја и йајаријара у свetu. Имало јаје ог йочешка, и имаће јаја

го краја времена. То је онај исхи љаја која су признавали и сви ајосијоли Христови. Дух Свети, Дух мудроши и разума, Дух ушехе и сите Божије – Он је јрави љаја цркве Христове од увек и за увек, без смене и промене, без сјора и избора, без трешодника и наследника. А да су ајосијоли признавали Духа Светога као свој врховног начелника и љају, о љоме срећом љосијој љисани љокумену, љисан љиховом руком. На љвом свом сабору у Јерусалиму ајосијоли су зайисали ове знамените речи: ИЗВОЛИ СЕ ДУХУ СВЕТОМЕ И НАМА, да щако и щако буде (дела Ајосија 15.28). Очиледно, ајосијоли су стављали Духа Светога исјерег и изнаг себе. Пред љај и љред сваки саштанац, они су се љему молили, љеја признавали, љему безусловно љокоравали. Не чине ли щако до данашње дана саштаришне цркве јравославне? Кадој се сасајају у саборе они се љво сећају своја нейојрешноја љаје, Духа Светога, љеја призывају СА СТРАХИОМ И ТРЕПЕТОМ ѡре љочешка свакоја рада, и љему се безусловно љокоравају. Но не само црквене саштаришн: и саштаришне државе у јравославни земљама, министри и народни љосланици, ог увек су

ишли љво на признавање Светога Духа ља онда ошточнијали свој саборски или скучишиински рад. То исхи чиниле су или чине и саштаришне школске. Знаје, да на љочешку школској рада они иду са својим ученицима на призывање Светога Духа. И Свебаји, Свемоћни Дух Свети све руковоши, све креји, све надахњава: и цркву и државу и љросветшту. И влади свим у свetu, не силом, као земаљски диктатори, нећо као љајац, мудрошију и љубављу. Он и јесме наш љајац кроз кришење којим смо кришени. А Ви знаје, да љрчка реч љаја и значи љајац. Дакле, у јравом исћоријском и моралном смислу Дух Свети је наш љајац, наш – љаја. И на што би онда ћребало јравославној цркви још један љајац, или љаја? Није ли нас и сам Госијог Христос уззорио, да се чувам земаљских љаја, очева? Он је ѡре 19 векова заповедио: И ОЦЕМ (чија љаја) НЕ ЗОВИТЕ НИКОГА НА ЗЕМЉИ; ЈЕР ЈЕ У ВАС ЛЕДАН ОТАЦ КОЈИ ЈЕ НА НЕБЕСИМА (Мат. 23,9).

Мир Вам и здравље ог Божија.
(„Мисионарска љисма“ 1932)

• Православље бр. 5, срп. 6.

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Широм света прослављен Васкрс Милијарде хришћана славе Васкрсење

Више од две милијарде хришћана прославило је Васкрс, најрадоснији хришћански празник. Васкршње службе су држане у свим хришћанским храмовима широм света.

Хиљаде православних хришћана окупило се у поноћ у Јерусалиму. Православни, заједно са римокатоличким, јерменским, коптским, етиопским и сиријским хришћанима преплавили су улице старог дела града Јерусалима, праћени јаким обезбеђењем, прослављајући на особен начин Празник над празницима. Као и сваке године, васкршњом Службом у Цркви Гроба Христовог началствовао је грчки православни Патријарх јерусалимски Теофил III.

Његова Светост Патријарх московски и целе Русије Кирил служио је у поноћ васкршњу Литургију у Храму Христа Спаса у Москви. Поред великог броја верника, Литургији су присуствовали руски председник Дмитриј Медведев и премијер Владимир Путин.

Патријарх се у својој посланици вернима обратио следећим речима: „Васкрсење Христово је најважнији догађај и у историји човечанства и у животу сваког појединца. Стога ми такође сведочимо да се данас у нашем животу дешава стварна промена силом васкрслог Христа – промена која упућује људе из мрака у светлост, из смрти у живот, из очајања ка нади; преображење које се дешава у животу сваке особе која се искреном вером обрати Господу.”

Он је позвао све људе да покажу оптимизам, јер Васкрс символизује

победу живота над смрћу и додао је да без обзира на проблеме са којима се суочавамо, наше поимање света треба да буде смилено и радосно – јер Христос је васкрсао.

Његова Светост Васељенски патријарх Вартоломеј је у својој васкршњој посланици истакао да је Христос васкрсао дајући нови живот људском роду, додајући да особа рођена у Христу обнавља склад света који је нарушен грехом.

Са балкона Базилике Св. Петра, папа римски Бенедикт XVI се обратио окупљеним верницима, којих је било око 100.000, својом васкршњом поруком *Urbi et orbi*, граду и свету: „Баш као што сунчеви зраци у пролеће чине да пупольци и гране процветају и пролистају, тако и сјај који потиче од Христовог Васкрсења даје снагу и смишај свакој људској нади, сваком очекивању, свакој жељи и плану.”

Папа је позвао на солидарност са избеглицама које стижу из Африке, бежећи од сукоба, поменује Јапан чији су становници половином прошлог месеца страдали од разорног земљотреса и цунамија као и друге земље погођене природним катастрофама и немирима. Такође је рекао да у Либији дипломатија и дијалог треба да замене оружје и помоље се за превазилажење подела на Близак Истоку.

Архиепископ кантеберијски Рован Вилијамс је у својој васкршњој беседи говорио о јединственој радости коју вера у Васкрсење даје хришћанском свету. Она је укорењена у хришћанским срцима и отвара прозор у свет управљајући нас ка тајанственом подручју благодати и мира Господњег. „Хришћани стога нису људи који прихватају одређени скуп идеја о свету, већ личности које живе снагом вере која их води стазом Васкрсења Христовог” – рекао је он.

У Сирији је због немира мањинска хришћанска заједница морала одустати од своје традиционалне прославе Васкрса. „Донели смо овакву одлуку”, кажу сиријски црквени званичници, „као знак поштовања према онима који су недавно страдали”. Али су с обзиром на околности васкршње службе ипак протекле у миру, захваљујући контролним пунктима које су поставиле власти у Дамаску.

Након службе која је на Васкрс одржана у римокатоличкој цркви у центру Багдада, на улазу у цркву је експлодирала бомба и ранила четворо људи. Ирачки хришћани су жртве жестоких напада. Прошле године је у једном нападу на

сиријску катедралу у Багдаду страдало 53 људи.

Коптски Патријарх Шенуда III служио је васкршњу Литургију у каирској Цркви Светог Марка 24. априла у раним јутарњим часовима. У Александрији је у ноћи између Велике суботе и Васкрса служена поноћна Литургија на којој су се окупили коптски хришћани, окружени обезбеђењем и људским штитовима које су углавном чинили муслимани, као што је то био случај и са Божићем. Међутим, у Ел Минији, у горњем Египту, хиљаде наоружаних муслимана је извршило бројне нападе на коптску заједницу за време празника.

У Керали у Индији је одржана васкршња служба којој су присуствовали бројни верници. Бискупи су се вернима обратили речима обећања и наде у свим већим црквама широм Индије.

Италија

Пронађене земни остати Св. Хрисанта и Св. Дарије

У крипти катедrale у Ређо Емилији, на северу Италије, од десетог века се чувају кости за које данас, према речима стручњака, постоје докази да су то мошти Светих Хрисанта и Дарије.

Олтар у овој цркви био је нетакнут до 2008. када је катедрала била обнављана. Том приликом су радници у једној од запечаћених крипти нашли више од 300 костију. Кости су се налазиле у двема сребрно-златним бистама у подруму катедрале. Убрзо су стручњаци сишли у крипту како би проучили и датирали ове кости. Езио Фулћери, са универзитета у Ђенови, који је руководио овим истраживањима, каже да не постоји начин да се са сигурношћу утврди идентитет ових скелета али да сви до сада прикупљени докази упућују на то да ове мошти припадају Св. Хрисанту и Св. Дарији.

Тим стручњака је на основу ДНК тестова закључио да кости припадају жени у двадесетим годинама и младићу који је имао нешто мало мање од двадесет година.

Коришћењем радиокарбонске методе, кости су датиране на период између 80. и 340. године после Христа. На костима нема оштећења, што упућује на то да ове две особе нису биле изложене физичком напору, али има знакова тро-

Васкршња
Литургија у Каиру

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

вања живом што је за аристократију древних времена било уобичајено. Многе карактеристике ових земних остатака наводе на то да се ради о хришћанском мученицима.

Хрисант је био син римског сенатора који се из Александрије преселио у Рим. Он је, као син богатих родитеља изучио многе светске школе, али га је светска мудрост збунила. До руку његових стижу Јеванђеље и Дела Апостолска, и он прихватио хришћанску веру. Његов отац, незадовољан, оженио га је незнабожачком девојком Даријом, али Хрисант је саветовао Дарију да и она прими веру хришћанску и да живе као брат и сестра. Међутим, када је после смрти оца Хрисант почeo слободно исповедати веру, у време цара Нумеријана и он и Дарија пострадаше за веру. Били су затрпани камењем у дубоком рову, 283. или 284. године.

Велика Британија

Обележен светски дан борбе против маларије

Поглавар Англиканске Цркве, Архиепископ кантерберијски др Рован Вилијамс, и англикански Архиепископ Демократске Републике Конго, Хенри Исингома, обратили су се јавности поводом светског дана борбе против маларије, који се обележава 25. априла. На Би-Би-Сијевој мрежи за Африку, Архел. Рован је изнео нову поруку наде и молбе да се очува енергија како би се спасли животи од ове опаке болести која на сваких 45 секунди однесе живот једног детета.

„Борба против маларије је данас постала приоритет за Цркву широм света, а посебно за Цркве у Африци. Видимо да је могуће спречити умирање од маларије и то је циљ који желимо да достигнемо. У Намибији је, на пример, број умрлих од маларије у последњој деценији смањен за 95%“, рекао је он у разговору за радио. Архиепископ Вилијамс планира да у текућој години посети низ афричких земаља у којима постоји велика стопа смртности од маларије.

Архиепископ Конга, Хенри Исингома, који је и сам неколико пута био заражен маларијом, говорећи у име своје земље, једне од највећих и најнасељенијих земаља у подсахарској Африци, изјавио је да се у Конгу годишње забележи преко шест милиона оболелих. Маларија је, додаје он, један од највећих узрочника смрти деце, чак 40% деце умре од маларије.

Архиепископ кантерберијски је свој интервју завршио указујући на мере које су доступне како би се смањила смртност од маларије: „Бог нам је даровао средства, као што су лекови, да се боримо против маларије. Сада само треба да се молимо да нам изоштри ум како бисмо одговорили на ову могућност да искоренимо маларију.“

Изложба Светог Писма у Винчестерској катедрали

Библију краља Џејмса опишују као „књигу над књигама“ и 400. годишњица њеног постојања ће бити обележена у Винчестерској катедрали. У катедрали ће до 3. октобра бити отворена изложба која ће пропратити како се Свето Писмо током векова читало и тумачило. Такође ће бити изложене историјска Винчестерска Библија, као и копије првог и другог издања Библије краља Џејмса. Постојаће могућност да се упореде различите верзије текста а у оквиру дигиталних радионица биће могуће истраживати Библију краља Џејмса и чути неколико верзија стихова из истог одељка Светог Писма.

Ова верзија Светог Писма је први пут објављена 1611. године и од тада се сматра најпревладанијом књигом. Она је дело педесет четворице научника и клирика који су се саставили седам година у б одбора од по девет људи. Имала је велики утицај на светску културу и према речима старешине Винчестерске катедрале никада није била само црквена књига. Кустос изложбе, професор Мајкл Вилер рекао је да ова изложба представља путовање од средњовековног хришћанства и рукописа винчестерске Библије из XII века до савременог дигиталног доба.

Москва

Патријарх Кирил планира посету Јапану

Патријарх московски и целе Русије Г. Кирил планира да 2012. године посети Јапан и да том приликом провери како напредује обнављање православних цркава које су биле оштећене или разорене земљотресом и цунамијем.

Те године се и обележава стогодишњица од упокојења Св. Николаја Јапанског (Касаткина), руског јеромонаха који је донео православље у Јапан и који је касније управљао Јапанском Црквом.

„Планирам да посетим Јапан следеће године, посебно Сендаи који је уништен у земљотресу, и да изразим солидарност са јапанском браћом и сестрама, да се молим са њима и да видимо шта може да се учини да би се они брзо опоравили од ове несреће... јапански народ је успео храбро да преживи катастрофу

у Фукусими и то је учинио на врло добро организован начин“, рекао је Патријарх Кирил.

Руска Православна Црква је сакупила значајну суму новца да се поново изграде православне цркве у Јапану, а Патријарх је изразио наду да ће радови на обнови цркава почети у блиској будућности.

Вашингтон

Хришћанске вође уједињене у заштити сиромашних

Представници евангелистичких, римокатоличких, протестантских, православних, афроамеричких и латиноамеричких хришћана окупили су се у Вашингтону 27. априла, како би одбрали животе и достојанство сиромашних и потребитих у справи о буџету која је тренутно у току. Објављивање заједничке изјаве обележава најјачи и најуједињенији хришћански глас у расправи о буџету САД. Потписало ју је више од педесет хришћанских вођа и у њој се каже:

„Као хришћанске вође, ми смо се обавезали на буџетску одговорност и на заједничку жртву. Такође смо се обавезали да пружимо отпор смањењима буџета која нарушавају животе, достојанство и права сиромашних и потребитих. Стога смо се удружили са другима како бисмо образовали Круг заштите око програма који излази у сусрет суштинским потребама гладних и сиромашних у земљи и иностранству“.

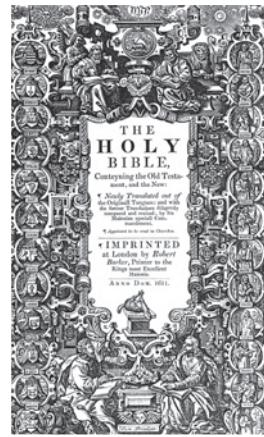
Представници хришћанских вероисповести су такође истакли да је Црква у обавези да говори и дела у име потребитих.

Нигерија

Прогони након избора

Више од 60 цркава је спаљено, а уништение су куће на хиљаде хришћана на северу Нигерије који је насељен претежно муслиманским становништвом након поновног избора за председника хришћанина Гудлака Џонатана. По објављивању прелиминарних резултата, 16. априла избили су нереди. Џонатан, који је председник Нигерије од 2010. године, победио је на овогодишњим изборима свог противника, муслимана Мухамаду Бухарија. Прошле године је на северу Нигерије страдало више од 2000 хришћана – што је много више него у било којој другој земљи на свету. Мусимани су се жалили да су избори били лажирали, али су независни посматрачи ове изборе описали као најрегуларније у последњих неколико деценија.

• Маријана Пејшровић

Слева на десно: Преосвештеник Јоаким, брејанчики Марко и стобијски Давид служе Вакршњу Литургију

Васкрсење Христово прослављено у Православној Охридској Архиепископији

Ове године верни народ Православне Охридске Архиепископије дочекао је Васкрсење Христово у специфичним околностима државног прогона, зарад изражавање верске припадности Саборној Цркви. Због наставка политички мотивисаних гоњења, Његово Блаженство Архиепископ охридски и Митрополит скопски Г. Јован прославио је Пасху одвојен од свога стада. Верници су утешени благодарним речима пасхалне поруке Архиепископа Јована, који је прочитана на вакршњим богослужењима.

Божанке Литургије су служене на свим богослужбеним местима Православне Охридске Архиепископије у Р. Македонији.

Његово Преосвештенство Епископ полошко-кумановски и Мјестобљуститељ дебарско-кичевски Г. Јоаким служио је Вакршњу Литургију у Куманову.

Његово Преосвештенство Епископ брегалнички и Мјестобљуститељ битољски г. Марко богослужио је у Штипу.

Његово Преосвештенство Епископ стобијски и Мјестобљуститељ струмички Г. Давид служио је у Скопљу.

Велики празник Васкрсења Христовог верницима Православне Охридске Архиепископије улио је наду да ће ускоро бити прекинути судски прогони усмерени против Његовог Блаженства Архиепископа охридског Г. Јована, и да ће се Православној Охридској Архиепископији напокон омогућити регистрација пред државно-судским органима.

Ову наду је изразио Архиепископ Јован у својој пасхалној поруци, подсећајући да злоба нема толико средстава прогона колико доброта, правда и истина могу да јој се супротставе сведочењем.

Извор: <http://www.poa-info.org/>

У Архиепископији
богородско-карловачкој

Саборно крштење у Цркви Светог Марка

На платоу испред београдског Храма Светог Марка на Цвети, 17. априла, обављено је саборно крштење око 550 ученика београдских основних и средњих школа.

Ово је најмасовније крштење које је обављено у Београду. Заједно са ђацима крштено је и понеко предшколско дете, али и одрасла особа. Махом су то блиски сродници новоокрштених ученика. Крштење је организовао Одбор за верску

наставу Архиепископије београдско - карловачке, а обавило га је више београдских свештеника на челу са Његовим Преосвештенством викарним Епископом хвостанским Г. Атанасијем, који је и председник Одбора за верску наставу.

Новоокрштени ученици успињали су се уз степенице и улазили у Храм Светог Марка у коме је Његово Преосвештенство Епископ хвостански Г. Атанасије, по благослову Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, уз саслужење више свештеника и ђакона и појање Хора Храма Светога Марка, служио Свету Архијерејску Литургију.

Новоокрштени ученици су се причестили, а затим је њима, њиховим вероучитељима, кумовима, родитељима и свима онима који су били на литургији беседио Епископ Атанасије, и рекао: „Захваљујући овом великом склупу деце, Београд данас личи на Јерусалим у коме су на Лазареву суботу деца дочекала Христу.“

Пошто је тог дана на Цвети испред Храма Светога Марка стартовао овогодишњи Београдски маратон, Епископ Атанасије, обраћајући се тек крштеним ученицима, подсетио да и они, самим чином крштења почињу својеврstan духовни маратон – маратон живота у Христу.

• Јово Бајић

Вакршња Литургија у царском Призрену

Његово Преосвештенство Епископ прашко-призренски Г. Теодосије служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном Храму Светог Ђорђа у Призрену.

На богослужење се окупило око стотињак верника, већином преосталих Срба и Призрења и оних који су пореклом из овога града, како би заједно са својим Епископом литургијски обележили Васкрсење Христово први пут након рата 1999. године у обновљеном Храму Св. Ђорђа.

Након Св. Литургије и читања посланице Његове Светости Патријарха и отаџвених Архијереја, Владика Теодосије је поделио вакршња јаја присутним вер-

Признање ВМА

На Вакршњи понедељак, Његово Преосвештенство Епископ ваљевски Милутин уручио је орден Св. Владике Николаја, највише одликовање Епархије ваљевске, проф. др пуковнику Зорану Ковачевићу, начелнику Клинике за нефрологију и трансплатацију на ВМА. Пуковник Ковачевић добио је ово високо признање за несебичну помоћ у забрињавању и лечењу монаштва, свештенства, верника СПЦ и свих осталих којима је помоћ потребна без обзира на веру, националност и боју коже, а у духу Христовог учења. Зоран Ковачевић се захвалио на овом признању и скромно рекао: „Мислим да су неки људи пре заслужили ово признање него ја или захваљујући Божијој благодати оно ме обавезује да и даље радим на спашавању људских живота“. Пуковник Зоран Ковачевић предводио је Конзилијум који је дванаест година бринуо о здрављу блаженопочившег Патријарха Павла и унапредио сарадњу ВМА и СПЦ.

• Марина Марић

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

ницима међу којима је било много деце. Потом је у порти и Владичанском двору приређено послужење за све присутне. Св. Литургији у Призрену присуствовали су и међународни представници: командант КФОР-а генерал Ерхард Билер, заменик шефа ЕУЛЕКС-а Енди Спаркс, шефови руске и немачке канцеларије, као и представници немачког КФОР-а у Призрену. Владика Теодосије је међународним гостима честитао васкршње празнике који се ове године славе у исти дан у целом хришћанском свету.

У поподневним часовима Владика Теодосије је посетио четири српске старице у Ђаковици, затим Манастир Високи Дечани где је братству и гостима честитао празнике. Владика је потом посетио Манастир Пећку Патријаршију, док је у Манастиру Гориоч служио Вакршње вечеरње са читањем јеванђеља на разним језицима.

Свечане Вакршње Литургије служене су у храмовима широм Епархије рашко-призренске. На Литургијама је забележено присуство великог броја верника који су се највећим делом причестили Светим и Животворним Тајнама Христовим.

• Извор: Епархија рашко-призренска

У Сарајеву

Васкрс у Митрополији дабробосанској

У свим храмовима Митрополије дабробосанске служене су у недељу, 24. априла, Свете Литургије поводом највећег хришћанског празника – Вакрсења Христова.

Његово Високопреосвештенство Митрополит дабробосански господин Николај служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном Храму Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву.

Прочитана је Вакршња посланица Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја и свих архијереја Српске Православне Цркве. Митрополит Николај је у крајем обраћању вјерницима честитао овај велики хришћански празник. На Литургији је пјевало Српско пјевачко друштво „Слога“ из Сарајева под диригентским руковођењем ђакона Душка Сандића.

• Извор: Мишрополија дабробосанска

У Сомбору

Други „Васкршњи сабор“

У недељу, 24. априла, после Вакршње Литургије, у сарадњи Завичајног удружења Срба „Коријени“ и Српске православне црквене општине сомборске, одржан је други по реду црквено-народни „Васкршњи сабор“ у Сомбору. Уочи Вакрса, на црквени празник Цвети, одржана је и „Цветна радионица“, на којој је учествовало око стотину деце, младих и одраслих шарајући јаја традиционалним и креативним техникама.

Сабор је свечано отворио архијерејски

„Света Гора фрушкогорска“

У уторак, 19. априла, у Галерији Радио-телевизије Србије, отворена је изложба под називом „Света Гора фрушкогорска“ посвећена петовековном трајању Манастира Крушедол, Јазак, Старо и Ново Хопово. Изложбу су организовали РТС, Епархија сремска, Завод за заштиту споменика културе Војводине и Издавачка кућа „Прометеј“ из Новог Сада. Присуствовали су Његово Преосвештенство Епископ сремски Василије, књижевни и ликовни критичар Душко Рђеп, оснивач и уредник Издавачке куће „Прометеј“ из Новог Сада, Зоран Колунџија и директор Покрајинског завода за заштиту споменика културе, Зоран Вапа, који је изразио наду да ће се овај комплекс културних добара поново наћи у жижи интересовања.

Представљени су оригинални експонати, рукописне књиге, аутентични предмети, крстови, кадионице, разне рукотворине и копије фресака из Манастира Раковац. Посебно су драгоцене иконе барокних сликарa Теодора Крачуна и Јанка Холковића. Лепотом и снагом ликовног израза плени Крачунова икона „Христос као велики архијереј“, насликана у Манастиру Ново Хопово. Изложени су и оригинални портрети на којима су насликани Арсеније Јовановић, Павле Ненадовић, Стефан Стратимировић, Јосиф Рајачић, Герман Анђелић и Георгије Бранковић, личности које су биле окосница црквеног и културног живота Срба у осамнаестом веку. На изложби се могу видети још и књиге венчаних, крштених и умрлих са територије Епархије сремске.

Изложба „Света Гора фрушкогорска“ добила је назив по истоименој монографији почившег академика Дејана Медаковића. Документарни део изложбе у потпуности је ослоњен на дело поменутог аутора и верно осликава трајање манастира на Фрушкој Гори и даје емпиријски доказане и поуздане податке о значају светиња на српском Атосу.

Издавач „Прометеј“ из Новог Сада жељео је да се својим књигама пријудри обележавању пет века постојања манастира на Фрушкој Гори, и да се тиме, као и изложбом скрене пажња ради њиховог даљег обнављања. Запостављене после Другог Светског рата, од седамдесетих година прошлог века, фрушкогорске манастире почињу да обнављају Покрајински завод за заштиту споменика културе и држава. Највише се урадило на архитектури манастира. Треба рећи да Његово Преосвештенство Епископ сремски Василије заједно са свештенством и верним, несебично и пожртвовано ради на рестаурацији фрушкогорских манастира.

Марина Марић

намесник сомборски презвитер Саво Николић уз поздравни говор и радосну песму Црквене дечије певничке групе. На Вакршњем сабору одржане су изложбе шарених вакршњих јаја и дечијих ликовних радова. Паралелно са изложбом одржана је и друга по реду „Сомборска вакршња Туцијада“.

У хуманитарној акцији „Христос вакрсе, роде!“, Завичајно удружење Срба „Коријени“ обрадовало је младе маме које су се на Вакрсни Понедељак затекле у породилишту, поклонивши им цвеће и честитке, а њихове бебе даривали су беби-пакетима.

Сабор је званично завршен проглашењем победника са најтврђим јајетом на другој Сомборској вакршњој Туцијади.

Васкрс у Епархији ваљевској „Христос нам је обезбедио вечни живот“

Његово Преосвештенство Епископ ваљевски Милутин началствовао је Светом Архијерејском Литургијом на Вакршњи понедељак, 25. априла, у ваљевском Храму Христовог Вакрсења. Преосвешћеном је саслуживало више свештеника и ђакона Епархије ваљевске уз појање хора при овој цркви. Резањем славског колача обележена је Храмовна слава. Велики број верника испунио је простор овог велелепног Храма, највећег после Храма Светог Саве на Врачару.

Прво се пригодном беседом верницима обратио пензионисани протојереј-старофор Љубомир Ачић. Он је говорио како је Христос победио смрт и како ћемо и ми вакрснути.

„Увек ће бити оних који ће сумњати у то. Кроз веру примамо највећу победу коју је Христос однео, победу над смрћу. Смрт није тачка већ запета у нашем животу. Јака вера, воља и хтење су довољни да бисмо вакрсли. Зато треба сви да радимо на појачању и очувању вере у господа“, поручио је прота Љуба.

Након резања славског колача Преосвешћени Владика Милутин је беседио: „Пазимо, браћо и сестре, како живимо! Од тога зависи како ћемо предати тело

земљи. Човек није створен за смрт него за вечни живот”, рекао је Преосвећени. Том приликом Владика Милутин честитао је свештенству и верницима Храмовну славу и најавио да ће се држава побринути да спољашњост цркве до јесени буде улепшана и завршена јер је овај Храм од националне важности. Дан раније, Преосвећени Владика Милутин служио је поноћну Вакршњу литургију у Храму Покрова Пресвете Богородице у Ваљеву. Преосвећеном је саслуживало више свештеника и ђакона поменуте Цркве уз појање хора „Хаџи Рувим“. Присуствовао је велики број верника.

При крају Литургије прочитана је Вакршња посланица Његове Светости Патријарха српског Иринеја а Владика Милутин је пожелео свим верницима срећан најрадоснији хришћански празник: „Нека вас благодет Христовог Вакрсења све обаса и да вам снаге да прећете бројна искушења пред којима се налазите!“ – поручио је, између осталог, Владика Милутин. Након Божанствене Литургије верници су у порти честитали једни другима Вакрс, куцали се јајима и уживали у празничном расположењу.

Поред богослужења у Епархији ваљевској Вакрс се славио низом активности. Чланови Светосавске омладинске заједнице посетили су Онколошко одељење, Одељење дечје хирургије и Педијатријско одељење Ваљевске болнице и уручили болесницима пригодне поклоне. Малишани су им се посебно обрадовали. На њиховим лицима сијао је осмех и раздраганост. У ваљевским селима Оглађеновац и Ваљевска Каменица организоване су традиционалне „туцијаде“, такмичења у куцању јајима.

Марина Марић

Вакрс у Аустралији

Од Велике Среде па до Вакршњег Понедељка Његово Преосвештентство Владика Иринеј служио је у нашим храмовима у Мелбурну и околини.

На Велику среду чин јелеосвећења обављен је у Храму Светог Великомученика Георгија у Сент Албансу, а на Велики Четвртак Света Архијерејска Литургија служена је у Брансвику. Бденије је служено у Цркви Свете Петке у Рокбенку. На Велики Петак вечерње са изношењем плаштанице у храму Светог Архијакона Стефана у Кизбору, а сутрадан Света Архијерејска Литургија са вечерњем у Храму Свете Тројице у Јалорну. На дан Вакрса, у поноћ јутрење са опходом у Цркви Светог Саве у Гринсбороу а Света Архијерејска Литургија ујутру у Храму Свете Тројице у Брансвику. На Вакршњи Понедељак служена је саборна Литургија у Манастиру Светог Саве у Илајну а на Вакршњи Уторак Света Архијерејска Литургија у сиднејској Лазарици.

Ректор Богословије постао академик

Ректор Богословије Светога Саве у Београду и професор Богословског факултетаprotoјереј-стравофор др Драган Протић постао је на трећи дан Вакрса, у уторак 26. априла члан Академије иноватора и научника и њеног новооснованог Одељења за духовност и Богословље.

Академија иноватора и научника чланица је шире организације „Јединственог удружења проналазача и научника“ која окупља српске ствараоце по целом свету. Оглашава се преко оживљене трибине „Теслинам“. Свој рад и нови стваралачки ентузијазам српски научници и проналазачи заснивају на подршци коју им пружа Градска влада Београда, Министарство вера и дијаспоре, Министарство науке, и Завода за интелектуалну својину иза којих стоји

Влада Србије. Ту је и „Теслино меморијално друштво“ из Њујорка и „Конгрес српског уједињења“. У друштву научника и проналазача из различитих области нашли су се дакле и они који се баве богословском науком.

За чланство у Академији оца Драгана Протића предложио је Његово Преосвештентство Владика шабачки Лаврентије, који је на Благовести, због свог свеукупног стваралачког рада постао академик.

За ову прилику, 26. априла је у свечаној сали Министарства за дијаспору и верска питања организована свечана трибина „Теслинам“, 91. по реду. На свечаности је наступио и хор Певнице Храма Светога Саве, чијим је појањем почела трибина, на којој је међу званицима било и неколико свештеника, пријатеља, академика оца Драгана Протића.

Уводним излагањем присутнима се први обратио проф. др Љубинко Илић, председник Академије. Поздравио их је, као домаћин, др Предраг Тојић, државни секретар у Министарству вера и дијаспоре. Затим је ментор, академик Драган Дамјановић, поднео образложение због чега је ректор Београдске богословије заслужио звање академика. Потом је говорио и предлагач академик, Епископ Лаврентије. Присутним се обратио и академик protoјереј-стравофор Драган Протић, беседом: „Торинска плаштаница – доказ или проблем?“ коме је после тога уручен „Инвент диплома.“ Беседом упућеном новом академику оцу Драгану Протићу обратио се и његов школски друг и пријатељ protoјакон Стеван Рапајић.

• J. Bajic

На Косову и Метохију

Подела рачунара првацима у Угљару

На иницијативу директора спортског центра Раковица г. Драгана Оташевића, у сарадњи са Светосавским звонцем из

Уставни суд Србије одобрио Закон о реституцији

Уставни суд Србије одбацио је иницијативе за утврђивање неуставности Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама.

Уставни суд је оценио да овај закон не садржи ни повреду начела правне једнакости, ни забране дискриминације предвиђених Уставом и Европском конвенцијом за заштиту људских права и слобода. Ова одлука Уставног суда истовремено значи да је пред актуелном Владом обавеза да у што краћем року донесе општи Закон о реституцији, који ће на истим принципима решити питање враћања одузете имовине по свим основама. Што значи да поступак враћања мора поштовати редослед утврђен законом, то јест да се одузета имовина враћа у натуралном облику, а уколико то није могуће, да се надокнађује другом одговарајућом имовином исте тржишне вредности и најзад, а тек када ни то није могуће, да се исплаћају одговарајућа новчана надокнада.

Подсетимо се, фебруара ове године, Српска Православна Црква, Римокатоличка Црква, Исламска заједница Србије,

Јеврејска заједница Србије, Реформаторска хришћанска црква, Словачка евангелистичка црква и Евангелистичка хришћанска црква издале су заједничко саопштење у којем су изнеле мишљење да „поједини високи државни функционери врше, путем средстава јавног информисања, притисак на Уставни суд!“. У том Саопштењу је између осталог речено и да Влада Србије, избегавањем да именује новог директора Дирекције за реституцију, блокира спровођење важећег Закона о враћању имовине црквама и верским заједницама и упућује „јасну поруку Уставном суду какву одлуку судије требададонесу“. Реаговао је тада и Координатор Мреже за реституцију, Миле Антић, следећом изјавом: „Цркве и верске заједнице требају да поднесу кривичну пријаву против Дијане Драгутиновић и Слободана Илића, бившег државног секретара, чији се потписи налазе у писму из августа 2008. којим је наложене да Дирекција за реституцију више не доноси решења о новчаном обештећењу цркава и верских заједница, односно да не примењује важећи закон.“

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Васкршња посета јужноафричком сиротишту Светог Саве Српског

Делегација Српске Православне Црквено-школске општине Свети Сава из Јоханесбурга, предвођена архимандритом Пантелејмоном (старешином храма св. апостола Томе) и јеромонахом Серафимом (настојатељем манастира Свете Тројице), посетила је сиротиште Светог Саве Српског које се налази у Атритвилу (Преторија).

Посета је традиционално организована у склопу великих хришћанских празника, а учињена је после завршетка поста. Духовна веза између Српске Црквено-школске општине и сиротишта Светог Саве је све чвршћа и јача. Свештеник који управља сиротиштем, отац Фрументије, служио је, заједно са архимандритом Пантелејмоном и свештеником Бугарске Патријаршије оцем Јонком, Свету Литургију у нашем Храму Св. апостола Томе на празник Васкрсења Христовог.

Чланови наше делегације су овом приликом разговарали са попадијом Евгенијом о условима и начину живота у сиротишту. Матушка Евгенија (Таубата) је оснивач сиротишта и најзаслужнија за постојање и одржавање овог благословеног места. Одслужена је кратка молитва за све оне који помажу, труде се око сиротишта и живе у њему, а затим отпеван васкршњи тропар „Христос Воскресе“ на српском, енглеском и сесуту језицима. Свима су подељена васкршња јаја и честитан празник светог и светлог Васкрсења Христовог.

Хуманитарна помоћ за сиротиште је садржала храну, средства за хигијену, слаткише и играчке за децу, гардеробу

и обућу. Донатори су били многобројни парохијани. Надамо се да ће се акција прикупљања помоћи за сиротиште наставити континуирано међу нашим парохијанима у Јужној Африци. Родитељи из српске школе, верници и сви који посећују наш свети храм у Јоханесбургу, могу доносити хуманитарну помоћ у црквену салу и обратити се у вези тога оцу Пантелејмону или наставници Виолети.

Нека Господ Бог узврати стоструко свима који помажу наше сиротиште и тиме значајно олакшавају живот свима који се жртвују, труде и живе на том благословеном месту. Нека Бог да снаге радницима и трудбеницима који се брину о сиротој деци свакодневно. „Кад учинисте једном од моје најмање браће, мени учинисте“ (Јеванђеље по Матеју 15,40).

Христос Васкрсе – Ваистину Васкрсе!

• Чланови Црквене Одбора из Јоханесбурга

Београда, општина Раковица са г. Бојаном Милићем (председником општине) обезбедила је 30 notebook компјутера који су подељени ђацима првог разреда основне школе у косовском селу Угљаре, надомак Косова Поља.

Поводом поделе компјутера ђацима у овој школи која броји укупно 210 ученика од првог до осмог разреда, уприличена свечаност којој су присуствовали Владика Теодосије и донатори.

• Извор: Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска

Цетиње

Васкрс у Митрополији црногорско-приморској

У свим храмовима Митрополије црногорско-приморске прослављен је најрадоснији и највећи хришћански празник – Васкрсење Господа Исуса Христа.

Његово Високопреосвештенство Архиепископ цетињски Митрополит црногорско-приморски Господин Амфилохије је у Цетињском манастиру служио свечано васкршње јутрење и предводио свечану литију, која је прошла до цркве на Ђипуру и Влашке цркве назад до манастира.

Потом је у саборном храму Васкрсења Христовог у Подгорици, уз саслужење свештенства и бројног вјерног народа, служио Свету архијерејску Литургију.

Одговарали су чланови подгоричког Црквеног хора „Свети апостол и еванђелист Марко“.

Посланицу Његове Светости Патриј-

арха српског Господина Иринеја и архијереја СПЦ прочитао је парох подгорички отац Велибор Џомић. Светој тајни причешћа приступили су многобројни вјерници, међу којима је било много дјеце.

На крају литургије Митрополит Амфилохије се обрати вјерницима кратком беседом:

„Дивно је то у очима нашим. Христа Господа одбацили, презрели, пљували, шибали, на крст разапели, власт га продала, првовештеници заслијепљени мржњом и самолуђњем такође учествовали у Његовом распећу и убиству... Међутим, догодило се на њему оно што је записано – Он је тај крајеугаони камен кога су зидари земље, зидари људске историје одбацили... И данас га многи одбацију, или и поред тога Он је био и остао крајеугаони камен неба и земље, људске историје, људског живота, живота земаљских народа. Да је то тако, сведочи и овај празник посвећен Његовом Светом Васкрсењу, јер је данас милиони људи, на разним земаљским језицима, на свих пет континената, Њега прослављају, Њему пјесме пјевају, Његовом Васкрсењу се поклањају“, рекао је Митрополит Амфилохије.

• Извор: Мишрополија црногорско-приморска,

У Новом Саду

Васкрс у Епархији бачкој

Најсвечанијом прославом Пасхе Господње у Епархији бачкој началствовао је Његово Преосвештенство Епископ бачки Господин др Иринеј у Саборној

цркви у Новом Саду. Истога дана у поподневним часовима, 24. априла 2011. године, у Саборној цркви у Новом Саду служено је свечано Пасхално вечерње. Свештено сабрање, на којем је према древном поретку наше Цркве читан одељак из Еванђеља по Јовану, предводио је предстојатељ Цркве Божје у Новом Саду и Бачкој, Епископ Иринеј. Установљена је пракса да Епископ бачки другога дана највећих Господњих празника служи у Светоуспенској цркви у Новом Саду. У Васкршњи Понедељац, 25. априла 2011. године, у цркви Успења Пресвете Богородице у Новом Саду је било посебно свечано и празнично. Епископ Иринеј је началствовао евхаристијским сабрањем, а саслуживали су му архимандрит Андреј Чилерчић, свештенство Успенске цркве, новосадски ђакони, верни народ и хор Антифон. На крају свете Литургије, Владика Иринеј је упутио васкршњи поздрав присутном сабрању.

Извор: Епархија бачка

ОГЛАСИ

Апел за помоћ манастиру Ваведењу

Управа манастира Ваведење у Београду, са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, обраћа се свим благочестивим душама рода нашег да материјално помогну ову свету обитель ради фрескописања унутрашњости храма.

Имена приложника биће уписане у Диптих манастира, и за њих ћемо се редовно молити на светим богослужењима, а за упољене приложнике одржавати редовне годишње парастосе о задушницама и на појутарје храмовне славе.

Прилог можете уплатити на жиро рачун манастира Ваведење 205-67413-94.

Контакт телефон 011-3693-264

Са захвалношћу,
Игуманија Анастасија са сестрама

Позив дипломцима ПБФ

Православни богословски факултет Универзитета у Београду жели да успостави везу и што чвршћу сарадњу са својим дипломираним студентима. Деканат, стога, позива дипломиране студенте овог Факултета да електронском или обичном поштом доставе своје податке и то: своје име и презиме, адресу становаша и/или адресу електронске поште и/или број телефона. Било би пожељно да се достави и број индекса са годином дипломирања.

Своје податке слати на адресе: alumni@pbf.rs
или

Универзитет у Београду, Православни богословски факултет (канцеларија бр. 115) Мије Ковачевића 11Б, 11060 Београд, Србија

Молба за помоћ

Поштована господар, браћо и сестре

Један од најстаријих и најлепших Манастира средњовековне Србије, који је у последња два века запостављен, је Манастир Св. Николаја, познат као Манастирак. Манастир се налази на пет километара од Рековца, у клисуре покрај Мочилског потока ван главних комуникација. Припада области Левач, Епархији шумадијској. Постојећа манастирска Црква, посвећена Св. Николају потиче из 1804. године. Након вишегодишњег егзистирања као парохијске Цркве, Манастирак је септембра 2005. г. Његово Преосвештенство Г. Јован, Епископ шумадијски, вратио је статус Манастира, што подразумева даљу бригу на уређењу манастирског комплекса.

Будући да је Манастир у оснивању, да у Манастиру није било монаштва, и да нема услова за боравак сестринства, молимо људе добре воле да помогну ову светињу новчано и материјално, колико до њих стоји, да ставимо објекат под кров.

Нека би Свети Николај био увек Ваш заштитник на свим животним путевима.

С благодарношћу и љубављу у Христу
Намесница Манастира
Теодора (Милојевић) монахиња

Новчану помоћ можете уплатити на ж. рачун Комерцијалне банке у Рековцу, број:

205-102372-74

Контакт телефон: 065/803-58-36

Проф. др Руихиро Тани гост ПБФ

Проф. др Руихиро Тани, православни патролог из Јапана, одржаће 9. маја 2011. године у великом амфитеатру Православног богословског факултета у Београду предавање на тему: Динамика између човека и природе у делу Светог Максима Исповедника.

1. НАЈНОВИЈЕ! ЕЛ. ЗВОЊЕЊЕ – ИСТОЧНИ начин
(као у Руса, Грка и Светогорца, а код Срба до пада Деспотовине) -
са програмирањем и откуцањем часова, а по избору, и са
могућношћу даљинског управљања.
ПРЕДНОСТИ у односу на ЗАПАДНИ начин звоњења: 1.1.) Звоњење
не потреса звоник; 1.2.) Знатно више звона може да стане у исти простор
1.3.) Укључењем, односно искључењем, звоњење истог трена почне,
односно престане. 1.4.) Качење звона је простије, и због тога је знатно
јефтиније; 1.5.) Потрошња ел. енергије је низка, а ако престане ел.
напајање, и дете може са лакоћом ручно звонити. 1.6.) Погодно је за
сваковрсно програмирање, а са више звона, могу се ручно, али и
програмирано изводити мелодије - без додатних чекића и ел. магнета.
Ел. звоњење радимо и на ЗАПАДНИ начин.
2. ЧАСОВНИЦИ- тачни у секунд и још сами прелазе на "зима-лето" време.
ЈЕМСТВО: 3 ГОДИНЕ E-mail: szeljko7@verat.net "ЖЕЛ-МИР"
026/312 752; 064/920 5 851; 064/20 80 145 zelmir.atspace.com

ДОБРОЧИНСТВО

Београд, Добрачињска 2

тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
dobrocinstvo@gmail.com
www.dobrocinstvo.spc.rs

ХОДОЧАШЋЕ У ХИЛАНДАР

15 - 20. мај

СВЕТИЊЕ МОСКВЕ

19 - 28. мај

МАНАСТИРИ РУМУНИЈЕ

24. мај - 01. јун

КРСТОВДАН У СВ. ЗЕМЉИ

25. септембар - 06. октобар

ОСТРОГ сваког викенда

АГЕНЦИЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ

www.atvbi.com

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА ЗВОНА

електромоторни и

електромагнетни погон

програмирано и

даљинско укључивање

ЦРКВЕНИ САТОВИ

"GPS" - сателитска синхронизација

063/ 315 841

MJ 011/ 30 76 245; 30 76 246
Инжењеринг

Земун, И. Цанкара 9/29 www.mj.rs

КОСОВСКЕ СЛЕДИЊЕ

Косово није само једна битка, један историјски догађај, ни само једна територија. Косово је испит из скетосакла и националне и керске скести Срба. Манастири српске православне цркве скедају једне историје и постојања једне нације. ТК логос имала је прилуку да синим серијал посветен најзначајнијим српским скетињама Косова и Метохије.

www.logostv.org.rs

ТЕЛЕВИЗИЈА ЛОГОС
ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ ЖИЧКЕ

Тел/факс: (037) 717 370
моб: (062) 80 55 636

МАНТИЈЕ ПОНОВО У ПОНУДИ

Одличан квалитет, изузетна понуда!
Позовите об4/800-1322, информишите се одмах.

Још нових модела црквених одејди на нашем сајту!
Посетите www.amfia.rs

ЦРКВЕНА УМЕТНИЧКА КРОЈАЧКА РАДИОНИЦА АМФИА

Ибарска 40, 37000 Крушевач
Лела Белушић, власник
037/491-138, 064/167-9082
Бранислав Јоцић, ПР
064/800-1322
е-маил: informacije@amfia.rs
вебсајт: www.amfia.rs

ЈАДОВНО
'Јадовно'
JADOVNO 1941.

Удружење потомака и
поштовалаца жртава
комплекса усташких
логора Госпић 1941.

На подручју комплекса хрватских усташких логора Госпић - Јадовно, претече Јасеновца, у току само 132 дана, на најсвиредије начине побијено је 40.123 Срба, Јевреја, и осталих "неподнудних елемената" са подручја целе тадашње НДХ. Побијене жртве бачене су у велебитске јаме, у море велебитског канала или су затрпане камењем на острву Пагу. Места њиховог убиства су и данас необележена и неприступачна.

На седамдесету годишњицу, 24.-25. јуна 2011. одржаће се у Б. Луци:

"Прва међународна конференција о комплексу усташких логора Госпић - Јадовно 1941."

Усвајање страдања нашег народа у трајно памћење, сматрамо не само дужним односом према нашим прецима него и одговорним односом према будућим поколењима у функцији превенције геноцида.

Молим Вас, да организацију конференције подржите и помогнете.

Др Душан Бастишић

У Бањој Луци, 27. априла 2011.

Адреса: Краља Алфонса XIII 49A, 78000 Бања Лука, Р.Српска, БиХ
Тел.: +387 51 333 588 | Факс: +387 51 333 589 | udruzjenje@jadovno.com
ЛВБ 4403109160000 | ЖР 5520020002551162 Hypo Alpe Adria Bank AD

Account holder: **Jadovno 1941 Udruzenje** Banja Luka, Bosnia and Herzegovina; Bank: **Hypo Alpe-Adria-Bank AD**, Aleja Svetog Save 13, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina; SWIFT: **HAABBA2B**; IBAN: **BA395520203310472216**

ИЗРАДА КРСТОВА од 0,5 до 5 m са и без позлате

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА

ЗВОНА

програмирano и даљинско управљање

ТОРАЊСКИ

ЧАСОВНИЦИ

-ИЗРАДА И РЕПАРАЦИЈА-

ОЗВУЧЕЊЕ ХРАМОВА

(унутрашње и спољашње)

200 година традиције и искуства

ЛИВНИЦА ПОПОВИЋ

Ресавска 88

Београд

064 1860-076

063 1095-136

факс: 011 2657-857

www.livnicazvana.com

P T P C
www.rtrs.tv

Српска православна црква - Епархија нишка ППИП

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА - ЕПАРХИЈА НИШКА ППИП НАЈВЕЋА И НАЈЛЕПТИНИЈА ПОНУДА СВИХ ЦРКВЕНИХ ПРОИЗВОДА У СРБИЈИ

www.spc-ppip.org

Тел: (+381) 064 800 43 33 · 064 800 43 46

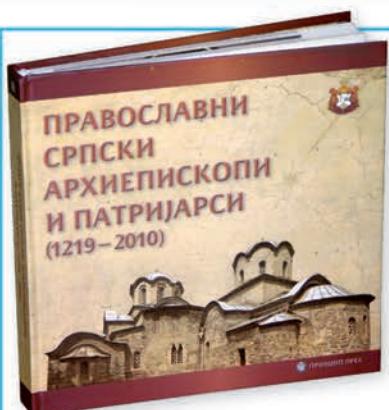
eparhijaniska@spc-ppip.org

СРБИЈА
НАЦИОНАЛНА РЕВИЈА

ПРИНЦИП ПРЕС

11000 Београд, Цетињска 6; +381 11 322 70 34; 324 56 21
www.turistinfosrbija.com, www.nacionalnarevija.com

ПРАВОСЛАВНИ СРПСКИ АРХИЕПИСКОПИ И ПАТРИЈАРСИ (1219-2010)

Илустроване биографије
свих поглавара Српске
православне цркве,
од Светог Саве до
патријарха Иринеја!
Изузејна књига!

Награда „Ступље“ (за неговање српске традиције
и православне духовности) на Међународном
сајму књига у Бањалуци.
20,6x20 cm, 216 страница

ЧУВАР СВЕТИХ ХУМКИ

Књига и филм о породици Михаиловић, која од 1927. у три генерације узастопно чува Српско ратничко гробље у Солуну. Дирљива прича о осамдесетогодишњем Ђорђу Михаиловићу, који је чувар непрекидно од 1960. до данас!

Величанствена и страшна српска епопеја у Првом светском рату, Голгота и Вакгрес

Србије! Имена осам хиљада српских ратника сахрањених на Зејтинлику!

20,6x20 cm, 288 страница

ИЗДАВАЧКИ
ПОДУХВАТ ГОДИНЕ
Сајам књига -
Бањалука 2010.

Специјални попуст за читаоце "Православља".
Позовите „Принцип Прес“!